

**UCHWAŁA NR XXV/159/2016
RADY MIEJSKIEJ W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM**

z dnia 14 grudnia 2016 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Nowe Miasto
Lubawskie na lata 2016-2021**

Na podstawie art. 16b ust. 1-2 i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.) w związku z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.), Rada Miejska w Nowym Mieście Lubawskim uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie na lata 2016-2021, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

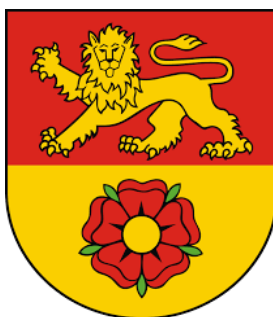
§ 2. Wykonanie niniejszej uchwały powierza się Burmistrzowi Nowego Miasta Lubawskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Marcin Deja

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY MIEJSKIEJ NOWE MIASTO LUBAWSKIE
NA LATA 2016-2021

SPIS TREŚCI

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	5
1. STRUKTURA STRATEGII	5
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII.....	6
3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII.....	9
II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA	13
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY MIEJSKIEJ NOWE MIASTO LUBAWSKIE.....	13
2. DEMOGRAFIA.....	14
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	16
4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	18
5. GOSPODARKA	19
6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE.....	20
7. EDUKACJA I KULTURA	21
8. OCHRONA ZDROWIA	27
9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA	32
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	34
11. POMOC SPOŁECZNA	36
12. SEKTOR POZARZĄDOWY	49
13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	50
14. BEZROBOCIE	53
15. BEZDOMNOŚĆ	58
16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	60
17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI	65
18. SYTUACJA DZIECKA	71
19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH.....	77
20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	80
21. ANALIZA SWOT	84
22. PODSUMOWANIE	94
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	99
1. MISJA	100
2. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	100
3. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	112
4. POGNOZA ZMIAN.....	113
5. RAMY FINANSOWE	115
6. PROGRAMY I PROJEKTY	115
IV. UWAGI KOŃCOWE	117

WSTĘP

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie został przygotowany na lata 2016-2021. W swoich założeniach programowych odnosi się do innych dokumentów z zakresu polityki społecznej funkcjonujących na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym, i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia pozwala przede wszystkim na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele i działania, których wdrożenie powinno przyczynić się do złagodzenia lub rozwiązania wielu problemów społecznych, zdiagnozowanych w mieście w trakcie tworzenia dokumentu.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów realizowanych w sferze społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań będzie zależała jednak zarówno od posiadanych i pozyskanych przez miasto środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe dotyczące sytuacji społecznej w mieście, problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz sytuacji dziecka. Do analizy wykorzystano trzy rodzaje ankiet.

Respondentami ankiety odnoszącej się do sytuacji społecznej w mieście byli losowo wybrani mieszkańcy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 41 anonimowo wypełnionych arkuszy. Wśród ankietowanych było około 75,6% kobiet i 24,4% mężczyzn. Dominującą grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym 56-65 lat (22% uczestników), a kolejne pod względem liczby osób były grupy w wieku 36-45 lat (19,5% uczestników) oraz w wieku 46-55 lat (14,6%). Trzy grupy wiekowe: 20-25 lat, 26-35 lat oraz grupa osób powyżej 65 r.ż. miały po 12,2% uczestników. Zaledwie 7,3% badanej próbki stanowiły osoby młode poniżej 20 r. życia.

W badaniu ankietowym, którego celem było poznanie opinii mieszkańców na temat problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć, wzięło udział 22 mieszkańców miasta, z których 86,4% stanowiły kobiety, a 13,6% mężczyźni. W badaniu dotyczącym równości płci najliczniej reprezentowana była grupa osób w wieku 36-45 lat (27,3%), a kolejne były grupy wiekowe 46-55 lat, 56-65 lat oraz 26-35 lat, które stanowiły po 18,2% uczestników każda. Uczestnicy badania poniżej 20 r. ż. stanowili

w niniejszym badaniu 13,6% respondentów. Najślabiej reprezentowana była grupa wiekowa 26-35 lat (4,5%).

Osobna ankieta, która pomogła w dokonaniu analizy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym, została rozesłana do placówek oświatowych. Analizę tę przeprowadzono na podstawie 4 ankiet wypełnionych przez dyrektorów i pedagogów z placówek oświatowych funkcjonujących na terenie miasta.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu. Obejmuje również ocenę stopnia wdrożenia poprzedniej strategii, dla której rok 2015 zamyka okres programowania.

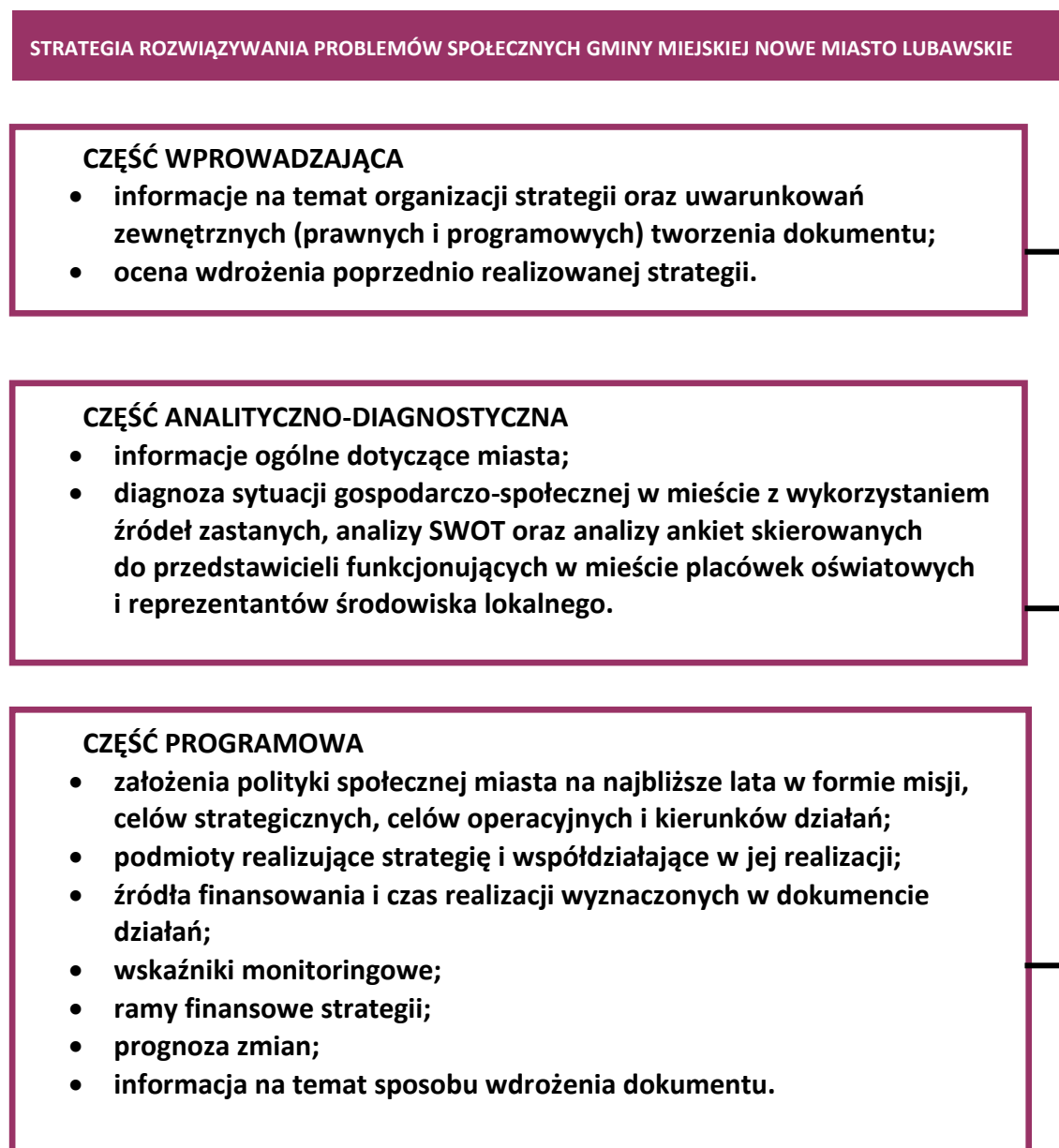
Część analityczno-diagnostyczna zawiera informacje ogólne dotyczące miasta oraz diagnozę sytuacji gospodarczo-społecznej w mieście, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w mieście bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w mieście placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

• Demografia;	• Pomoc społeczna;
• Infrastruktura techniczna;	• Sektor pozarządowy;
• Komunikacja i transport;	• Bezrobocie;
• Gospodarka;	• Bezdomność;
• Zasoby i warunki mieszkaniowe;	• Uzależnienia i przemoc w rodzinie;
• Edukacja i kultura;	• Równość płci,
• Ochrona zdrowia;	• Sytuacja dziecka;
• Sport, rekreacja i turystyka;	• Sytuacja osób starszych;
• Bezpieczeństwo publiczne;	• Sytuacja osób niepełnosprawnych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej miasta na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu, a także prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu został przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie.

Diagram 1. Struktura dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.),

który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 487 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 575 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1518 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 169 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 224 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 645 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 239 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 157),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 546, z późn. zm.),

- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r., poz. 195 z późn. zm.).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie na lata 2016 - 2021 jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i miejskim.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

1. Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

W ramach trzech priorytetów tematycznych strategii, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, przygotowano siedem projektów przewodnich:

- 1) „Unia innowacji”
 - 2) „Młodzież w drodze”
 - 3) „Europejska agenda cyfrowa”
 - 4) „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”
 - 5) „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”
 - 6) „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”
 - 7) „Europejski program walki z ubóstwem”.
2. Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020 (WRF)
 3. Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS)
 4. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

1. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025,
2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 (RPO WiM 2014-20120),

3. **Strategia Polityki Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020,**
4. **Strategia Rozwoju Powiatu Nowomiejskiego na lata 2015-2020,**
5. **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowomiejskiego na lata 2014-2020,**

3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII

Ocena wdrożenia strategii, dla której rok 2015 zamknął okres programowania, stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej miasta na lata 2016-2021. W jej ramach zostały wskazane osiągnięcia w realizacji wyznaczonych kierunków działań oraz przedsięwzięcia, których nie udało się podjąć podczas wdrażania strategii.

Trudności we wdrażaniu strategii

We wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w mieście Nowe Miasto Lubawskie do roku 2015 głównym czynnikiem ograniczającym realizację założonych celów stały się środki finansowe. Uniemożliwiło to utworzenie m.in.: punktu poradnictwa specjalistycznego.

Innymi ograniczeniami okazały się niewystarczające zasoby lokalowe miasta, uniemożliwiające tworzenie na jego terenie mieszkań chronionych.

Osiągnięcia w realizacji strategii

Realizacja zapisów z poprzedniej strategii przyczyniła się do urzeczywistnienia wielu zamierzeń i pozwoliła na zaspokojenie wielu potrzeb lokalnych.

Do osiągnięć tego okresu należy zaliczyć wzbogacenie oferty pomocowej dla rodzin z dziećmi, rodzin mających pod opieką osoby przewlekłe chore, niepełnosprawne i w podeszłym wieku. Sukcesy w tym zakresie osiągnięto m.in. poprzez:

- wsparcie ze strony asystenta rodziny i placówek oświatowych,
- utworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego, Klubu Integracji Społecznej, Młodzieżowego Klubu Integracji Społecznej, Klubu Seniora,
- zwiększenie oferty zagospodarowania czasu wolnego rodzin (m.in. przez tworzenie miejsc do gier i zabaw sportowych np. zewnętrzną siłownię, rozszerzenie oferty kulturalnej Miejskiego Centrum Kultury i innych placówek),
- realizację programów profilaktycznych (m.in. programu osłonowego w zakresie dożywiania dla Gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie na lata 2014-2020),
- organizowanie warsztatów edukacyjnych dla rodziców,
- organizowanie imprez o charakterze integracyjnym,

- wspieranie rozwoju wolontariatu,
- ułatwianie dostępu do placówek publicznych osobom niepełnosprawnym, dzięki likwidacji barier architektonicznych m.in. w MOPS oraz w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. M. Bogusławskiej,
- rozwijanie usług środowiskowych dla osób starszych, samotnych, przewlekle chorych,
- zwiększanie aktywności osób starszych (angażowanie w działalność Stowarzyszenia „Uniwersytet Trzeciego Wieku”, Miejskiej Rady Seniorów, Klubu Seniora),
- zmniejszenie skutków alkoholizmu dzięki realizacji programów profilaktycznych,
- zapobieganie narkomanii ukierunkowane głównie na placówki oświatowe (pedagogizacja rodziców, wyposażenie szkół w testy do wykrywania narkotyków oraz w tablicę poglądową dot. dopalaczy),
- ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie (m.in. realizacja programu osłonowego z MPiPS „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie” – „Nie bądź obojętny na przemoc”),
- ograniczenie bezrobocia wśród różnych grup beneficjentów (osób do 25 r. ż., długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych, powyżej 50 r. ż., kobiet).

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować

Podczas wdrażania strategii nie udało się utworzyć m.in.:

- poradnictwa specjalistycznego (prawnego, rodzinnego, psychologicznego) w mieście,
- punktu konsultacyjno-terapeutycznego dot. przemocy w rodzinie,
- świetlic: socjoterapeutycznej i środowiskowej,
- mieszkań chronionych,
- Centrum Integracji Społecznej i Zakładu Aktywności Zawodowej,
- stanowiska „pedagoga ulicy”,
- lokalnego programu wychodzenia z bezdomności.

Przedsięwzięcia, które należałoby podjąć w nowym okresie programowania

a) spośród zrealizowanych

- kontynuacja działań mających na celu poprawę warunków życia rodzin,
- kontynuacja działalności KIS, MKIS oraz Klubu Seniora,
- kompleksowe wsparcie rodzin dysfunkcyjnych zamieszkałych w rewitalizowanej części miasta,

- podnoszenie świadomości rodziców w zakresie problemów szkolnych dzieci (pedagogizacja rodziców, organizowanie imprez kulturalno-rozrywkowych o charakterze integracyjnym i warsztatów edukacyjnych),
- umożliwianie zwiększenia aktywności osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym (likwidacja barier architektonicznych, komunikacyjnych, organizowanie imprez kulturalno-rozrywkowych),
- przystosowanie do życia w społeczności lokalnej poprzez współpracę z jednostkami funkcjonującymi w obszarze pomocy społecznej i rozwój aktywnych form spędzania czasu wolnego,
- kontynuowanie działań ułatwiających funkcjonowanie osób starszych, samotnych, przewlekle chorych,
- dalsze rozwijanie współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny,
- podejmowanie działań ograniczających skalę bezrobocia (w tym poradnictwo zawodowe, rozwój doradztwa zawodowego, staże, roboty publiczne),
- kontynuowanie programów profilaktycznych w zakresie uzależnień i przemocy,
- kontynuowanie doskonalenia zawodowego kadr pomocowych.

b) spośród niezrealizowanych:

- utworzenie mieszkań chronionych,
- zwiększenie liczby mieszkań socjalnych,
- inicjowanie powstania dziennego domu pomocy,
- inicjowanie powstania środowiskowego domu samopomocy,
- powstanie punktu specjalistycznego poradnictwa (prawnego, rodzinnego, psychologicznego) dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz rodzin doświadczających przemocy.

Zrealizowane programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych:

W ramach poprzednio obowiązującego dokumentu strategicznego zrealizowano wiele programów i projektów. Zostały one zabrane i przedstawione poniżej.

Programy:

- „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”,
- Program osłonowy „Dostarczanie żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej”,

- „Program osłonowy w zakresie dożywiania dla Gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie na lata 2014-2020”,
- „Program działań na rzecz osób starszych na lata 2010-2015 w Nowym Mieście Lubawskim”,
- „Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie na lata 2012-2015 oraz 2016-2020”,
- „Gminny program przeciwdziałania narkomanii w Gminie Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie na lata 2015-2016”,
- „Program wspierania rodziny w Gminie Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie na lata 2015-2017”,
- Rządowy Program „Świetlica, Praca i Staż – socjoterapia w środowisku wiejskim”.
- Program integracji społeczności romskiej pn. „Zatrudnienie kobiet z rodzin romskich właściwą ścieżką rozwoju zawodowego”,
- Program osłonowy „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie” – „Nie bądź obojętny na przemoc”,
- Program współpracy Gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Projekty (poniżej wymieniono niektóre z nich):

- „Aktywna młodość – szansą sukcesu”,
- „MKIS – inkubatorem aktywności społecznej i zawodowej”,
- „Tworzenie i prowadzenie Młodzieżowego Klubu Integracji Społecznej – MKIS inkubatorem trzeźwości wśród młodzieży ze środowisk zagrożonych problemem alkoholowym”,
- „Aktywni młodzi z perspektywami na przyszłość”,
- „Postaw na siebie – wybierz aktywność”,
- „Stacja aktywizacja”,
- „Nie bądź obojętny na przemoc – Reaguj!”
- „Bliżej siebie – dalej od narkotyków”,
- „Akademia Seniora w Nowym Mieście Lubawskim” (2 edycje)
- „Mądrze ratujesz – życie darujesz – kursy pierwszej pomocy dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych”.

II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY MIEJSKIEJ NOWE MIASTO LUBAWSKIE

Nowe Miasto Lubawskie jest jednostką administracji samorządowej (gmina wiejska o tej samej nazwie jest odrębną jednostką). Miasto leży w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie nowomiejskim, którego jest siedzibą. W skład powiatu nowomiejskiego wchodzi oprócz gminy miejskiej cztery gminy wiejskie. Miasto zajmuje powierzchnię około 11 km² i liczy ponad 11 tysięcy mieszkańców.

Pod względem fizycznogeograficznym Nowe Miasto Lubawskie leży na pograniczu Pojezierza Chełmińskiego, Pojezierza Iławskiego, Pojezierza Dobrzyńskiego i Garbu Lubawskiego. Przez miasto przepływa rzeka Drwęca, wokół której skupia się bogactwo przyrodnicze (flora i fauna) i turystyczno-krajoznawcze (szlaki turystyczne i ścieżki rekreacyjne oraz piękne krajobrazy związane ze zróżnicowanym ukształtowaniem terenu będącym wynikiem ostatniego zlodowacenia).

W mieście działają organizacje pozarządowe, które zajmują się m.in. promowaniem tradycji regionu. Największe atuty Nowego Miasta Lubawskiego ujawnione w badaniu lokalnym związane są z położeniem geograficznym i środowiskiem przyrodniczym. Należą do nich: ukształtowanie terenu, piękny krajobraz, rzeka Drwęca, bliskość lasów i okolicznych jezior oraz bogactwo przyrodnicze. Nie mniej istotnym zasobem okazało się dziedzictwo kulturowe: interesująca historia miasta, tradycje oraz liczne zabytki, spośród których najczęściej wymieniano gotycką bazylikę p.w. św. Tomasza Apostoła.

Wskazując zalety, respondenci podkreślali atrakcyjność lokalizacji miasta, wynikającą z położenia przy drodze krajowej nr 15 będącej ciągiem komunikacyjnym pomiędzy Trzebnicą a Gnieznem. Ankietowani dostrzegają także potencjał miasta w zakresie rozwoju kultury, turystyki i przemysłu. Atrakcyjność turystyczna Nowego Miasta Lubawskiego opiera się nie tylko na uwarunkowaniach przyrodniczych i historycznych, ale również na poczuciu bezpieczeństwa jego mieszkańców, istniejącej bazie turystycznej oraz kulturowej przynależności miasta do Stowarzyszenia Polskie Miasta Cittaslow.

Ponadto ankietowani docenili prowadzenie konsultacji społecznych w sprawach dotyczących miasta, działań sprzyjających przedsiębiorczości (przemysł drzewny – meblarski, podstrefa Warmińsko Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej) oraz możliwość skorzystania

z elektronicznych powiadomień o istotnych wydarzeniach w mieście (np. o ofercie rozrywkowej, utrudnieniach pogodowych).

Identyfikując czynniki, które w największym stopniu ograniczają możliwości rozwojowe miasta, ankietowani najczęściej wskazywali na zdegradowane obszary, do których zaliczyli park miejski (m.in. zbyt mało zieleni, mało miejsc do spędzania czasu wolnego i bezpiecznego wypoczynku rodzin z dziećmi i dla seniorów, zbyt mało obiektów rekreacyjnych, miejsc spotkań, słaba oferta usługowa: kawiarni, restauracji, ośrodków rozwoju kultury), targowisko oraz okolice rynku i ulice wokół niego. Mieszkańcy zgłaszali potrzebę lepszego wykorzystania istniejących obiektów oraz potrzebę ich modernizacji i dostosowania funkcji do potrzeb ludności. Zaznaczono, iż słaba oferta usług i obiektów rekreacyjnych oraz niezadowalająca estetyka miasta utrudniają jego dalszy rozwój. Mieszkańcy oczekują zmian także w obszarze infrastruktury drogowej (przebudowy niektórych skrzyżowań na rondo, zmiany regulacji dotyczących parkowania na rynku, polegającą na zmniejszeniu możliwości parkowania wokół rynku, a zwiększeniu liczby miejsc parkingowych poza nim, budowy obwodnicy, poprawy stanu nawierzchni dróg, ograniczenia ruchu samochodowego na ul. Grunwaldzkiej i Jagiellońskiej, otwarcia niektórych ulic na ruch pieszzy – deptaki z wyznaczonymi miejscami, gdzie można byłoby prezentować i sprzedawać lokalne dzieła).

Istotny jest dla mieszkańców również rozwój lokalnego rynku pracy, w tym tworzenie nowych miejsc pracy, poprawę warunków zatrudnienia związaną głównie z niskimi zarobkami. Mieszkańcy widzą szansę poprawy środowiska naturalnego dzięki – centralnej kotłowni miejskiej oraz gazyfikacji, która ogranicza emisję zanieczyszczeń do powietrza. Obecnie większość mieszkań w Nowym Mieście Lubawskim zaopatruje się w ciepło samodzielnie, co powoduje dużą emisję spalin. Część ankietowanych wskazało także na potrzebę większej kontroli społecznej młodzieży niszczącej mienie publiczne, potrzebę budowy tanich mieszkań.

2. DEMOGRAFIA

Z danych GUS wynika, iż na przestrzeni 3 ostatnich lat (2013-2015) w Nowym Mieście Lubawskim jest tendencja malejąca ogólnej liczby mieszkańców. Pomiędzy rokiem 2013 a 2015 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 140 osób, z czego 85 stanowiły kobiety. Na koniec 2015 roku miasto liczyło 11 101 mieszkańców, wśród których było 5 800 kobiet. Stanowiły one w 2015 r. 52,25% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia wynosiła wówczas 1 009 osób na km². W latach 2013-2015 z roku na rok systematycznie zmniejszała się liczba dzieci i młodzieży oraz

osób w wieku produkcyjnym, natomiast wzrastała liczba osób starszych, co stanowi ogólną tendencję demograficzną. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności miasta w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2 222	2 149	2 094
liczba osób w wieku produkcyjnym	7 043	6 991	6 893
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 976	2 040	2 114
Ogółem	11 241	11 180	11 101

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności miasta w latach 2013-2015

	2013*	2014*	2015**
liczba urodzeń żywych	112	85	116
liczba zgonów	97	99	98
przyrost naturalny	15	-14	18

*Dane Głównego Urzędu Statystycznego. ** Dane Urzędu Miejskiego w Nowym Mieście Lubawskim.

Przyrost naturalny w mieście w 2013 i 2015 r. był dodatni, natomiast w 2014 r. odnotowano ujemny przyrost naturalny. Dane demograficzne dotyczące przyrostu naturalnego i ruchu migracyjnego w Nowym Mieście Lubawskim przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Ruch migracyjny ludności miasta w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
zameldowania w ruchu wewnętrznym ogółem	101	107	-
w tym zameldowania kobiet	57	56	-
wymeldowania w ruchu wewnętrznym ogółem	137	160	-
w tym wymeldowania kobiet	74	82	-
saldo migracji wewnętrznych ogółem	-36	-53	-
w tym saldo migracji kobiet	-17	-26	-
zameldowania w ruchu zewnętrznym ogółem	2	2	-
w tym zameldowania kobiet	2	1	-
wymeldowania za granicę ogółem	4	4	-
w tym wymeldowania kobiet	2	2	-
saldo migracji w ruchu zewnętrznym ogółem	-2	-2	-
w tym saldo migracji kobiet	0	-1	-
ogólne saldo migracji	-38	-55	-

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Niepokojące jest zwłaszcza zjawisko odpływu ludzi w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, którzy przenoszą się wraz z rodzinami lub zakładają rodziny na innym terenie, często za granicą. Jest to odpływ kapitału społecznego, który zostaje wykorzystany przez inne miejscowości, zdolne do wykorzystania wiedzy przemieszczających się ludzi,

posiadanych przez nich umiejętności, a także sprawności działania w określonym zawodzie. Prowadzi to nie tylko do zmian demograficznych, ale również społeczno-kulturowych (m.in. obciążenia instytucji państwowych opieką nad niesamodzielnym, samotnie zamieszkującym członkiem rodziny).

Zmiany demograficzne wymagają kompleksowego podejścia do sytuacji mieszkańców, poznania ich potrzeb, oczekiwań oraz angażowania w działania mające zapewnić im lepsze warunki życia, sprzyjające rozwojowi społecznemu i gospodarczemu miasta.

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Ogólny poziom infrastruktury technicznej w mieście jest dość dobry, z wyjątkiem zaopatrzenia w gaz i ciepło. Obecnie mieszkańcy zaopatrują swoje gospodarstwa domowe przede wszystkim w gaz butlowy i poszukują innych źródeł energii (np. piece opałowe). W mieście funkcjonują stacje sprzedaży i dystrybucji gazu. Nowe Miasto Lubawskie zgodnie z dokumentem *„Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na lata 2012-2030” jest w trakcie zgazyfikowania w ramach projektu pn. „Budowa sieci gazowej wysokiego ciśnienia relacji Brodnica – Nowe Miasto Lubawskie – Iława DN 300 oraz gazyfikacja gmin”*.

W Nowym Mieście Lubawskim zaczyna rozwijać się system ciepłowniczy. Obecnie większość mieszkań w mieście zaopatruje się w ciepło indywidualne, głównie przez system centralnego ogrzewania z użyciem węgla lub drewna. Dominacja tego typu zaopatrzenia w energię cieplną sprawia, iż do atmosfery emitowana jest duża ilość spalin, co wpływa niekorzystnie na atrakcyjność terenu. Stąd też *„Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na lata 2012-2030” dla Nowego Miasta Lubawskiego* uwzględnia potrzebę rozwijania scentralizowanego systemu ciepłowniczego. Planowane jest także stopniowe likwidowanie małych lokalnych kotłowni węglowych i przebudowanie ich na paliwo ekologiczne, utworzenie ciepłowni kompaktowych wytwarzających ciepło i energię elektryczną i zasilanych paliwem ekologicznym oraz zidentyfikowanie lokalnych źródeł energii konwencjonalnych, odnawialnych i niekonwencjonalnych. Poniżej zawarto szczegółowe informacje na temat infrastruktury technicznej.

Tabela 4. Infrastruktura techniczna w mieście w 2014 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	35,5
odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej	89,3
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	46,7
odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	79,5
oczyszczalnie ścieków	
liczba oczyszczalni ścieków	1
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	10 064
sieć drogowa	
długość dróg gminnych publicznych w mieście ogółem (w km)	32,6

Dane Urzędu Miejskiego w Nowym Mieście Lubawskim oraz Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W mieście dobrze jest rozwinięta sieć wodno-kanalizacyjna obsługiwana przez Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Z sieci wodociągowej liczącej ponad 35 km korzystało w 2014 r. prawie 90% mieszkańców, natomiast z sieci kanalizacyjnej korzystało w tym czasie prawie 80% ludności miasta. Gmina posiada także jedną oczyszczalnię ścieków prowadzoną przez ww. miejskie przedsiębiorstwo.

W mieście można wyodrębnić 32,6 km publicznych dróg gminnych oraz odcinki dróg powiatowych (4 ulice o łącznej długości 4,14 km: Mszanowska, Kopernika, Żwirki i Wigury, Łławska). Wszystkie ulice w Nowym Mieście Lubawskim o charakterze dróg powiatowych posiadają nawierzchnię asfaltową. Na terenie miasta zlokalizowane są ulice będące częścią dróg wojewódzkich (ulice Wojska Polskiego i Narutowicza) oraz drogi krajowej (ulice Grunwaldzka i Jagiellońska). Stan techniczny części dróg znajdujących się na terenie miasta wymaga modernizacji.

Zaopatrzenie w energię elektryczną miasto zyskuje pośrednio dzięki współpracy z innymi gminami. Powiązania w zakresie pokrywania potrzeb energetycznych pomiędzy gminami wynikają również z faktu posiadania przez gminy wspólnego źródła zasilania. Ww. powiązania dotyczą linii energetycznych wysokiego oraz średniego napięcia. Nowe Miasto Lubawskie planuje rozbudowę terenów inwestycyjnych, co będzie wymagało w przyszłości rozszerzenia oraz modernizacji istniejącej sieci energetycznej.

Uzupełniając dane dotyczące infrastruktury technicznej, warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano w mieście w ostatnich latach.

W roku 2013 przebudowano ul. Kazimierza Wielkiego, wykonano odcinek ulicy Tysiąclecia (pomiędzy ul. Warneńczyka i ul. Mszanowską) oraz wykonano I etap budowy kanalizacji sanitarnej wzdłuż ulic: Narutowicza, Zatorze i Kamionki. W 2014 r. przeprowadzono budowę ul. Wyspiańskiego, przebudowano ul. Działyńskich i wykonano dalszy etap budowy kanalizacji sanitarnej w rejonie ulic: Kornatki, Słonecznej i Narutowicza. Natomiast w 2015 r. wykonano ul. Broniewskiego, przebudowano ul. Lipową na odcinku od ul. Kasztanowej do ul. Głogowej oraz wykonano I etap przebudowy ul. Kamionki. Oprócz ww. inwestycji technicznych podejmowano także inwestycje w obszarze kultury, edukacji, czy rynku pracy (alokacja inwestorów).

4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Najważniejsze połączenie pomiędzy Nowym Miastem Lubawskim a innymi miastami w kraju stanowi droga krajowa nr 15, będąca ciągiem komunikacyjnym pomiędzy Trzebnicą a Gnieznem. W ciągu tej drogi planowane jest wykonanie obwodnicy Nowego Miasta Lubawskiego, co pozwoli na odciążenie miasta i jego mieszkańców z części utrudnień wynikających z natężenia ruchu, szczególnie samochodowego ruchu towarowego. Kolejne istotne połączenie to droga wojewódzka nr 538, która umożliwia dojazd do Torunia i Ostródy. W mieście najwięcej jest dróg o charakterze gminnym, choć fragmenty niektórych ulic mają rangę dróg powiatowych i drogi wojewódzkiej oraz krajowej. Drogi najczęściej wykonane są z nawierzchni bitumicznych oraz płyt betonowych. Część dróg utwardzona jest przy pomocy mieszanin żwiru lub stanowi nawierzchnię naturalną rodzimych gruntów. Miasto nie ma czynnego transportu kolejowego, ale istnieje możliwość skorzystania z połączeń kolejowych z miejscowości oddalonych od miasta, tj.: Rakowice (7 km), Jamielnik (15 km), Biskupiec (20 km), Iława (20 km).

Przewozami osób na terenie miasta zajmują się głównie 3 firmy: Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy Spółka Akcyjna; Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Iławie Sp. z o.o.; Arriva Bus Transport Polska Sp. z o.o. z/s w Toruniu. Na terenie miasta zlokalizowany jest dworzec autobusowy przy ul. Grunwaldzkiej 17c, 5 przystanków rozmieszczonych wzdłuż dróg gminnych, 5 rozmieszczonych wzdłuż dróg administrowanych przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad (pod zarządem miasta) oraz 3 przystanki rozmieszczone wzdłuż drogi wojewódzkiej. Poza ww. firmami usługi transportowe świadczą

także firmy prywatne i taksówkarze, których według stanu ewidencyjnego na dzień 31 grudnia 2015 r. zarejestrowanych było 25.

5. GOSPODARKA

Użytki rolne zajmują 675 ha, tj. 59,36% powierzchni miasta, z czego grunty orne obejmują 537 ha, tj. 47,23% powierzchni miasta. Na obszarze miasta dominują gleby płowe, występują także gleby gliniaste oraz inne o niższej klasie bonitacyjnej przeznaczone do zalesiania. Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w mieście.

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne

powierzchnia miasta ogółem (w ha)		1 137
powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		675
w tym:	grunty orne (w ha)	537
	sady (w ha)	2
	łąki i pastwiska (w ha)	113
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		55
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		407

Dane Urzędu Miejskiego w Nowym Mieście Lubawskim.

W strukturze gospodarczej Nowego Miasta Lubawskiego znaczenie odgrywa przemysł i budownictwo. Istniejący przemysł związany jest głównie z branżą drzewno-meblarską. W Nowym Mieście Lubawskim funkcjonuje podstrefa Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Działalność usługowa najczęściej dotyczy handlu, naprawy pojazdów, transportu, zakwaterowania i gastronomii, informacji i komunikacji. Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie miasta w latach 2013-2015 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 6. Indywidualna działalność gospodarcza mieszkańców miasta w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba podmiotów gospodarczych w ewidencji gminnej	745	764	771

Dane Urzędu Miejskiego w Nowym Mieście Lubawskim.

Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej w mieście wg rejestru REGON w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba podmiotów w sektorze publicznym	3	-	5
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	102	114	99
liczba podmiotów ogółem	105	114	104

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Dane z Centralnej Ewidencji Działalności i Informacji Gospodarczej wskazują na wzrost liczby indywidualnych działalności gospodarczych w latach 2013-2015. Na koniec 2015 r. w zarejestrowanych było 771 podmiotów prowadzących indywidualną działalność gospodarczą.

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2013-2015 zmniejszała się (od 11 851, poprzez 11 432, do 10 623) podobnie przedstawia się sytuacja w powiecie nowomiejskim (spadek z 368, poprzez 353, do 320). W Nowym Mieście Lubawskim liczba podmiotów gospodarczych w analizowanym okresie wahała się, przy czym najwięcej podmiotów było zarejestrowanych w roku 2014. Zdecydowaną większość stanowiły firmy z sektora prywatnego. Natomiast w sektorze publicznym, który reprezentuje takie działy jak administracja, bezpieczeństwo publiczne, ochrona zdrowia i edukacja, działało w latach 2013 - 2015 zaledwie kilka podmiotów.

W latach 2013-2015 największymi zakładami pracy w mieście były takie podmioty, jak: Fabryka Mebli Szynaka Sp. z o.o., MM „Szynaka-Interline” sp. z o.o., „Szynaka-Classic” Sp. z o.o., Finishparkiet Fabryka Parkietu – Zygmunt Dąbrowski, Przedsiębiorstwo Drzewne „Jawor” – Antoni Gawiński, OiKO Fabryka Mebli – Marian Gierszyński.

6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Liczba mieszkań komunalnych w latach 2013-2015 w Nowym Mieście Lubawskim była stała i wynosiła 175. Natomiast liczba mieszkań socjalnych uległa zwiększeniu w roku 2015 z 2 do 7. W latach 2013-2014 miasto oddawało do użytku lokale mieszkalne, a w roku 2015 nie oddano do użytku żadnego mieszkania. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane dotyczące zasobów mieszkaniowych miasta.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w mieście w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba mieszkań komunalnych	175	175	175
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	-	-	7 412,41
liczba mieszkań socjalnych	2	2	7
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	-	-	211,08
mieszkania oddane do użytkowania	15	53	-

Dane Urzędu Miejskiego w Nowym Mieście Lubawskim.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, świadczona jest pomoc pieniężna zwana dodatkiem mieszkaniowym. Tę formę wsparcia udziela MOPS,

a szczegółowe dane dotyczące liczby dodatków i ich łącznej wartości prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 9. Dodatki mieszkaniowe przyznane w mieście w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	198	171	134
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	1 811	1 556	1 259
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	273 628,68	230 123,39	174 546,20

Dane Urzędu Miejskiego w Nowym Mieście Lubawskim.

Liczba rodzin, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy w latach 2013-2015, stopniowo zmniejszała się. Adekwatnie do zmniejszającej się liczby rodzin korzystających z tego wsparcia, zmianie ulegała również liczba przyznanych dodatków i ich łączna wartość. Największą kwotę przeznaczono na ten cel w 2013 r., a najmniejszą w 2015.

7. EDUKACJA I KULTURA

W Nowym Mieście Lubawskim funkcjonują placówki oświatowe wszystkich szczebli, z wyjątkiem szkół wyższych. W roku szkolnym 2014/2015 w mieście funkcjonowało 9 placówek oświatowych:

- Niepubliczne Przedszkole „Leśny Dworek” (ul. Wojska Polskiego 45a);
- Zespół Szkolno-Przedszkolny (ul. Jagiellońska 3);
 - Przedszkole Miejskie (ul. Tysiąclecia 3);
 - Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Pawła II (ul. Jagiellońska 3);
- Zespół Szkół Podstawowej i Muzycznej (ul. Tysiąclecia 33);
 - Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Janusza Korczaka;
 - Szkoła Muzyczna I Stopnia;
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa Specjalna (ul. Grunwaldzka 60);
- Gimnazjum im. Filomatów Nowomiejskich (ul. Działyńskich 14);
- Zespół Szkół im. Cypriana Kamila Norwida (ul. 3 Maja 24);
 - Liceum Ogólnokształcące przy Zespole Szkół;
 - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych;
- Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Logos” (ul. Tysiąclecia 1);
- Zaoczne Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych.

Szczegółowe dane na temat liczby dzieci i uczniów uczęszczających do ww. placówek oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Placówki oświatowe w mieście w roku szkolnym 2014/2015

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	4	337	21
w tym przedszkola	2	197	15
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	2	140	6
szkoły podstawowe	4	865	85
szkoły gimnazjalne	1	370	41
szkoły ponadgimnazjalne**	3	472	49

Dane Urzędu Miejskiego w Nowym Mieście Lubawskim oraz danych z placówek oświatowych.

W roku szkolnym 2014/2015 w mieście funkcjonowały 4 placówki wychowania przedszkolnego, w tym dwa oddziały przedszkolne przy szkołach, zapewniające opiekę 337 dzieciom. Biorąc pod uwagę liczbę uczęszczających do nich dzieci i zatrudnionych w placówkach nauczycieli, należy zauważyć, iż stosunek dzieci przypadających na jednego nauczyciela jest prawie dwukrotnie wyższy w oddziałach przedszkolnych mieszczących się w szkołach (stosunek w przedszkolach 13:1, w oddziałach przedszkolnych 23:1).

W placówkach zapewniających edukację na szczeblu podstawowym w analizowanym okresie zatrudnionych było 85 nauczycieli. Liczba dzieci uczęszczających do tych placówek (865) przedstawiona w powyższej tabeli uwzględnia sumaryczną liczbę uczniów z 4 placówek zapewniających edukację na tym poziomie. Wśród tych uczniów są również dzieci spoza Nowego Miasta Lubawskiego oraz około 100 uczniów, którzy uczęszczają do kilku placówek – dotyczy to głównie dzieci ze Szkoły Muzycznej I Stopnia.

Na poziomie gimnazjalnym kształciło się w tym czasie 370 uczniów, o których edukację dbało 41 nauczycieli. Z kolei w 3 szkołach ponadgimnazjalnych mieszczących się w mieście kształciły się 472 osoby. Liczba ta uwzględnia wszystkich uczniów, bez względu na ich miejsce zamieszkania. W zakresie edukacji działalność wspierającą prowadzi Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, która oferuje: konsultacje psychologiczne, diagnozę psychologiczną i pedagogiczną, wczesną interwencję, warsztaty dla szkół, pomoc logopedyczną, zajęcia wyrównawcze dla dzieci z trudnościami w mowie, terapię psychologiczną oraz doradztwo zawodowe.

Według danych rejestru instytucji szkoleniowych Departamentu Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na terenie Nowego Miasta Lubawskiego funkcjonują ponadto: Ośrodek Kształcenia Zawodowego „Edukacja” Bartosz Grabowski (ul. Mickiewicza 11b/9), Ośrodek Szkolenia Zawodowego Elżbieta Czerniawska (ul. Grunwaldzka 52), Placówka Kształcenia Ustawicznego „Logos” (ul. Tysiąclecia 1), Firma Doradczo-Szkoleniowa

„Bhp Max” Krzysztof Wrzosek (ul. Kolejowa 1c). Zarejestrowanym ośrodkiem edukacyjnym jest także funkcjonujące na ul. Grunwaldzkiej 27/1 Centrum Edukacyjne „Wiedza” Katarzyna Ochocka.

Działalność kulturalną na terenie miasta prowadzi: Miejskie Centrum Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna, Powiatowa Biblioteka Pedagogiczna oraz Biblioteka Parafialna przy Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Tomasza Apostoła.

Miejskie Centrum Kultury na co dzień skupia 329 uczestników kół i zespołów. W 2015 r. na różnych imprezach zgromadziło ponad 5,5 tys. uczestników. MCK prowadzi m.in. następujące sekcje: koło plastyczne, mini studio piosenki, ognisko muzyczne, orkiestra dęta, grupa cyrkowo-taneczna „Kiwido”, chór „Harmonia”, chór „Cantamus”, klub szachowy „Hetman”, zajęcia taneczne Remmic Dance, muzeum (obecnie działalność zawieszona) oraz kino „Harmonia”. W roku 2015 MCK zorganizowano 49 imprez, z czego 31 poza placówką. W dawnym kościele ewangelickim mieści się oprócz wspomnianego kina mieści się także Centrum Informacji Turystycznej.

Pozostała działalność kulturalna skupia się wokół bibliotek. Wg GUS z Miejskiej Biblioteki Publicznej korzystało 2069 osób (średnio na 1 czytelnika przypadało 20 woluminów). Miejska Biblioteka Publiczna oferuje oprócz typowych działań związanych z popularyzacją i udostępnianiem literatury, także liczne zajęcia kulturalno-edukacyjne (lekcje biblioteczne, konkursy literackie i plastyczne, szkolenia np. seniorów, zajęcia świetlicowe w okresie ferii zimowych i letnich, zajęcia z głośnego czytania). Biblioteka prowadzi także Archiwum Tradycji Regionalnej i Cyfrowe Archiwum Tradycji Lokalnej. Przez cały rok organizowane są różne imprezy czytelnicze np. spotkania z autorami. Biblioteka jest również miejscem funkcjonowania organizacji pozarządowych.

Mieszkańcy miasta mogą korzystać również z usług Powiatowej Biblioteki Pedagogicznej (w 2015 r. z jej usług korzystało 553 osób) oraz Biblioteki Parafialnej (w 2015 r. korzystało z niej 87 czytelników). W sferze kultury działają także organizacje pozarządowe m.in. Nowomiejskie Towarzystwo Kultury, Towarzystwo Miłośników Ziemi Lubawskiej.

Do ważnych wydarzeń kulturalnych należą: Dni Nowego Miasta Lubawskiego i Szynaka Day, Biesiada Nowomiejska, Muzyczne Niedziele w Ogrodzie Róż oraz inne plenerowe koncerty, koncerty organowe muzyki poważnej, koncerty okolicznościowe oraz festyny. Z okazji odpustu Matki Bożej Łąkowskiej obywają się we wrześniu jedyna w Polsce wodna procesja świętej figury

rzeką Drwęcą. Dane szczegółowe na temat funkcjonujących w mieście placówek kultury przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Placówki kultury w Nowym Mieście Lubawskim w 2015 roku

nazwa placówki	Adres
Miejskie Centrum Kultury	ul. 19 Stycznia 17a
Miejska Biblioteka Publiczna	ul. Działyńskich 2a
Powiatowa Biblioteka Pedagogiczna	ul. 3 Maja 24
Biblioteka Parafialna	ul. Kościelna 3

Dane Urzędu Miejskiego w Nowym Mieście Lubawskim.

Nowe Miasto Lubawskie dba także o kulturowy przekaz informacji pomiędzy turystami, mieszkańcami i różnego rodzaju mediami. W mieście działają m.in.: tygodnik „Gazeta Nowomiejska”, „Tygodnik Internetowy TI”, Telewizja Eltronik. Dzięki współpracy samorządu i innych podmiotów lokalnych w pozyskiwaniu środków, wydano m.in. materiały promujące miasto:

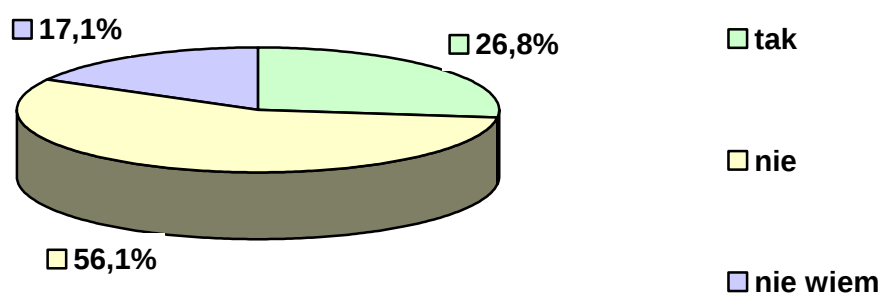
- „*Kronika zatrzymanego czasu*” (wydawnictwo 3 tomowe) – Album przedstawia zbiór starych fotografii związanych z historią Nowego Miasta Lubawskiego – wydane przez Imagine Design Group (publikacja finansowana przez Urząd Miejski w Nowym Mieście Lubawskim),
- „*Panno! W Łąkowskim ukoronowana obrazie...*”- Ks. Dariusz Kunicki, Wyd. Diecezji Toruńskiej, Toruń 2002,
- „*Gorzki smak wolności. Wspomnienia więzienne*” - Jan Jeda, Andrzej Korecki, Wyd. Drukarnia Księży Werbistów,
- „*Czarny Czwartek 7 grudnia 1939 roku w Nowym Mieście Lubawskim i Lubawie*” - Andrzej Korecki, Wydawnictwa Diecezji Pelpińskiej, Bernardinum (publikację dofinansował Urząd Miejski w Nowym Mieście Lubawskim),
- Inne publikacje w tym m.in. Andrzeja Koreckiego „*Sanktuarium Maryjne w Łąkach Bratiańskich*”, „*Ludzie Ziemi Nowomiejskiej*” oraz Grażyny Jonowskiej „*Józef Leliwa-Piotrowicz, kronikarz Ziemi Lubawskiej*”.

Dane pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym pozwoliły poznać opinie mieszkańców miasta na temat oferty w zakresie opieki przedszkolnej, oferty edukacyjnej szkół, stanu bazy dydaktycznej i infrastruktury placówek oświatowych, opiekuńczo-

wychowawczych oraz oferty kulturalnej w mieście, a także istniejących deficytów w tym zakresie.

Pierwsze z pytań dotyczyło potrzeby tworzenia i prowadzenia placówek dla dzieci do lat 3 (np. żłobki, kluby dziecięce). Zdecydowana większość badanych (65,9%) odpowiedziała, że jest taka potrzeba, a tylko 19,5% dokonało wyboru odpowiedzi przeciwnej. Natomiast nie wszyscy badani mają wiedzę w tym temacie, o czym świadczy 14,6% odpowiedzi badanych („nie wiem”). Poniżej zamieszczono wykres ilustrujący rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące opieki nad dziećmi, które wymagają opieki przedszkolnej.

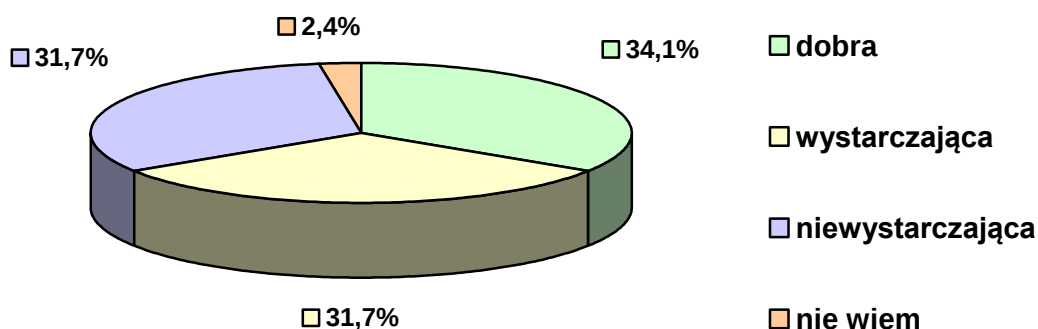
Wykres 1. Czy oferta w zakresie opieki przedszkolnej w mieście zaspokaja potrzeby mieszkańców?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według większości respondentów oferta opieki przedszkolnej w mieście nie zaspokaja potrzeb mieszkańców. Ponad $\frac{1}{4}$ badanych (26,8%) odpowiedziała twierdząco na tak sformułowane pytanie. Natomiast 17,1% ankietowanych nie potrafiło dokonać oceny stopnia zaspokojenia potrzeb ludności lokalnej w zakresie opieki nad dzieckiem w wieku przedszkolnym. Należy podkreślić, iż obecnie w mieście funkcjonują oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych. Kolejne wykresy ilustrują rozkład odpowiedzi na pytania dotyczące oferty edukacyjnej placówek oświatowych w mieście oraz stanu bazy dydaktycznej i infrastruktury szkół.

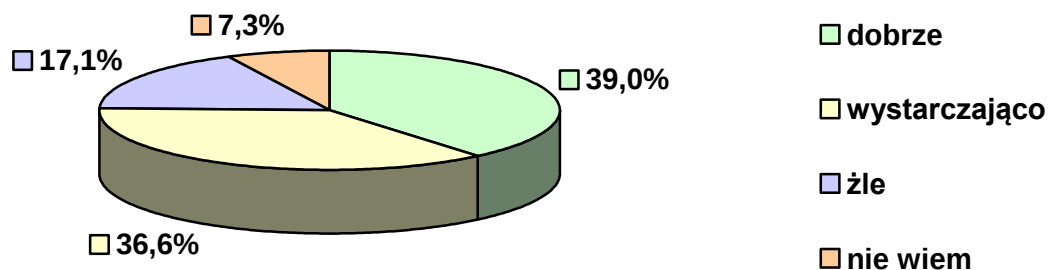
Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana oferta edukacyjna szkół w mieście?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oferta edukacyjna szkół w mieście została oceniona pozytywnie przez 65,8% respondentów (o czym świadczą odpowiedzi „dobra” i „wystarczająca”). Za niewystarczającą uznało ją 31,7% badanych, natomiast 2,4% badanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia stan bazy dydaktycznej i infrastruktury szkół w mieście?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

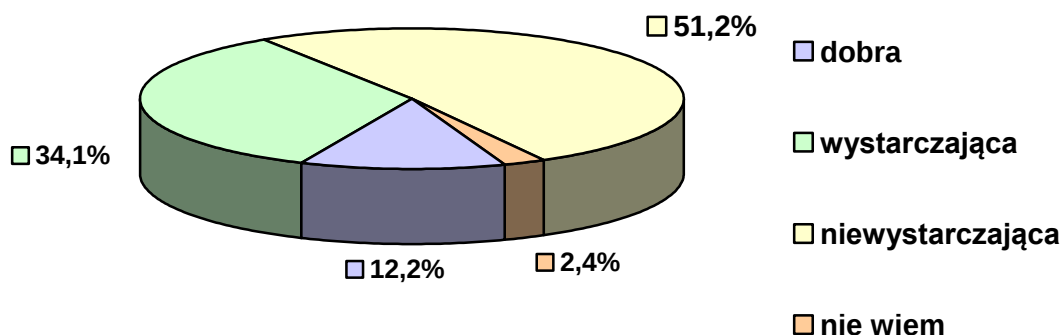
Zdecydowana większość ankietowanych (75,6%) oceniła pozytywnie stan bazy dydaktycznej, a tylko 17,1% respondentów dokonało negatywnej oceny. Ponad 7% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi w tej kwestii.

Z kolei w odpowiedzi na pytanie o deficyty w zakresie edukacji i wychowania, uczestnicy badania wskazywali na braki oferty wspierającej na różnych etapach nauki. Przede wszystkim wskazano na brak placówek wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci (w całym powiecie nie ma dostępu do terapii integracji sensorycznej dziecka), konieczność tworzenia i prowadzenia placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (np. żłobki, kluby dziecięce), brak klubów dziecięcych i ogrodów jordanowskich. Dla uczniów ważne jest zapewnienie miejsc w odpowiednich typach szkół pozwalających im rozwijać własne zainteresowania i umiejętności (za mała liczba szkół specjalnych, brak średnich szkół tanecznych, szkoły zawodowej związanej z elektroniką) i oferujących właściwe ukierunkowanie zawodowe (atrakcyjne, przyszłościowe kierunki kształcenia). Istotne dla respondentów jest także zapewnienie opieki i wychowania w placówkach wsparcia dziennego. Respondenci uznali obecną ofertę edukacyjną w szkołach ponadgimnazjalnych za słabą. Ponadto dostrzeżono braki w ofercie edukacyjnej dla dorosłych: rodziców i nauczycieli (brak szkoły dla rodziców, ośrodków doskonalenia zawodowego, mało placówek specjalistycznych). Nowe Miasto Lubawskie zdaniem ankietowanych powinno też zapewniać m.in. dostęp do szkoły muzycznej II stopnia. Postulowano także organizowanie zajęć sportowych, w tym na basenie.

Identyfikując potrzeby i zasoby w obszarze kultury w mieście poproszono ankietowanych m.in. o ocenę oferty kulturalnej. Ponad połowa ankietowanych dokonała negatywnej oceny oferty kulturalnej Nowego Miasta Lubawskiego. Zaledwie 12,2% badanych

uznało ją za dobrą, a 34,1% za wystarczającą. Trudności z oceną miało 2,4% respondentów. Rozkład odpowiedzi dotyczący oferty kulturalnej w mieście ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana oferta kulturalna w mieście?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wskazując obiekty kulturalne, których w mieście brakuje, bądź do których dostęp jest ograniczony, ankietowani wymieniali: nowoczesne kino z salą widowiskową, teatr, amfiteatr, muszlę koncertową, małą liczbę miejsc przeznaczonych do spotkań (kawiarnie, restauracje) oraz miejsce do ćwiczeń i rekreacji (park miejski).

8. OCHRONA ZDROWIA

Mieszkańcy miasta mają zapewnioną opiekę zdrowotną w 4 podmiotach świadczących usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej oraz w szpitalu powiatowym. Dodatkowo mieszkańcy mogą korzystać z 28 poradni specjalistycznych, 5 poradni stomatologicznych oraz 5 aptek. Dwa podmioty świadczą opiekę medyczną w warunkach domowych (opieka długoterminowa i położnictwo). Wykaz podmiotów świadczących opiekę medyczną oraz aptek w mieście przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Podmioty świadczące usługi w zakresie zdrowia w Nowym Mieście Lubawskim w 2015 roku

typ placówki		liczba placówek
szpital		1
1	Szpital Powiatowy Sp. z o.o. (Oddział Chirurgiczny, Oddział Chorób Wewnętrznych, Oddział Ginekologiczno-Położniczy, Oddział Urologii Jednego Dnia, Pracownia Endoskopii	
liczba poradni i gabinetów podstawowej opieki zdrowotnej		4
1	ANMED ul. Targowa 28,	
2	NZOZ „Eskulap” ul. Grunwaldzka 3a	
3	NZOZ „Przychodnia Nr 1”, ul. Mickiewicza 11b	
4	Praktyka Pielęgniarek i Położnych „Remedium”, ul. Szkolna 3	
przychodnie specjalistyczne		28

1	Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia, ul. Grunwaldzka 3
2	Gabinet Laryngologiczny ul. Grunwaldzka 2/4
3	Gabinet Samodzielny ZOZ Poradnia Rehabilitacyjna, Dział Fizjoterapii ul. Grunwaldzka 3
4	NZOZ „Fiołek” Poradnia Zdrowia Psychicznego, ul. Grunwaldzka 3
5	NZOZ „Eskulap” Sp. z o.o., Pracownia Fizjoterapii, Ośrodek Rehabilitacji Diennej ul. Grunwaldzka 3a
6	NZOZ „Przychodnia Nr 1” Poradnia Chirurgiczna, ul. Mickiewicza 11b (Poradnie: Urologiczna, Ginekologiczno-Położnicza, Endokrynologiczna, Reumatologiczna, Alergologiczna, Dermatologiczna, Kardiologiczna)
7	Poradnia Ortopedyczna Poradnia Preluksacyjna, Wad Postawy, Urazowo-Ortopedyczna ul. Mickiewicza 10
8	Szpital Powiatowy w Nowym Mieście Lubawskim Sp. z o.o. ul. Mickiewicza 10 (Poradnie: Chirurgiczna, Dermatologiczna, Logopedyczna, Neonatologiczna, Onkologiczna, Urologiczna, Diabetologiczna, Chorób Płuc i Gruźlicy)
9	Gabinet Okulistyczny ul. Tysiąclecia 1/32
leczenie w warunkach domowych	
2	
1	Praktyka Pielęgniarek i Położnych „Remedium” Gabinet Pielęgniarki Domowej Opieki Długoterminowej, ul. Szkolna 3
2	Zakład Paliatywny „Światło” Hospicjum Domowe i Pielęgniarska Domowa Opieka Długoterminowa, ul. Grunwaldzka 4/2
leczenie stomatologiczne	
5	
1	Prywatna Praktyka Stomatologiczno-Ortodontyczna, ul. Grunwaldzka 3
2	NZOZ Centrum Stomatologii Sp. z o.o. Poradnia Stomatologiczna, Chirurgii Stomatologicznej, Protetyki Stomatologicznej ul. Grunwaldzka 3
3	WIL-LAB Consulting Poradnia Stomatologiczna, ul. Mickiewicza 10
liczba aptek i punktów aptecznych	
5	
1	Apteka Malwa, ul. Grunwaldzka 11
2	Apteka Pharma-Land, ul. 3 Maja 44
3	Apteka „Pod Orłem”, ul. Rynek 12
4	DOZ Apteka. Dbam o zdrowie. Apteka Jola, ul. 19 Stycznia 6
5	„DOZ Apteka. Dbam o zdrowie – Apteka Panaceum”, ul. Mickiewicza 11b

Dane NFZ Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Wojewódzkiego w Olsztynie.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców miasta ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich działających na terenie miasta. Z udostępnionych sprawozdań 3 podmiotów medycznych działających w mieście wynika, iż w roku 2015 przebadano cytologicznie 2 272 kobiety. W tym czasie udzielono 5 082 porady kobietom w ciąży, a liczba kobiet w ciąży pozostająca pod opieką lekarzy POZ wyniosła 248. W roku 2015 zarejestrowano w tych podmiotach 186 noworodków.

Poniżej zamieszczono tabele z informacjami o najczęściej występujących schorzeniach wśród osób korzystających z opieki medycznej w Nowym Mieście Lubawskim w 2015 roku.

Tabela 13. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z miasta w 2015 roku

rodzaj schorzenia	Liczba przypadków
niedokrwistość	144
alergia – dychawica oskrzelowa	129
choroby układu moczowego	63
choroby tarczycy	61
alergia skórna	50
zniekształcenie kręgosłupa	35
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	32
Otyłość	20
padaczka	19
zaburzenia rozwoju	17
wady rozwojowe układu krążenia	13
nowotwory	9
upośledzenie umysłowe	8
alergia pokarmowa	8
choroba nadciśnieniowa	7
cukrzyca	7
dziecięce porażenie mózgowe	5
wady rozwojowe układu nerwowego	1

Źródła danych: Sprawozdania MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Wśród dzieci i młodzieży najczęściej diagnozowano przypadki niedokrwistości, alergii – dychawicy oskrzelowej, choroby układu moczowego i tarczycy. Rzadko diagnozowano chorobę nadciśnieniową, cukrzycę, dziecięce porażenie mózgowe oraz wady rozwojowe układu nerwowego. Natomiast u osób dorosłych najczęściej diagnozowano w 2015 roku choroby układu krążenia (chorobę nadciśnieniową, chorobę niedokrwinną serca, chorobę naczyń mózgowych, przewlekłą chorobę reumatyczną), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej. Wystąpiły też 2 przypadki gruźlicy.

Tabela 14. Schorzenia pacjentów wieku 19 i więcej lat korzystających z POZ w Nowym Mieście Lubawskim w 2015 roku

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
choroby układu krążenia	3 359
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	2 862
choroby obwodowego układu nerwowego	2 112
przewlekłe choroby układu trawienego	1 818
choroby tarczycy	715
Cukrzyca	713
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	587
Nowotwory	336
Niedokrwistość	185
Gruźlica	2

Źródła danych: Sprawozdania MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 15. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z miasta w 2015 roku

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego (dzieci do lat 3)	1 062
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych (dzieci do 1. roku życia)	329
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	790
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	741

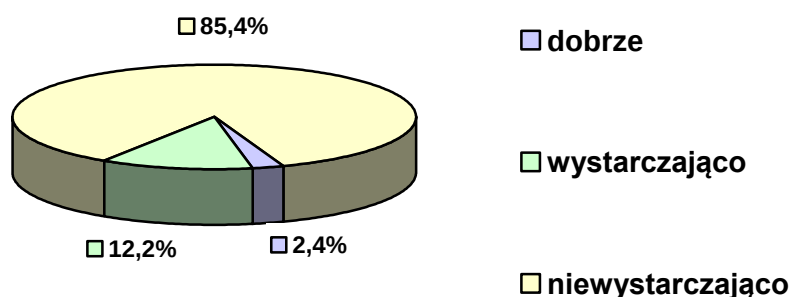
Źródła danych: Sprawozdania MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

W 2015 roku w Nowym Mieście Lubawskim poradami profilaktycznymi zostało objętych 1 062 dzieci do lat 3. Pielęgniarki i położne zrealizowały 329 wizyt profilaktycznych u dzieci do 1. roku życia. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 790 dzieci i młodzieży, w tym 741 osób zbadano zgodnie z programem badań profilaktycznych.

W badaniu ankietowym postawiono respondentom trzy pytania pozwalające uzyskać opinie na temat funkcjonowania ochrony zdrowia w mieście, deficytów w tym zakresie oraz dotyczące działań, jakie należałoby podjąć dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w obszarze

zdrowia. Poniższy wykres ilustruje rozkład ocen odnoszących się do funkcjonowania ochrony zdrowia w mieście.

Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia funkcjonowanie ochrony zdrowia w mieście?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zaledwie 2,4% badanych dobrze oceniło działalność ochrony zdrowia w Nowym Mieście Lubawskim. Kolejne 12,2% uczestników badania wybrało ocenę wystarczającą, natomiast aż 85,4% respondentów oceniło działanie ochrony zdrowia w mieście jako niewystarczające.

W odpowiedzi na pytanie: „*Jakich lekarzy specjalistów brakuje w mieście?*”, ankietowani wymieniali najczęściej: neurologa (16 wskazań), kardiologa (11 wskazań), okulistę (8 wskazań), endokrynologa (7 wskazań), dermatologa i psychiatrę (po 6 wskazań). Ponadto wskazywano na potrzebę lepszego dostępu do: geriatry, internisty, ortopedy, ortodonta, neurologopedy, otolaryngologa, diabetologa, gastrolog i anestezjologa.

Uczestnicy badania wypowiadali się także w kwestii działań, jakie należałoby podjąć dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. Najczęściej postulowano ułatwienie dostępu do lekarzy (POZ i specjalistów), przeprowadzenie rozbudowy i modernizacji szpitala powiatowego (pozyskanie na ten cel dodatkowych środków), ze szczególnym uwzględnieniem oddziału chirurgicznego, zatrudnienie większej liczby lekarzy i zapewnienie im dobrych warunków pracy oraz umożliwienie im robienia specjalizacji. Respondenci dostrzegają potrzebę zapewnienia opieki medycznej seniorom (m.in. poprzez dzienny dom pomocy), kontynuację aktywności samorządu w realizacji gminnego programu profilaktyki i promocji zdrowia, reklamowania ośrodków diagnostycznych i leczniczych, popularyzacji badań dzięki organizowaniu tzw. „białych niedziel” umożliwiających mieszkańcom miasta dokonanie bezpłatnej diagnostyki.

9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

W latach 2013-2015 na terenie miasta powstały 2 małe boiska do piłki nożnej, które wzbogaciły dotychczasowe zasoby Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji. Główną bazę sportową Nowego Miasta Lubawskiego stanowią dwa obiekty, przy czym są one złożone z kilku przeznaczonych do różnych sportów miejsc rekreacji ruchowej. Pierwszy obiekt to tzw. „Orlik”, w skład którego wchodzi oprócz boiska kort tenisowy. Drugi (MOSiR) składa się ze stadionu, hali sportowej i 5 mniejszych boisk (z przeznaczeniem do piłki nożnej, do tenisa – 1 i koszykówki – 1). W mieście można skorzystać także z toru samochodowo-szutrowego (ul. Makuszyńskiego) oraz szkolnych obiektów sportowych, w tym kompleksu sportowego przy Szkole Podstawowej nr 1. Istniejąca infrastruktura pozwala na zakładanie drużyn sportowych i przygotowywanie ich do rozgrywek międzyszkolnych, a nawet regionalnych. Dzięki nim możliwe jest krzewienie zamiłowania do sportu wśród najmłodszych i realizacja pasji i zdrowej aktywności fizycznej starszych mieszkańców miasta.

W mieście rozwinęły się tradycyjne dyscypliny sportowe, tj.: piłka nożna, lekkoatletyka, piłka siatkowa, koszykówka. Coraz popularniejsze stają się także spływy kajakowe. Do niewątpliwych atrakcji sportowych i turystycznych należą corocznie organizowane Samochodowe Wyścigi Górskie i Nowomiejski Rajd Samochodowy. Propagowaniem kultury fizycznej w mieście zajmują się kluby sportowe i inne organizacje pozarządowe. W Nowym Mieście Lubawskim działają m.in. Automobilklub Nowomiejski, KS Finishparkiet Drwęca, Nowomiejski Klub Sportowy, MUKS Olimpia, Uczniowski Klub Sportowy ISKRA, Uczniowski Klub Sportowy Sokół. Nadto wśród aktywnych w tym obszarze organizacji warto wymienić: Akademię Piłkarską „Mała Drwęca” oraz Polski Związek Wędkarski.

Do najciekawszych zabytków architektonicznych miasta należy kościół farny, który uzyskał miano Bazyliki Mniejszej p.w. św. Tomasza Apostoła. W jego wnętrzu znajduje się dużo cennych zabytków. Miasto posiada także dwie średniowieczne bramy z II połowy XIV w. (Brama Lubawsko-Łąkowska, Brama Brodnicko-Kurzętnicka) oraz fragmenty gotyckich murów obronnych. Pośrodku Rynku umiejscowiony jest dawny kościół ewangelicki pełniący obecnie funkcję kina. Atrakcyjne walory przyrodniczo-krajoznawcze miasta usytuowanego w dolinie otoczonej wzniesieniami, sprzyjają rozwojowi turystyki.

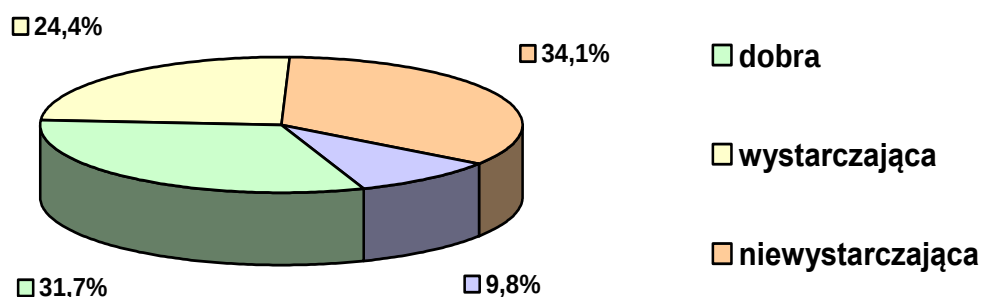
Przez miasto biegną ciekawe szlaki, zarówno samochodowe, rowerowe, piesze, jak i wodne. Do najciekawszych szlaków turystycznych przebiegających przez Nowe Miasto Lubawskie należy: Droga Polska św. Jakuba, Szlak Grunwaldzki, Szlak kajakowy rzeki Drwęca,

Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna w „Dolinie Rzeki Drwęcy”, Szlak Sanktuarium Ziemi Północnych Polski, Czerwony szlak pieszy z Nowego Miasta Lubawskiego do Radomna. Duże znaczenie ma także obecność licznych form ochrony przyrody i krajobrazu. Około 36 012 ha (52% powierzchni) powiatu nowomiejskiego objętych jest różnego rodzaju formami ochrony. Nowe Miasto Lubawskie objęte jest Obszarem Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Drwęcy ze względu na wartości krajobrazowe, zróżnicowane ekosystemy i występowanie korytarzy ekologicznych. Dolina rzeki została również objęta ponad europejską siecią ekologiczną tzw. obszarem „Natura 2000”. Rzeką Drwęca na całej swej długości jest najdłuższym w Polsce rezerwatem ichtiologicznym, w której występuje wiele rzadkich ryb, w tym ryb wędrownych.

Miasto posiada bazę noclegową dla turystów, którą stanowi 5 obiektów, mogących zapewnić nocleg dla 165 osób (m.in. Hotelik MOSiR, Il Cavaliere Nowe Miasto Lubawskie, Hotel Finisz).

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono mieszkańców miasta o ocenę oferty w zakresie sportu i rekreacji w mieście. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 6. Jaka jest wg Pani/Pana oferta miasta w zakresie sportu i rekreacji?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad połowa ankietowanych (56,7%) pozytywnie oceniła istniejącą ofertę w zakresie sportu i rekreacji w Nowym Mieście Lubawskim, przy czym 31,7% wybrało ocenę dobrą dla podejmowanych w tym obszarze działań. Około 10% badanych nie jest zorientowanych w dostępnej ofercie bądź miało trudności z dokonaniem jej oceny. Część badanych (34,1%) uznało jednak, iż obecna oferta jest niewystarczająca i należy podjąć działania nad jej poszerzeniem i uatrakcyjnieniem.

Wśród działań, jakie należy podjąć w najbliższym okresie, respondenci wskazywali m.in. na: zwiększenie liczby ścieżek rowerowych, utworzenie wypożyczalni rowerowej, tras

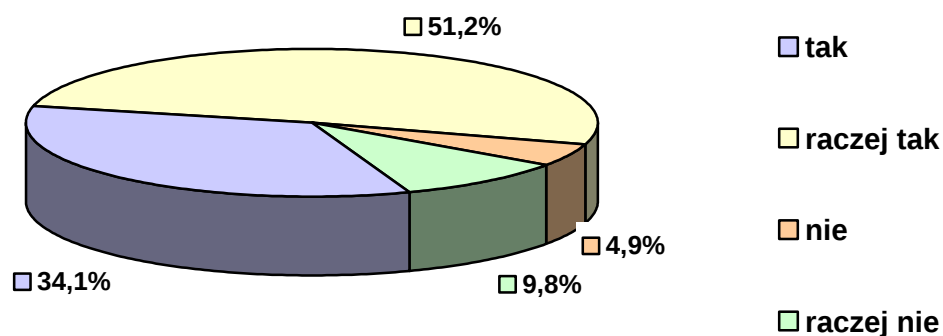
biegowych, budowę basenu krytego, parku linowego, potrzebę zagospodarowania rzeki przez organizowanie spływów kajakowych oraz przywrócenie dawnej rekreacyjnej funkcji parku miejskiego. Ankietowani są zdania, iż istniejące obiekty powinny być udostępniane dla wszystkich mieszkańców w wyznaczonych porach (głównie „Orlik” i boiska MOSiR). Ankietowani opowiadają się również za zwiększeniem liczby organizowanych imprez sportowych. W zakresie rekreacji rodzinnej ważne okazuje się doposażenie placów zabaw dla dzieci oraz tworzenie ścieżek edukacyjnych i ścieżek zdrowia. Należy też kontynuować działania promujące aktywność fizyczną i zdrowy tryb życia.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne w Nowym Mieście Lubawskim zapewniają głównie dwie grupy zawodowe: policjanci oraz strażnicy miejscy. Straż Miejska na dzień 31.12.2015 r. zatrudniała 4 funkcjonariuszy. Na terenie miasta znajduje się Komenda Powiatowa Policji, w której w roku 2015 zatrudnionych było 73 funkcjonariuszy. Według danych Komendy Powiatowej Policji w Nowym Mieście Lubawskim w 2015 roku na terenie miasta odnotowano 76 przestępstw w kategorii najbardziej uciążliwych społecznie, do których zalicza się: kradzieże, kradzieże z włamaniem, uszkodzenie mienia, bójki i pobicia, uszczerbki na zdrowiu, rozboje, kradzieże samochodów. Wykryto 45 przestępstw, z czego 37 sprawców było dorosłych (18-60 lat), a 2 nieletnich w przedziale wiekowym 14-17 lat. Odnotowano także 21 przestępstw związanych z prowadzeniem pojazdów mechanicznych w stanie nietrzeźwości (19 dorosłych sprawców w wieku 18-60 lat) oraz 1 dotyczące sprzedaży alkoholu nieletniemu.

Z danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Nowym Mieście Lubawskim wykonującego orzeczenia w sprawach karnych wynika, iż w 2015 r. objętych dozorem kuratora było 76 osób, a kolejnych 46 objętych było nadzorem kuratora.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom miasta pytanie, na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (85,3%) stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie i raczej bezpiecznie. Brak poczucia bezpieczeństwa wybrało łącznie 14,7% respondentów. Pomimo ogólnego przekonania respondentów o zapewnieniu bezpieczeństwa w mieście zapytano badanych o działania, na jakie należy położyć nacisk w celu utrzymania lub dalszej poprawy stanu bezpieczeństwa. W odpowiedzi na to pytanie, ankietowani postulowali zwiększenie liczby patroli policyjnych w takich miejscach, jak: lasek przy ul. Piastowskiej, deptak przy ul. Wodnej, okolice rzeki Drwęcy, ze szczególnym uwzględnieniem okolic mostów i kładek dla pieszych oraz współpracę policji i straży miejskiej w tworzeniu patroli mieszanych. Liczba patroli pieszych powinna być zwiększona przy organizowaniu imprez masowych i dyskotek (zwiększenie częstości patroli od piątku do niedzieli). Należy zintensyfikować działania zmierzające do ujawniania występujących patologii. W celu poprawy poczucia bezpieczeństwa należy zwiększyć liczbę dzielnicowych, co umożliwiłoby lepszy z nimi kontakt, zarówno mieszkańcom, jak i instytucjom pomocowym. Niezbędne jest także prowadzenie działań edukacyjno-profilaktycznych, mających na celu kształtowanie odpowiedzialnych postaw społecznych. Ankietowani oczekują poprawy oświetlenia ulicznego, zwiększenia monitoringu, nasilenia kontroli nieletnich oraz organizowania akcji wzajemnej pomocy sąsiedzkiej.

Z kolei dla poprawy stanu bezpieczeństwa na drodze ankietowani najczęściej wskazywali konieczność budowy obwodnicy, poprawy stanu nawierzchni dróg, przebudowy skrzyżowań na rondo, budowy chodników, oświetlenia ulicznego, wprowadzenia sygnalizacji świetlnej w godzinach szczytu, zwiększenia liczby progów zwalniających na osiedlach. Ważne jest także zapewnienie prawidłowego oznaczenia przejść dla pieszych (zwłaszcza na ul. Jagiełły i ul. Grunwaldzkiej). Celem poprawy bezpieczeństwa jest przekazywanie właściwych wzorców społecznych (kultury kierowców, zasad bezpieczeństwa, obowiązujących przepisów prawa).

11. POMOC SPOŁECZNA

W zakres działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Mieście Lubawskim wchodzi zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej oraz inne zadania zlecone Gminie i zadania własne Gminy tj. w szczególności realizowane w ramach ustaw o: świadczeniach rodzinnych, świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ochronie zdrowia psychicznego, Karcie Dużej Rodziny, wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pomocy państwa w wychowaniu dzieci, dodatkach mieszkaniowych, pomocy osobom uprawnionym do alimentów, systemie oświaty i prawo energetyczne.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Z końcem 2015 roku kadrę MOPS-u stanowiło 34 pracowników, przy czym wyrażono zapotrzebowanie na zwiększenie zatrudnienia w przypadku zwiększenia realizowanych zadań. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w Ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 16. Stan zatrudnienia w OPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2015 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	0	0
pracownicy socjalni	7	0
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	9	2
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	3	2
pozostali pracownicy	13	2

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Mieście Lubawskim.

W 2015 roku Ośrodek spełniał obowiązek wynikający z ustawy o pomocy społecznej określający wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych w stosunku do liczby mieszkańców miasta.

Tabela 17. Wykształcenie kadry MOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2015 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie			liczba osób	
			kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe		2	4
	średnie		-	3
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	2	-
		w trakcie realizacji	-	-
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	-	5
		w trakcie realizacji	-	-
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	-	-
		w trakcie realizacji	-	-

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Mieście Lubawskim.

Z końcem 2015 roku wykształcenie wyższe posiadało 4 pracowników socjalnych oraz 2 osoby z kadry kierowniczej. Spośród 7 zatrudnionych pracowników socjalnych, 5 posiadało specjalizacje I stopnia w wykonywanym zawodzie. Natomiast kadra kierownicza posiadała ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Przepisy prawa stanowią o tym, kto i kiedy może skorzystać ze wsparcia udzielanego przez powołane do tego celu instytucje. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych w latach 2013-2015 w Nowym Mieście Lubawskim na pomoc mieszkańcom miasta.

Tabela 18. Środki finansowe wydatkowane przez miasto na pomoc jego mieszkańcom w latach 2013-2015

wielkość wydatków (w zł)	2013	2014	2015
Ogółem	9 696 446,63	9 966 289,36	9 186 562,54
w tym na świadczenia pomocy społecznej	2 431 655,80	2 051 133,49	1 927 947,04
w tym na świadczenia rodzinne	4 520 801,20	4 707 019,89	4 590 990,77
w tym jednorazowa zapomoga	73 200,00	116 600,00	200,00
na zadania własne gminy	1 547 648,82	1 750 269,51	1 706 427,27
na zadania zlecone gminie	8 148 797,81	8 216 019,85	7 480 135,27
dodatki mieszkaniowe	273 656,55	230 123,39	174 546,20
stypendia szkolne	372 113,00	349 524,40	290 634,40
staże zawodowe	88 935,33	263 512,70	154 506,67

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Mieście Lubawskim.

W poszczególnych latach analizowanego okresu wysokość środków finansowych przeznaczanych przez miasto na pomoc mieszkańcom różniła się dość znacznie. Różnica

ta pomiędzy rokiem 2014 a 2015 wyniosła 779 726,82 zł. W latach 2013 - 2015 największe kwoty wydatkowano na świadczenia rodzinne.

Na realizację zadań własnych miasto w 2015 roku wydatkowało środki o wartości 1 706 427,27 zł. W ramach tych zadań największe kwoty przeznaczono na pokrycie kosztów związanych z: utrzymaniem i prowadzeniem działalności MOPS (644 101,37 zł), opłatami za pobyt mieszkańców w DPS (kwotę 308 047,40 zł), usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi (202 501,48 zł), dodatkami mieszkaniowymi (174 546,20 zł), zasiłkami i pomocą w naturze wraz z składkami na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (111 657,35 zł). W ramach wypełniania zadań zleconych gmina podejmowała działania związane z udzielaniem pomocy materialnej uczniom (58 126,88 zł), wypłacała świadczenia rodzinne i świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego oraz opłacała składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego (42 649,74 zł), opłacała koszty pobytu dzieci w rodzinach zastępczych (21 401,50 zł), prowadziła działania przeciwdziałające przemocy w rodzinie (11 927,90 zł) oraz podejmowała działania mające na celu wspieranie rodziny (5 250,80 zł).

Ważnym wsparciem finansowym są zasiłki stałe, okresowe i celowe, na których wypłatę gmina otrzymywała dofinansowanie z budżetu wojewody. W roku 2015 w MOPS w Nowym Mieście Lubawskim przyznano 1 414 zasiłków stałych o łącznej wartości 617 246,73 zł; 2 528 zasiłków okresowych o wartości 826 253,96 zł; 1 334 zasiłków celowych oraz 67 specjalnych zasiłków celowych.

W wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej MOPS współdziałał w szczególności z m.in. innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, Policją, PUP, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta wpływa na prawidłowe identyfikowanie zapotrzebowania na pomoc zgodnie z obowiązującymi przepisami, a co się z tym wiąże, pośrednio wpływa na trafność udzielanego wsparcia i właściwą dystrybucję środków. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców miasta objętych przez MOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2013-2015.

Tabela 19. Beneficjenci pomocy społecznej w mieście w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	1 217	981	928
liczba rodzin	843	704	645
liczba osób w rodzinach	1 986	1 608	1 465
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności miasta	17,67%	14,38%	13,20%

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Mieście Lubawskim.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w mieście w latach 2013-2015 zmniejszała się z roku na rok. Analogicznie zmniejszał się udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogóle ludności miasta. Odsetek mieszkańców korzystających ze wsparcia systemu pomocy społecznej na przestrzeni 3 ostatnich lat spadł o 4,47%, jednakże wciąż pozostaje na wysokim poziomie, przekraczającym w 2015 roku 13% społeczności miasta. Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w 2015 roku.

Tabela 20. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w mieście w 2015 roku

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach
0-16 lat	503
17-21 lat	124
22-30 lat	158
31-40 lat	215
41-50 lat	169
51-60 lat	160
61-70 lat	136
Razem	1 465

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Tabela 21. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w Nowym Mieście Lubawskim w 2015 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat według decyzji administracyjnych
Pracuje	124
nie pracuje	327
Studiuje lub uczy się	9
na rencie lub emeryturze	125
na zasiłku dla bezrobotnych	40
bezrobotny bez prawa do zasiłku	258

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców miasta objętych przez MOPS pomocą społeczną w 2015 roku wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do 16 lat (503 osoby) oraz osoby w wieku 31-40 lat (215 osób). Biorąc pod uwagę podział beneficjentów pomocy społecznej w mieście według aktywności zawodowej, najliczniejszą grupę w 2015 roku stanowiły osoby niepracujące (327 osób). Znaczna liczebność najmłodszej grupy beneficjentów oraz osób w wieku 31-40 lat pozwala dostrzec, że beneficjentami systemu pomocowego stają się najczęściej rodziny z dziećmi. Zaspokojenie podstawowych potrzeb dziecka oraz próba tworzenia dla niego sprzyjających warunków do wzrastania i rozwoju jest sporym wyzwaniem

dla rodzin o niskich dochodach. Jeszcze bardziej problem ten uwidacznia się w rodzinach dotkniętych problemem bezrobocia. Brak pracy sprawia, iż rodziny znajdujące się wcześniej w dobrej sytuacji finansowej i rodzinnej zaczynają doświadczać problemów finansowych i nasilających się konfliktów, co z kolei prowadzi do wzrostu negatywnych zachowań w środowisku rodzinnym, a z czasem również w środowisku szkolnym. Ubóstwo jest zatem największym zagrożeniem dla prawidłowego funkcjonowania rodzin. Szczególnym wsparciem należy w takich rodzinach otoczyć dzieci, które nie są zdolne do samodzielnego zaspokojenia potrzeb życiowych i są zależne od stworzonych im warunków.

Dbając o dobro i bezpieczeństwo dzieci z rodzin ubogich w latach 2013-2015 świadczone im m.in. pomoc w formie dożywiania w szkołach oraz pomoc finansową w postaci stypendiów. Szczegółowe dane liczbowe dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w mieście w latach 2013-2015 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Powody przyznania pomocy społecznej w mieście w latach 2013-2015

powody przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
ubóstwo	641	569	496	1 482	1 292	1 142
sieroctwo	-	-	1	-	-	3
bezdomność	5	6	8	5	6	11
potrzeba ochrony macierzyństwa	141	124	113	630	546	516
bezrobocie	537	460	360	1 320	1 124	903
niepełnosprawność	348	314	302	763	671	601
długotrwała lub ciężka choroba	135	145	146	296	310	293
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	33	24	44	103	85	171
w tym rodziny niepełne	30	18	26	87	55	82
w tym rodziny wielodzietne	3	5	6	16	27	41
przemoc w rodzinie	64	55	57	224	189	184
alkoholizm	59	54	50	87	71	59
narkomania	2	1	-	2	1	-
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	9	16	14	9	16	16
trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	-	-	1	-	-	1
zdarzenia losowe	-	1	-	-	1	-
sytuacja kryzysowa	64	55	57	224	189	184

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Mieście Lubawskim.

Do trzech najliczniej występujących na przestrzeni ostatnich lat powodów ubiegania o pomoc w Nowym Mieście Lubawskim należą: ubóstwo, bezrobocie i niepełnosprawność. Szczególnie niepokojąca jest skala ubóstwa, pomimo iż liczba rodzin korzystających ze wsparcia MOPS-u z tego powodu w analizowanym okresie zmniejszała się, to jednak liczba rodzin i osób żyjących w ubóstwie jest wciąż znaczna. W roku 2013 odsetek osób ubogich korzystających z pomocy społecznej w ogóle mieszkańców wyniósł 13,2%, w kolejnym roku zmniejszył się do 11,6%, a w 2015 roku spadł do 10,28%. Należy mieć jednak na uwadze, iż nie wszyscy potrzebujący zgłaszają się po pomoc. Powodem tego jest najczęściej subiektywne poczucie wstydu, wewnętrzna potrzeba zachowania samodzielności lub brak akceptacji warunków wymaganych do spełnienia aby takową pomoc uzyskać.

W roku 2015 w stosunku do roku 2013 zmniejszyła się o 177 liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS, z powodu bezrobocia i o 46 z powodu niepełnosprawności. Zamieszczone w tabeli dane potwierdzają tezę, iż bardzo często klientami systemu pomocowego stają się rodziny dotknięte problemem bezrobocia i pozbawione źródła dochodów. Dane z tabeli wskazują, iż w istotny sposób na samodzielność życiową rodzin wpływa stan zdrowia jej członków, szczególnie utrzymujący się długotrwale lub stale, jak ma to miejsce w przypadku osób niepełnosprawnych. Trudności rodzin, będące jednym z warunków udzielania świadczeń z pomocy społecznej wpływały nie tylko na wysokość pomocy finansowej, ale przede wszystkim na formę udzielanego przez MOPS wsparcia. Dane liczbowe dotyczące różnych form wsparcia za lata 2013-2015 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Formy wsparcia udzielanego w mieście przez MOPS w latach 2013-2015

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
pieniężna	787	665	586	755	640	565	1 790	1 480	1 307
rzeczowa	539	331	358	373	227	240	1 099	749	774
praca socjalna	X	X	X	319	329	257	825	803	669
schronienie	3	3	4	3	3	4	5	3	4
usługi opiekuńcze	47	49	62	47	49	61	53	59	72
specjalistyczne usługi opiekuńcze	11	12	13	11	12	13	14	16	17
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	12	13	15	X	X	X	X	X	X

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W latach 2013-2015 liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej sukcesywnie malała z 755 rodzin w 2013 r. do 565 rodzin w 2015 r.

Osoby niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, dla których pomoc w postaci usług opiekuńczych, czy specjalistycznych usług opiekuńczych okazywała się niewystarczająca dla zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych (z uwagi na konieczność zapewnienia całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności), były kierowane przez MOPS do domów pomocy społecznej. W analizowanym okresie wzrosła liczba osób, które zgodnie z decyzją administracyjną korzystały ze wsparcia MOPS w postaci pokrywania częściowej odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej. W 2013 r. z takiej formy wsparcia korzystało 12 osób, w 2014 roku już 13, a w 2015 ich liczba wzrosła do 15. Dane dotyczące liczby skierowań do DPS-ów oraz liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 24. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba osób z miasta skierowanych do DPS-u	2	2	5
liczba osób z miasta przebywających w DPS-ie	13	13	15

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Mieście Lubawskim.

Rodziny borykające się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniem gospodarstwa domowego korzystały z nowego rodzaju usług socjalnych, opartych w głównej mierze na pracy socjalnej. Pomoc tym rodzinom świadczyli powołani do pełnienia funkcji wspierającej dla rodzin asystenci rodziny. W latach 2013-2014 miasto zatrudniało 3 asystentów rodziny, a kolejnego zatrudniono w 2015 roku. Liczba rodzin korzystających z tego rodzaju wsparcia wahała się pomiędzy 41 rodzinami w 2013 r., 57 rodzinami w 2014 r., a 45 rodzinami w 2015 roku. Stopień złożoności problemów opiekuńczo-wychowawczych i innych trudności dotyczących rodziny był zróżnicowany, co wymagało dużej elastyczności w realizacji planów pomocy tworzonych z rodzinami. W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej ośrodek przyznawał także mieszkańcom miasta świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Świadczenia rodzinne przyznane w mieście w latach 2013-2015

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń			wartość przyznanych świadczeń (zł)		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
zasiłek rodzinny	9 688	8 834	7 897	956 081	876 193	796 305
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	43	37	32	43 000	37 000	32 000
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	323	217	131	126 880	84 547	51 094
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowania dziecka	509	464	368	90 290	83 120	66 515
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	966	889	689	73 740	67 840	55 540
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	592	549	483	59 200	54 900	48 300
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	321	601	609	17 690	30 850	33 008
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 525	1 382	1 484	122 000	110 560	120 960
zasiłek pielęgnacyjny	10 631	10 597	9 779	1 626 543	1 621 341	1 496 187
świadczenie pielęgnacyjne	1 033	579	612	561 674	429 000	733 000
specjalny zasiłek opiekuńczy	-	-	-	-	-	-
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	91	75	80	91 000	75 000	80 000

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Mieście Lubawskim.

W latach 2013-2015 ogólna wartość środków wydatkowanych na świadczenia rodzinne wahała się, przy czym najwięcej środków na ten cel przeznaczono w 2013 roku (3 768 098 zł). Podstawowym świadczeniem rodzinnym jest zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. W roku 2013 przyznano 9 688 świadczeń tego rodzaju, w 2014 r. przyznano 8 834, a w 2015 tylko 7 897. Do najliczniej udzielanych dodatków do zasiłku rodzinnego w latach 2013-2015 należał m.in. dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej oraz dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. W latach 2013-2015 często udzielanym świadczeniem był zasiłek pielęgnacyjny. Liczba przyznanych decyzją administracyjną zasiłków pielęgnacyjnych w kolejnych latach przedstawiała się następująco: w 2013 r. 10.631; w 2014 r. 10 597; w 2015 r. 9 779.

Kolejną formę świadczeń udzielanych przez MOPS stanowiły świadczenia alimentacyjne. Tego rodzaju pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich przeprowadzających separację lub rozwód. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Świadczenia alimentacyjne przyznane w mieście w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	107	98	90
liczba przyznanych świadczeń	1 652	1 590	1 599
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	533 068	536 581	563 531

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Mieście Lubawskim.

Wartość wydatków na realizację świadczeń alimentacyjnych, które MOPS wypłacał w latach 2013-2015 swoim mieszkańcom wzrastała. Największy wzrost, aż o 26 950 zł nastąpił pomiędzy rokiem 2014 a 2015.

Oprócz ww. świadczeń, MOPS w 2015 r. udzielał również wsparcia w postaci: dodatków mieszkaniowych (1 259), dodatków energetycznych (180), pomocy materialnej dla uczniów w postaci stypendium szkolnego i zasiłków szkolnych (1 818 świadczeń) oraz dożywiania dla dzieci w szkołach.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Mieście Lubawskim realizował także liczne programy i projekty, które finansowane były z różnych źródeł. Należały do nich m.in.:

- program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020” (w 2015 r. koszt wyniósł 383 897,00 zł, w tym wkład własny gminy - 78 000,00 zł),
- „Rządowy program dla rodzin wielodzietnych Karta Dużej Rodziny”, którego koszt realizacji wyniósł 576,20 zł (w 2015 r. wydano KDR dla 43 rodzin),
- resortowy program finansowany przez MPIPS „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”, w ramach którego zatrudniono 2 asystentów na w ramach umowy o pracę oraz 2 asystentów w ramach umowy zlecenie.

MOPS zapewniał także obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego (koszty jego działalności ponoszone były ze środków własnych OPS), prowadził ponadto działania integracyjne poprzez alternatywne formy wspierania rodzin (w tym prelekcje, coaching), oraz organizował imprezy okolicznościowe (m.in. warmińsko-mazurskie dni rodziny, spotkanie opłatkowe, zabawa karnawałowa dla dzieci, Międzynarodowy Dzień Osób Starszych,

Międzynarodowy Dzień Eliminacji Przemocy wobec Kobiet w ramach Ogólnopolskiej Kampanii „Biała Wstążka”).

Analiza zasobów i deficytów Nowego Miasta Lubawskiego z obszaru pomocy społecznej ukazuje potrzebę rozwoju poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, prawnego, zawodowego i coachingu) oraz rozwijania usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. W celu zapewnienia opieki osobom starszym i niepełnosprawnym należy rozważyć potrzebę utworzenia dziennego domu opieki dla osób z zaburzeniami psychicznymi i neurologicznymi. W najbliższych latach należy liczyć się z koniecznością kierowania coraz większej liczby osób starszych do domów pomocy społecznej, a co za tym idzie ponoszenia części kosztów pobytu tych osób przez gminę. Ważną kwestią jest zauważalny wzrost bezradności opiekuńczo-wychowawczych rodzin i ich niskich umiejętności z zakresu prowadzenia gospodarstwa domowego. Stąd też niezbędne wydaje się kontynuowanie działań z zakresu dożywiania dzieci w szkołach i przedszkolach. Należy też rozważyć koszty pomocy świadczonej na utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych i możliwości wychowywania tych dzieci w rodzinach biologicznych przy wsparciu asystentów rodziny. Skala problemów ubóstwa, bezrobocia, uzależnienia od alkoholu i bezdomności rodzi konieczność stałego dokształcania się pracowników MOPS ze szczególnym uwzględnieniem pracowników socjalnych i asystentów rodziny.

Wśród zadań inwestycyjnych, które należy podjąć lub kontynuować w mieście, w ramach poprawy istniejącej infrastruktury socjalnej należy uwzględnić kontynuację remontu budynku przy ul. Korczaka 4 przeznaczonego na działalność statutową MOPS, utworzenie mieszkania chronionego oraz zwiększenie liczby mieszkań socjalnych.

W aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej pomoc społeczna ma do spełnienia ważną rolę. Powinna stwarzać poczucie bezpieczeństwa socjalnego, pomagać w tworzeniu właściwych warunków życia i zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej oraz wspomagać rodzinę w pełnieniu jej funkcji. Realizacja celów musi opierać się na dobrze funkcjonującej bazie materialnej, instytucjonalnej oraz wykwalifikowanej kadrze służb społecznych. Działania pracowników pomocy społecznej to nie tylko udzielanie świadczeń pieniężnych, lecz także praca socjalna zmierzająca do wykorzystywania aktywizacyjnych instrumentów wsparcia. Wśród trudności organizacyjnych w pracy OPS, a zwłaszcza w pracy terenowych pracowników socjalnych widoczna jest nadmierna biurokracja, częste zmiany przepisów, które nie znajdują

zrozumienia u beneficjentów pomocy społecznej często wykazujących postawę roszczeniową i niezadowolenie ze zbyt niskich świadczeń.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Do infrastruktury tej w Nowym Mieście Lubawskim trzeba zaliczyć:

- działające w strukturze ośrodka pomocy społecznej: Klub Integracji Społecznej, Młodzieżowy Klub Integracji Społecznej, Klub Seniora;
- Warsztat Terapii Zajęciowej im. Jana Pawła II prowadzony przez organizację pozarządową mieszczący się przy ul. Grunwaldzkiej 35 (46 miejsc);
- Środowiskowy Dom Samopomocy prowadzony przez powiat nowomiejski znajduje się na ul. 3 Maja 25 (43 miejsca);
- Nazaret - Świetlica dla dzieci im. bł. ks. S. W. Frelichowskiego prowadzona przez Parafię Rzymskokatolicką usytuowana jest na ul. Kościelnej 8b (32 miejsca);
- Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku, które jest przede wszystkim placówką edukacyjną dla osób starszych (130 słuchaczy);
- Miejska Rada Seniorów.

W Nowym Mieście Lubawskim w roku 2015 funkcjonowało 15 rodzin zastępczych, które zapewniały opiekę nad dziećmi, które z różnych powodów nie mogły przebywać w domach rodziców biologicznych. Rodziny te stanowią formę opieki zastępczej w celu kompensacji warunków do prawidłowego rozwoju dzieci pozbawionych właściwej opieki i warunków do życia.

Mieszkańcy miasta korzystają ze wsparcia podmiotów, które działają poza gminą miejską. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Jednostki wsparcia spoza miasta, z których korzystają mieszkańcy Nowego Miasta Lubawskiego

nazwa i adres instytucji	Liczba osób
Dom Pomocy Społecznej w Szczytnie, ul. Wielbarska 2, 12-100 Szczytno	2
Dom Pomocy Społecznej w Szczytnie Filia w Spychowie, ul. H. Sienkiewicza 3, 12-140 Spychowo	1
Dom Pomocy Społecznej w Grodzicznie, Nowe Grodziczno 14b, 13-324 Grodziczno	8
Dom Pomocy Społecznej Nowa Wieś Ełcka, ul. Lipowa 1, 19-300 Ełk	1
Dom Pomocy Społecznej w Ludzisku, Ludzisko 77, 88-160 Janikowo	1
Dom Pomocy Społecznej „Zdrowa Jesień”, Bogurzyn 87, 06-521 Wiśniewo	1
Brodnickie Centrum Caritas, ul. Gady 3, 87-300 Brodnica	3

Stowarzyszenie MONAR Centrum Pomocy Bliźniemu Markot w Marwałdzie, Marwałd 56, 14-120 Dąbrówno	2
Stowarzyszenie na Rzecz Bezdomnych Dom Modlitwy „AGAPE” Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn, Szawałd 16, 82-200 Malbork	1

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Należy także zaznaczyć, że wsparciem mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego zajmują się również jednostki powiatowe: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji w Nowym Mieście Lubawskim, w ramach którego funkcjonuje m.in. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące działalności PCPR-u w mieście w odniesieniu do jego mieszkańców w zakresie pieczy zastępczej.

Tabela 28. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego w zakresie pieczy zastępczej w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba dzieci z miasta zgłoszonych do adopcji	-	-	3
liczba adoptowanych dzieci z miasta	brak danych		
liczba dzieci z miasta umieszczonych w rodzinach zastępczych	-	-	2
liczba dzieci z miasta umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	-	2	2
liczba dzieci z miasta przebywających w rodzinach zastępczych	22	21	21
liczba dzieci z miasta przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	4	5	6
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z miasta	10	10	8
liczba usamodzielnianych dzieci z miasta	0	1	2

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim.

W latach 2013-2015 w mieście nie dokonano żadnej adopcji. Natomiast w roku 2015 zgłoszono do adopcji 3 dzieci. W analizowanym okresie nie umieszczano dzieci w rodzinach zastępczych, były one za to umieszczane w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (2 dzieci w 2014 r. i 2 w 2015 r.). Liczba dzieci z miasta przebywająca w rodzinach zastępczych w poszczególnych latach podlegających analizie była wyższa od liczby dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W latach 2013-2014 opiekę dla dzieci z Nowego Miasta Lubawskiego zapewniało 10 rodzin zastępczych. W 2015 roku ich liczba zmniejszyła się o 2 rodziny zastępcze. Z uwagi na pełnoletniość usamodzielniono w latach 2014-2015 łącznie 3 wychowanków.

Jak już wspomniano wcześniej wsparcie specjalistyczne mieszkańcom miasta zapewniała także Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Poradnia w roku szkolnym 2014/2015 przeprowadziła 97 diagnoz psychologicznych, 119 diagnoz pedagogicznych i 34 diagnozy

lekarskie wobec dzieci i młodzieży z terenu miasta. Ww. Poradnia wystawiła 134 dokumenty, wśród których znalazły się m.in. orzeczenia: o potrzebie indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego, o potrzebie nauczania indywidualnego, dla uczniów z niepełnosprawnością ruchową, z zaburzeniami sprzężonymi oraz opinie: o specyficznych trudnościach w uczeniu się, o odroczeniu obowiązku szkolnego, o przyjęciu ucznia do oddziału przysposabiającego do pracy.

Ponadto Poradnia prowadziła zajęcia terapeutyczne (terapia EEG Biofeedback i logopedyczna), zajęcia warsztatowe (dla przedszkolaków, uczniów, uczestników półkolonii), prelekcje (dla uczniów dot. narkotyków i palenia oraz dla rodziców dotyczące wyznaczania granic i różnych terapii), spotkania dla rodziców, grupowe doradztwo zawodowe, indywidualne zajęcia z uczniami, indywidualne konsultacje (dla rodziców, nauczycieli i pedagogów i uczniów), zajęcia adaptacyjne, interwencję kryzysową, obserwację uczniów w środowisku szkolnym, szkolenia rady pedagogicznej. Pracownicy Poradni brali czynny udział w spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz podejmowali współpracę z Gimnazjum przy realizacji programu „Czuję się bezpiecznie”.

W sprawach związanych z uzależnieniami, MOPS wskazywał rodzinom adresy instytucji świadczących fachową pomoc w tego rodzaju problemach m.in. NZOZ Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Działdowie z/s w Nowym Mieście Lubawskim (ul. Grunwaldzka 3) i Grupę AA „Krokus” (ul. Grunwaldzka 12).

W obszarze pomocy społecznej w Nowym Mieście Lubawskim należy w szczególności w najbliższych latach uwzględnić środki na kontynuowanie inwestycji rozpoczętej w latach wcześniejszych w budynku MOPS przy ul. Korczaka 4. Należy także dołożyć wszelkich starań, aby zostało utworzone mieszkanie chronione. Wskazane jest rozwijanie usług konsultacyjnych, poradnictwa specjalistycznego, asystentury rodzin, monitoringu lokalnego środowiska pod względem zjawiska bezdomności i zapotrzebowania na usługi opiekuńcze osób niesamodzielnych oraz rozszerzenie działań profilaktycznych i terapeutycznych związanych z uzależnieniami i przemocą. Podstawowym zaś zadaniem jest udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom najuboższym żyjącym na skraju ubóstwa oraz wspieranie rodzin w pokonywaniu trudności uniemożliwiających im pełnienie ról społecznych.

Ponadto osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej posiadające Kartę Dużej Rodziny lub które ukończyły 65 lat życia zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o nieodpłatnej pomocy

prawnej oraz edukacji prawnej mogą korzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej zorganizowanej w Starostwie Powiatowym w Nowym Mieście Lubawskim.

12. SEKTOR POZARZĄDOWY

W 2015 roku na terenie Nowego Miasta Lubawskiego funkcjonowały 42 organizacje pozarządowe. Samorząd miasta, w oparciu o Program Współpracy Gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego podejmował współpracę, która przybierała formę zlecania organizacjom realizacji zadań własnych, wsparcia lokalowego dla organizacji, doradztwa i konsultacji oraz podejmowania współpracy i przyjmowania patronatu nad organizacją imprez. Spośród organizacji pozarządowych działających na terenie miasta należy wymienić w szczególności:

- Katolickie Stowarzyszenie Civitas Christiana, ul. Działyńskich 11,
- „Nazaret” Świetlica dla dzieci im. Błogosławionego Ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego ul. Kościelna 8b,
- Nowomiejskie Towarzystwo Kultury, ul. 19 stycznia 17a,
- PCK Oddział Rejonowy, ul. Grunwaldzka 10,
- Nowomiejskie Stowarzyszenie „Salveo”, ul. Grunwaldzka 3,
- Polski Związek Działkowców Rodzinny Ogród Działkowy „Witaminy”, ul. Sadowa,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział Rejonowy w Nowym Mieście Lubawskim, ul. Działyńskich 2a,
- Polski Związek Niewidomych Okręg Warmińsko-Mazurski, ul. Grunwaldzka 3,
- Polski Związek Wędkarski Koło Miejskie, ul. Okólna 41,
- Stowarzyszenie „Amazonki”, ul. Grunwaldzka 3,
- Stowarzyszenie „Bractwo Łąkowskie”, ul. Kościelna 3,
- Stowarzyszenie Komitet Rozbudowy Szpitala, ul. Mickiewicza 10,
- Stowarzyszenie Ludności Pochodzenia Niemieckiego, ul. Grunwaldzka 3,
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski, ul. 3 Maja 25,
- Stowarzyszenie „Przyjaciół Szkoły” z/s w Nowym Mieście Lubawskim, ul. Jagiellońska 3,
- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Lokalnych z/s w Nowym Mieście Lubawskim, ul. Działyńskich 2a,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku, Nowe Miasto Lubawskie, ul. Działyńskich 2a,

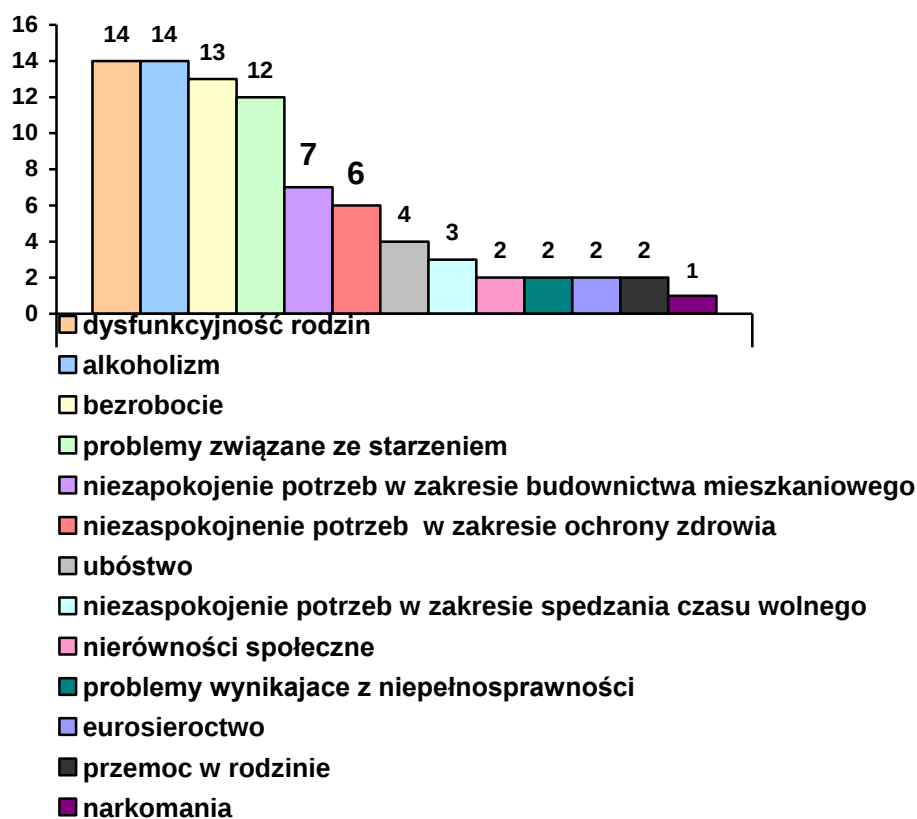
- Związek Harcerstwa Polskiego Hufiec Nowe Miasto Lubawskie, ul. 3 Maja 14,
- Związek Pszczelarzy Koło Regionalne w Nowym Mieście Lubawskim,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci - Zarząd Oddziału Miejskiego w Nowym Mieście Lubawskim.

W Nowym Mieście Lubawskim funkcjonuje jedna Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Tomasza Apostoła przy której działała Poradnia Rodzinna. Dodatkowo parafia prowadziła placówkę wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, z której korzystało 32 dzieci. Świetlica czynna jest 4 godziny dziennie od poniedziałku do piątku.

13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

W ramach identyfikacji problemów społecznych w Nowym Mieście Lubawskim oraz próby określenia stopnia ich natężenia, wśród mieszkańców miasta zostały przeprowadzone badania ankietowe. Do analizy – jak wspomniano we wstępie do niniejszego dokumentu – przedłożono 41 anonimowo wypełnionych ankiet. Uczestników badania poproszono o wskazanie problemów, które ich zdaniem są najbardziej widoczne w mieście. Pytanie to miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 8. Jakie problemy najbardziej uwidaczniają się w mieście?

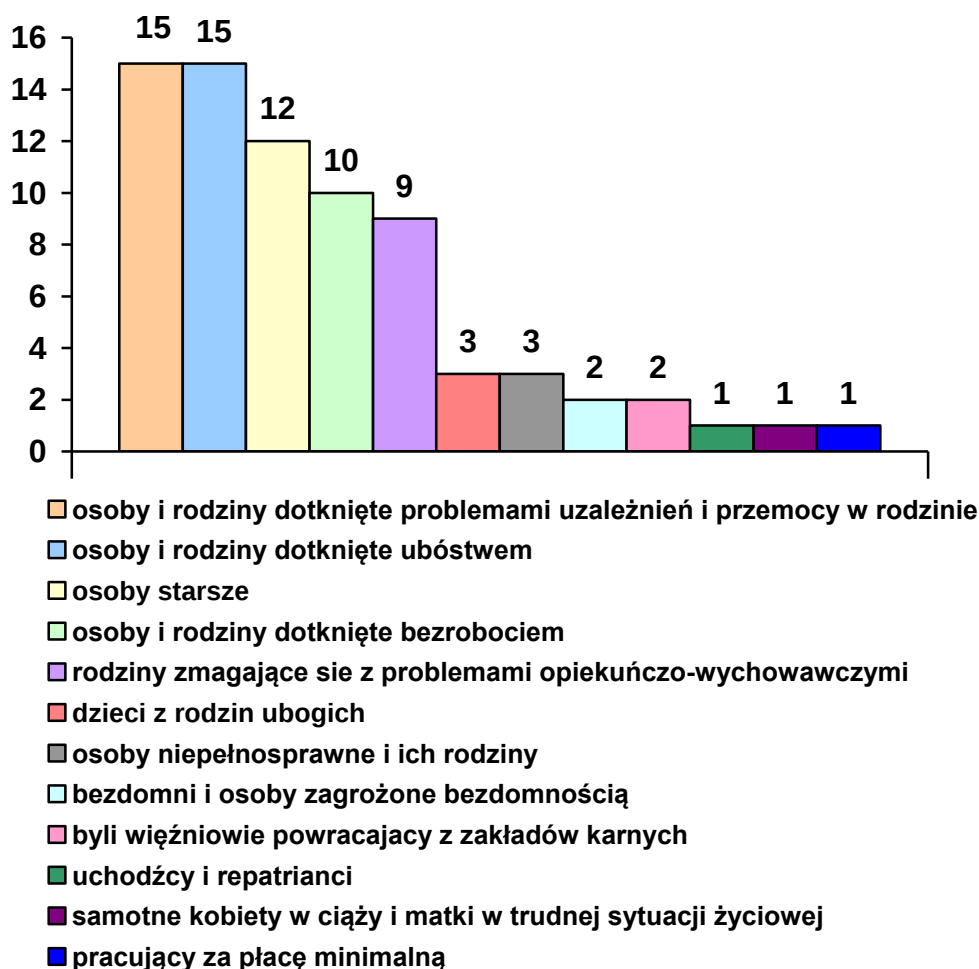

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wśród problemów, które najbardziej uwidaczniają się w mieście, respondenci najczęściej wskazywali dysfunkcyjność rodzin, alkoholizm, bezrobocie oraz problemy związane ze starzeniem się, problemy te uzyskały powyżej 10 głosów ankietowanych. Często wskazywano na niezaspokojenie potrzeb w zakresie budownictwa mieszkaniowego i ochrony zdrowia (powyżej 5 wskazań). W dalszej kolejności wskazano także na: nierówności społeczne, problemy wynikające z niepełnosprawności, eurosieroctwo, przemoc w rodzinie i narkomanię.

W kolejnym pytaniu ankietowani wybierali spośród zaproponowanych odpowiedzi, kategorie osób i grup, które są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 9. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców miasta są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

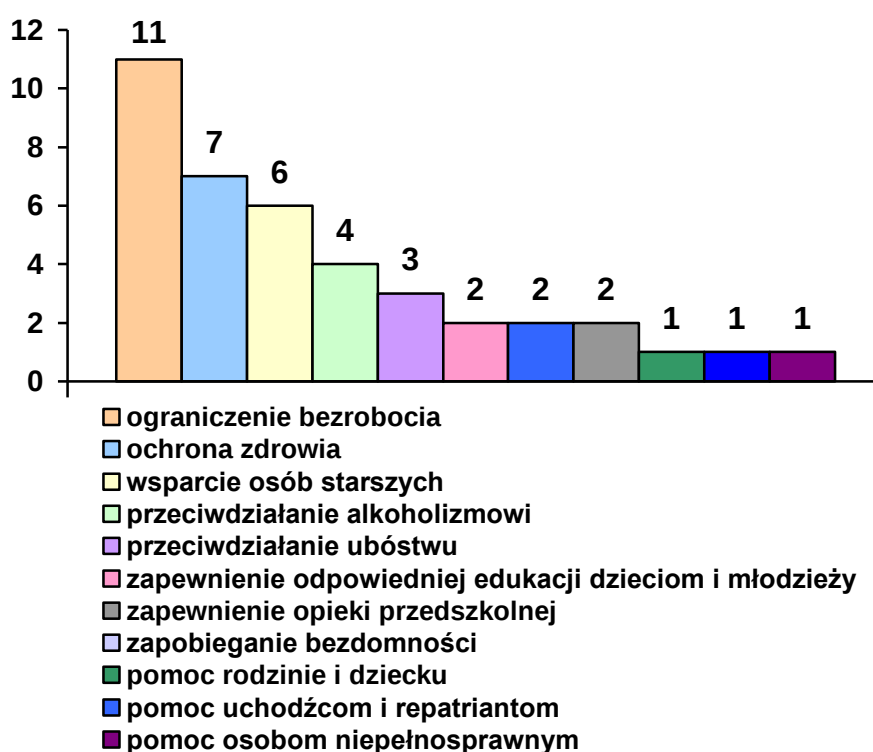
Zdaniem ankietowanych najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym są osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz

osoby i rodziny dotknięte ubóstwem (po 15 wskazań respondentów). Liczne wskazania odnosiły się do osób starszych (12), osób i rodzin dotkniętych bezrobociem (10), zbliżoną ocenę uzyskały rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (9).

Oprócz ww. grup osób wśród zagrożonych tymi zjawiskami zdaniem badanych są również dzieci z ubogich rodzin, osoby niepełnosprawne i ich rodziny, bezdomni i zagrożeni bezdomnością, byli więźniowie powracający z zakładów karnych, uchodźcy i repatrianci, samotne kobiety w ciąży i matki w trudnej sytuacji życiowej oraz osoby pracujące otrzymujące wynagrodzenie minimalne.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w mieście jest najbardziej niezadowolająca. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 10. W jakim obszarze oferta pomocy świadczonej w mieście jest najbardziej niezadowolająca?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemem bezrobocia w Nowym Mieście Lubawskim jest najmniej zadowolająca. Kolejnymi obszarami wymagającymi zwiększenia działań pomocowych są: ochrona zdrowia, wsparcie osób starszych, przeciwdziałanie alkoholizmowi i ubóstwu.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w mieście w celu poprawy sytuacji mieszkańców Nowego Miasta

Lubawskiego. Odpowiadając, ankietowani szczególny nacisk położyli na rynek pracy i przyjazną politykę dla pracodawców. Należy też zwiększyć dostępność pomocy specjalistycznej poprzez doradztwo i poradnictwo zawodowe. Potencjał lokalnego rynku do tworzenia miejsc pracy dostrzegany jest przez respondentów m.in. w srebrnej gospodarce, czyli usługach adresowanych do osób starszych. Ponadto zdaniem ankietowanych należy zwiększyć budżet na działania z zakresu np. budownictwa komunalnego i socjalnego. Ankietowani zwrócili uwagę na konieczność rozwijania współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi, a sektorem prywatnym. Współpraca ta miałaby sprzyjać zaspokajaniu potrzeb lokalnych i służyć wszechstronnemu rozwojowi miasta. Aby współpraca przynosiła względnie trwałe zmiany należy podejmować akcje uświadamiające społeczność o współodpowiedzialności w kształtowaniu lokalnej polityki i wydatkowaniu publicznych środków.

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w mieście bądź obejmujące zasięgiem działania jego mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczono do nich m.in.: instytucje pomocy społecznej (MOPS, PCPR). Następnie wskazywano takie instytucje jak: Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Komenda Powiatowa Policja, Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji i inne placówki oświatowe, Urząd Miejski, organizacje pozarządowe, Kościół, poradnie leczenia uzależnień oraz grupy wsparcia i wolontariat.

14. BEZROBOCIE

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Mieście Lubawskim, w latach 2013-2015 liczba osób bezrobotnych w mieście sukcesywnie malała: 882 bezrobotnych na koniec 2013 r., 679 na koniec 2014 r. oraz 515 osób na koniec 2015 r. Tendencję malejącą w tym czasie wykazywał udział bezrobotnych w liczbie ludności miastaw wieku produkcyjnym. Jednakże udział kobiet w ogóle osób bezrobotnych nie był podobny do tendencji ogólnej, gdyż najwyższy odsetek kobiet bezrobotnych można było zauważyć w 2014 roku a najniższy w 2013. W całym analizowanym okresie kobiety stanowiły większość wśród bezrobotnych sięgającą w 2014 roku nawet 60%. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 29. Liczba bezrobotnych w mieście z uwzględnieniem struktury płci oraz udział bezrobotnych wśród ludności w wieku produkcyjnym w mieście na dzień 31. grudnia w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba bezrobotnych w mieście	882	679	515
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	12,52%	9,71%	7,47%
liczba bezrobotnych kobiet w mieście	511	410	306
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	57,94%	60,38%	59,42%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Mieście Lubawskim.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2013-2015 w powiecie nowomiejskim, województwie warmińsko-mazurskim i w kraju.

Tabela 30. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
stopa bezrobocia w powiecie nowomiejskim	23,6%	19,3%	15,3%
stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim	21,6%	18,7%	16,3%
stopa bezrobocia w kraju	13,4%	11,4%	9,8%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2013-2014 powiat nowomiejski charakteryzował się wyższą, w stosunku do województwa warmińsko-mazurskiego i kraju, stopą bezrobocia. W roku 2015 stopa bezrobocia powiatu nowomiejskiego obniżyła się tak, iż była niższa od stopy bezrobocia w województwie, jednak nadal pozostawała wyższa od stopy bezrobocia krajowego.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w mieście ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2015 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31. Bezrobotni w mieście na koniec 2015 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

Wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	Kobiet	
18-24 lata	94	60	64,0%
25-34 lata	157	102	65,0%
35-44 lata	105	67	64,0%
45-54 lata	81	41	51,0%
55-59 lat	60	32	53,3%
60 lat i więcej	18	4	22,2%

czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	Kobiet	
do 1 miesiąca	57	23	40,4%
1-3 miesiące	142	78	55,0%
3-6 miesięcy	96	43	45,0%
6-12 miesięcy	45	32	71,1%
12-24 miesiące	63	45	71,4%
powyżej 24 miesięcy	112	85	76,0%
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	Kobiet	
bez stażu	55	34	62,0%
do 1 roku	62	45	73,0%
1-5 lat	153	104	68,0%
5-10 lat	80	49	61,3%
10-20 lat	85	46	54,1%
20-30 lat	54	21	39,0%
30 lat i więcej	26	7	27,0%
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	Kobiet	
Wyższe	49	32	65,3%
policealne i średnie zawodowe	123	82	67,0%
średnie ogólnokształcące	61	44	72,1%
zasadnicze zawodowe	168	90	54,0%
gimnazjalne i niższe	114	58	51,0%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Mieście Lubawskim.

Na koniec 2015 roku wśród bezrobotnych w mieście największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (168 osób), osoby w wieku 25-34 lata (157 osób), osoby mające 1-5 lat stażu pracy (153 osoby) oraz osoby pozostające bez pracy od 1 do 3 miesięcy (142 osoby). Najmniej bezrobotnych w 2015 roku zarejestrowano w następujących grupach: osób bez stażu pracy (55 osób), osób mających od 20 do 30 lat stażu pracy (54 osoby), osób z wykształceniem wyższym (49 osób), osób pozostających bez pracy od 6 do 12 miesięcy (45 osób), osób mających 30 i więcej lat pracy (26 osób) oraz osób od 60 lat wzwyż (18 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy (76,0%), osób posiadających do roku stażu zawodowego (73,0%), osób pozostających od 12 do 24 miesięcy bez pracy (71,4%) oraz osób pozostających od 6 do 12 miesięcy bez pracy (71,1%). W roku 2015 najwięcej zarejestrowanych w PUP bezrobotnych wcześniej pracowało w przetwórstwie przemysłowym (277 osób ogółem, w tym

87 kobiet), handlu i mechanice pojazdów (146 osób ogółem, w tym 109 kobiet) oraz budownictwie (78 osób ogółem, w tym 10 kobiet).

Wśród ogółu bezrobotnych, 461 osób znalazło się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym 283 kobiety, 55 osób niepełnosprawnych, 138 osób posiadało dziecko w wieku do 6 lat, a 266 osób było bezrobotnych długotrwale. Dodatkowo w PUP rejestrowano osoby poszukujące pracy, łącznie na koniec 2015 roku w rejestrze PUP figurowało ich 12, z czego 5 stanowiły kobiety. Zatrudnienia w ogóle nie podejmowały 4 osoby, w tym 1 kobieta.

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z miasta należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy, który często wynika z młodego wieku lub wydłużonego okresu edukacji, o czym świadczy znaczna liczba osób bezrobotnych wśród osób w wieku 25-34 lat. Osoby młode często też przynależą do kategorii osób posiadających od 1 do 5 lat doświadczenia zawodowego, szczególnie dotyczy to kobiet, które w tym czasie podejmują się często opieki nad małym dzieckiem. Wpływa to na ich krótki okres doświadczenia zawodowego, gdyż dotychczasowe warunki rynku pracy utrudniają kobietom stabilizację zawodową i powrót do pracy po urodzeniu dziecka.

Osobom, które utraciły pracę należy pomóc w poszukiwaniu zatrudnienia oraz w przekwalifikowaniu, aby okres pozostawania bez pracy nazbyt się nie wydłużał. Kobiety dominowały wśród osób pozostających bez pracy od 6 miesięcy do 12, od 12 do 24 miesięcy oraz powyżej 24 miesięcy. Dlatego szczególny nacisk należy położyć na aktywizację zawodową i umożliwienie powrotu na rynek pracy kobietom po sprawowaniu opieki nad dzieckiem.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w mieście w największym stopniu dotyczy osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, warto zachęcać młodzież do kształcenia, a w przypadku osób nieznajdujących przez dłuższy okres zatrudnienia należy rozważyć szkolenia i kursy umożliwiające zmianę zawodu. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, które z różnych powodów ją utraciły. Należy w pierwszej kolejności pomóc takim osobom w poszukiwaniu pracy na zbliżonym stanowisku zgodnym z posiadanymi uprawnieniami oraz doskonalić nabyte już umiejętności, wzmacniając ich konkurencyjność na rynku pracy.

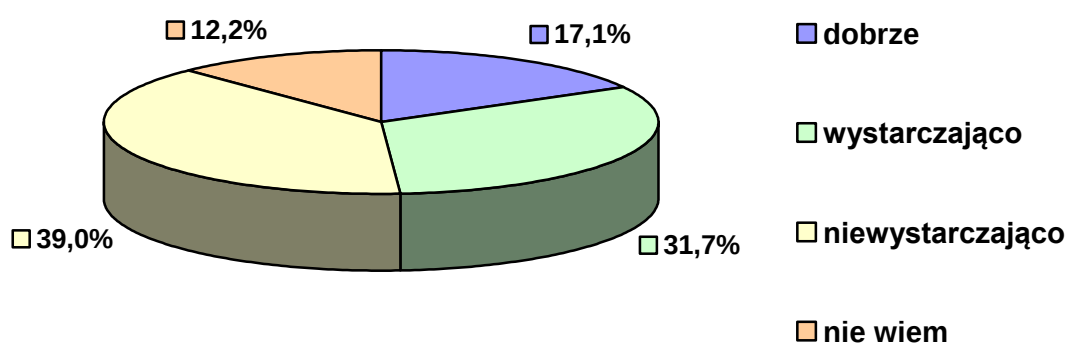
Z badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców wynika, że bezrobocie jest trzecim z najbardziej uwidaczniających się w mieście problemów, a ograniczanie jego skutków najbardziej nieefektywną sferą działania. Osoby i rodziny dotknięte bezrobociem wymieniono jako czwartą w kolejności grupę narażoną na marginalizację i wykluczenie

społeczne. Nie należy przy tym zapominać, że pozostawanie bez pracy prowadzi zwykle do obniżenia statusu materialnego. Może to być powodem rozlicznych dysfunkcji rodzin i utraty możliwości realizowania planów życiowych.

Co prawda w mieście w ostatnich latach zauważalny jest spadek poziomu bezrobocia, ale skutki wysokiego poziomu tego zjawiska w latach wcześniejszych są nadal odczuwane w rodzinach, szczególnie tych najuboższych, których członkowie w wyniku utraty panowania nad sytuacją materialną rodziny zaczęli popadać w uzależnienia, a nawet stosować przemoc. Zjawisko uzależnień długotrwale występujące w rodzinach prowadzi do ich rozpadu, a niektórzy członkowie takich rodzin (głównie mężczyźni, którzy nie zgadzają się na leczenie odwykowe) stają się osobami zagrożonymi bezdomnością.

Uczestników przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania poproszono o ocenę realizowanych w mieście działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

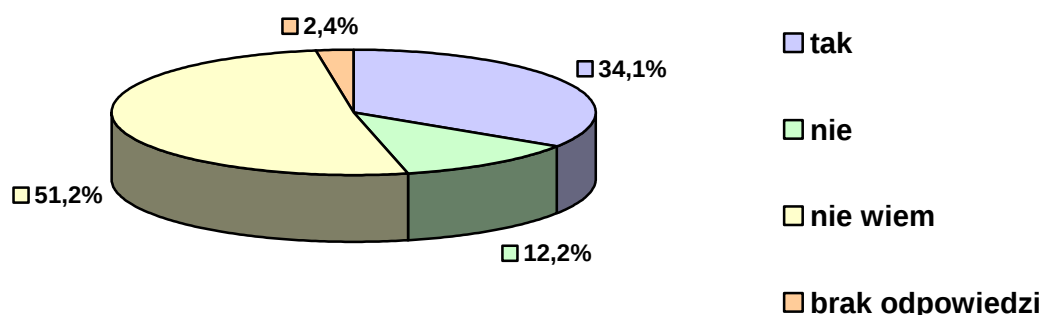
Wykres 11. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w mieście działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Około 17% respondentów uznało realizowane w mieście działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu jako dobre. Z kolei 39% badanych stwierdziło, że są one wystarczające. Niewiele mniejszą grupę stanowili ankietowani, którzy uznali te działania za niewystarczające. Część respondentów nie miała zdania w tej sprawie.

Kolejne pytanie dotyczyło uwzględniania potrzeb osób bezrobotnych w działaniach realizowanych na terenie miasta. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 12. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie miasta uwzględnia się potrzeby osób bezrobotnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Niespełna 35% ankietowanych odpowiedziało, że w realizowanych na terenie miasta działaniach uwzględnia się potrzeby osób bezrobotnych. Przeciwnego zdania było około 12% respondentów. Najwięcej badanych (51%) nie miało wiedzy w tym zakresie. Jeden respondent nie udzielił odpowiedzi na tak sformułowane pytanie.

Kwestia bezrobocia wymaga stałego monitoringu miejsc pracy, tworzenia planów współpracy lokalnych instytucji i przedsiębiorców oraz podnoszenia kompetencji kadr pracujących z osobami bezrobotnymi w celu adekwatnego rozpoznawania predyspozycji zawodowych, sprawnego kwalifikowania do odpowiednich grup i szybkiej reakcji instytucji, która zwiększa szanse na powrót osób na rynek pracy i skraca czas korzystania z pomocy finansowej, czy to Powiatowego Urzędu Pracy, czy też Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Mieście Lubawskim.

15. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Obecnie jest ona w dużej mierze wynikiem kryzysu polityki mieszkaniowej, w szczególności w odniesieniu do budownictwa socjalnego i komunalnego. Nie bez znaczenia są zachodzące w demografii zmiany, ruchliwość społeczna, bezrobocie, ubóstwo oraz recesja gospodarcza. Wzrost cen mieszkań, niska zdolność kredytowa młodych osób pracujących na najniższych możliwych stawkach, często na umowach cywilnoprawnych lub umowach o dzieło, utrudnia usamodzielnienie młodych i ich wyjście z domu rodzinnego. Rodziny ubogie zagrożone eksmisją z powodu zadłużenia, nie zawsze mogą liczyć na pomoc krewnych lub mieszkanie zastępcze, co jest przyczyną występowania bezdomności. Istotna jest także dysfunkcjonalność instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej. Bezdomność może też dotyczyć młodzieży opuszczającej domy

dziecka i osób starszych oczekujących na miejsce w domach pomocy społecznej. Osobami bezdomnymi są także osoby, które wybrały taki styl życia.

Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu bezdomności w roku 2015 zwiększała się w stosunku do roku 2013 i 2014, co uwidacznia tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 32. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy MOPS z powodu bezdomności w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba rodzin	5	6	8
liczba osób w rodzinach	5	6	8

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Mieście Lubawskim.

W roku 2013 z pomocy MOPS korzystało 5 rodzin jednoosobowych, w kolejnym roku liczba ta zwiększyła się o jedną rodzinę, ale nadal dotyczyła rodzin rozumianych jako osoby samotnie gospodarujące. Niepokojący jest fakt, iż w 2015 roku liczba rodzin wzrosła do 8, a według ostatnich danych może wzrosnąć do kilkunastu.

Ze schronienia w 2014 r. korzystało 5 osób, w 2014 tylko 3 osoby, a w 2015 r. 4 osoby. Nowe Miasto Lubawskie z uwagi na niewielką liczbę osób bezdomnych nie posiada infrastruktury własnej zapewniającej schronienie takiej jak: schronisko, noclegownia, nie ma także jadłodajni. Osoby bezdomne korzystają z pomocy żywnościowej w ramach realizowanych programów dożywiania. Istotną pomoc dla bezdomnych stanowi opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne, pomoc w podjęciu leczenia, czy też poszukiwaniu zatrudnienia.

Informacje na temat miejsc noclegowych, jadłodajni oraz punktów udzielania pomocy rzeczowej, finansowej, prawnej i medycznej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego udzielane są pod bezpłatną infolinią, czynną od II kwartału 2015 roku.

MOPS w rozpatrywanym trzyletnim okresie podejmował współpracę z Brodnickim Centrum CARITAS, które prowadził Ośrodek Wsparcia dla Osób Bezdomnych i Zagrożonych Bezdomnością. W ramach realizowanego programu Ośrodek zapewnia podopiecznym całodobowe wsparcie bytowe, opiekuńcze, wspomagające, aktywizację zawodową, opiekę psychologiczno-terapeutyczną i socjalno-prawną. W Ośrodku znajdują się mieszkania chronione dla osób starszych oczekujących na miejsce w DPS, dla młodzieży opuszczającej domy dziecka oraz dla osób bezdomnych realizujących Indywidualne Programy Wychodzenia z Bezdomności. W budynku prowadzonym przez Brodnickie Centrum Caritas znajduje się noclegownia oraz sale terapeutyczne, a warunkiem skorzystania z noclegowni jest zachowanie trzeźwości. Gmina Miejska Nowe Miasto Lubawskie w celu pomocy osobom

bezdomnym z terenu miasta współpracuje również z Domem Odzyskanych dla Życia "Markot" w Marwałdzie.

Osoby pod wpływem alkoholu przewożone są na Komendę Powiatową Policji lub do izb wytrzeźwień w Ostródzie, Iławie lub Działdowie. Policja i Straż Miejska współpracuje z pracownikami socjalnymi, szczególnie podczas monitorowania miejsc szczególnie odwiedzanych przez bezdomnych w sezonie jesienno-zimowym. Z uwagi na wzrost liczby osób bezdomnych w latach 2013-2015, należy położyć nacisk na wczesne rozpoznawanie zagrożenia bezdomnością, podejmowanie skutecznych interwencji, które zahamują obserwowane tendencje.

16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Skuteczne przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką i łagodzeniem zarówno objawów, jak i skutków tych zjawisk.

Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki. W latach 2013-2015 w Nowym Mieście Lubawskim obowiązywały następujące programy:

- Corocznie uchwalany Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie na lata 2012-2015,
- Gminny program przeciwdziałania narkomanii w Gminie Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie na lata 2012-2013 oraz na lata 2015-2016,
- System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną w Nowym Mieście Lubawskim na lata 2011-2015,
- Wieloletni program osłonowy w zakresie dożywiania „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020,
- Gminny program wspierania rodziny w Gminie Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie na lata 2012-2014 oraz na lata 2015-2017.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim w latach 2013-2015.

Tabela 33. Środki finansowe przeznaczone w mieście w latach 2013-2015 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

wielkość wydatków (w zł)	2013	2014	2015
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	254 563,56	193 882,46	223 691,22
w tym na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	7 621,89	5 230,00	7 589,08
na profilaktykę i rozwiązywanie narkomanii	7 623,06	9 766,09	5 461,84
Razem	262 186,62	203 648,55	229 153,06

Dane Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowym Mieście Lubawskim.

Wysokość kwot przeznaczanych na walkę oraz przeciwdziałanie alkoholizmowi była najniższa w roku 2014, a najwyższa w 2013. Analogicznie prezentują się wydatki na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Z kolei wartość budżetu przeznaczonego na przeciwdziałanie narkomanii była najwyższa w 2014 roku, a w 2015 przeznaczono na ten cel mniej funduszy. Suma wydatków na te trzy programy wyniosła 262 186 zł w 2013 r., 203 648 zł w 2014 r., 229 153 zł w 2015 roku.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności MKRPA w Nowym Mieście Lubawskim oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność MKRPA w latach 2013-2015 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w mieście

	2013	2014	2015
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w mieście	33	34	36
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	3	8	0
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	49	18	45
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	1
liczba pozytywnych postanowień MKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	26	14	27
liczba decyzji MKRPA w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	1
liczba osób, z którymi MKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	78	92	38
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których MKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	22	5	7
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie MKRPA	22	30	34
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których MKRPA skierowała na terapię	10	13	11

Dane Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowym Mieście Lubawskim.

W latach 2013-2015 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w mieście wzrosła z 33 do 36, wzrosła również liczba osób doświadczających przemocy, z którymi kontaktowali się członkowie MKRPA z 22 do 34. W latach 2013-2014 prowadzono kontrole w punktach sprzedaży napojów alkoholowych, natomiast w kolejnym roku takich kontroli nie prowadzono. W roku 2015 wydano jedną decyzję w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Liczba pozytywnych opinii w tej sprawie najniższa była w roku 2013 (14), a najwyższa w 2015 roku (27). Najwięcej zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wydano jednak w roku 2013, gdyż aż 49, w 2015 roku wydano ich 45, a w 2014 roku 18.

W 2014 roku przeprowadzono najwięcej rozmów interwencyjno-motywujących, mających na celu podjęcie leczenia odwykowego (92), a w 2013 r. MKRPA wystosowała najwięcej wniosków o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (22). W latach 2013-2015 sprawców przemocy kierowano na terapię.

Dla osób uzależnionych lub pijących szkodliwie w latach 2013-2015 sieć wsparcia tworzyły dwie grupy AA: „Reunion” (mitingi otwarte w Miejskim Centrum Kultury) i „Krokus” (mitingi zamknięte - budynek przy ul. Grunwaldzkiej 12). Pomoc medyczno-terapeutyczną dla osób z uzależnieniami zapewnia dla mieszkańców NZOZ Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia mieszczący się na ul. Rydygiera 6 w Działdowie, w strukturze którego mieści się Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia przy ul. Grunwaldzkiej 3 w Nowym Mieście Lubawskim. Pomoc rodzinom świadczył także Zespół Interdyscyplinarny funkcjonujący przy ul. Rynek 1 (obecnie ul. Korczaka 4). Najmłodsi mogli uzyskać pomoc w Świetlicy dla dzieci im. bł. ks.S.W. Frelichowskiego „Nazaret” (ul. Kościelna 8), do której w 2015 r. uczęszczało 32 dzieci.

Działania Zespołu Interdyscyplinarnego w roku 2015 pozwoliły na zidentyfikowanie 120 sprawców przemocy domowej, dla których założono „Niebieskie Karty typu A”. Główną przyczyną występowania przemocy było nadużywanie alkoholu przez członków rodziny. W tym czasie odbyły się 4 posiedzenia Zespołu oraz 45 spotkań grup roboczych. W ramach działania zespołu Interdyscyplinarnego rozpatrzono 199 spraw, a w 78 przypadkach zakończono procedurę Niebieskiej Karty. Łącznie procedurą Niebieskiej Karty objęto 60 rodzin, w których odnotowano 144 ofiary przemocy domowej, a wśród nich 6 dzieci. Należy podkreślić, że 119 osób doznających przemocy domowej skorzystało ze wsparcia specjalistycznego. Zdecydowanie rzadziej ze wsparcia specjalistycznego korzystali sprawcy przemocy (23 osoby).

Przemoc domowa pod wpływem alkoholu została stwierdzona w przypadku 47 sprawców, natomiast 33 sprawców przemocy domowej zatrzymano po interwencji.

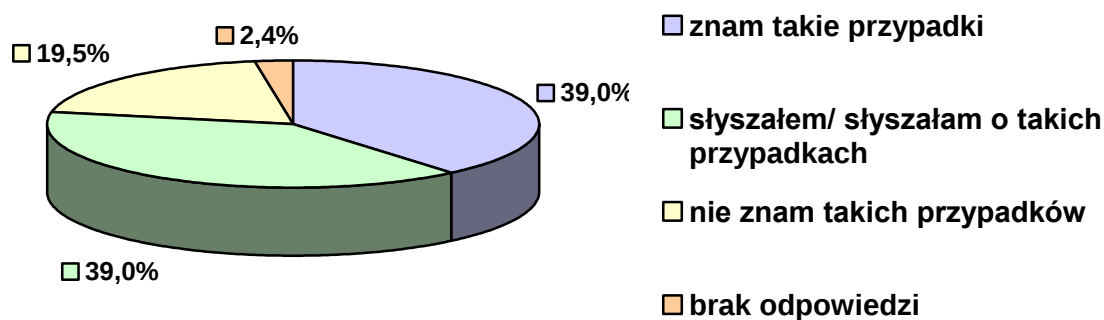
Miejskie programy profilaktyczne z zakresu problematyki uzależnień i przemocy w rodzinie skupiają się w szczególności na:

- zwiększeniu dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą,
- uświadamianiu o zagrożeniach, objawach i skutkach uzależnień,
- organizowaniu alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży,
- promowaniu zdrowego stylu życia, kształtowaniu nawyków prozdrowotnych,
- opracowywaniu i realizacji programów opiekuńczo-wychowawczych, socjoterapeutycznych, edukacyjno-korekcyjnych,
- podejmowaniu interwencji i kierowaniu spraw do sądu (oskarżyciel publiczny).

Osobom dotkniętym problemami uzależnień w Nowym Mieście Lubawskim pomoc świadczył również MOPS. W latach 2013-2015 udzielał on pomocy rodzinom i osobom w rodzinach, które zmagaly się z alkoholizmem i przemocą. Liczba beneficjentów korzystających ze wsparcia MOPS w związku z alkoholizmem w latach 2013-2015 stopniowo zmniejszała się, z 87 w 2013 r., poprzez 71 w 2014 r., do 59 w 2015 r. W latach 2013-2014 odnotowano również przypadki (dotyczące 2 osób) korzystania ze wsparcia z powodu narkomanii, a w roku 2015 nie odnotowano żadnych zgłoszeń o wsparcie ze strony Ośrodka z powodu narkomanii. W analizowanym okresie zmniejszała się również liczba osób objętych pomocą z powodu przemocy w rodzinie z 224, poprzez 189, do 184. Istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie pełni także Policja, Sąd Rejonowy, placówki oświatowe i placówki wychowawcze. Jak już wspomniano w rozdziale pn. „Pomoc społeczna” alkoholizm był najczęściej wskazywanym problemem lokalnym dostrzeganym przez respondentów w badaniach ankietowych (14 wskazań), natomiast przemoc w rodzinie uzyskała 2 wskazania, a narkomania jedno. Oznacza to, iż wszystkie te problemy zostały zauważone przez mieszkańców i stanowią realne zagrożenie porządku społecznego i prawidłowej funkcjonalności rodzin. Ponadto ankietowani uznali, iż osoby i rodziny dotknięte problemem uzależnienia i przemocy w rodzinie należą do najbardziej zagrożonej wykluczeniem i marginalizacją grupy społecznej (15 wskazań).

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy miasta odnieśli się także do styczności pośredniej lub bezpośredniej z osobami doświadczającymi lub stosującymi przemoc. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 13. Czy zna Pani/Pan przypadki stosowania przemocy w rodzinie na terenie miasta lub o nich słyszała/słyszał?

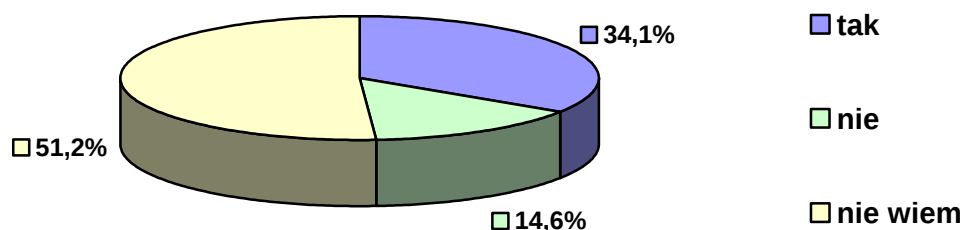

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

O przypadkach stosowania przemocy w rodzinie słyszało 39,0% badanych, a kolejne 39,0% zna takie przypadki. Około 20% respondentów nie spotkało się z tym zjawiskiem w swoim mieście. Był również jeden przypadek nie udzielenia odpowiedzi na to pytanie.

Oceniając ryzyko nasilania się problemu przemocy w rodzinie na terenie Nowego Miasta Lubawskiego respondenci najczęściej wskazywali na odpowiedź „nie wiem”, co świadczy o dużym (51% badanych) braku świadomości badanej społeczności o zagrożeniu tym zjawiskiem. Około 34% ankietowanych uznało, iż istnieje ryzyko nasilania się skali tego zjawiska, a przeciwnego zdania było niespełna 15% badanych. Uzyskane odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 14. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie miasta?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Mieszkańcy miasta doświadczający przemocy mieli możliwość skorzystania z hostelu Ośrodka Wsparcia Rodziny i Dziecka w Pacółtowie. W realizację programów profilaktycznych w latach 2013-2015 włączały się następujące instytucje: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,

Urząd Miejski (środki finansowe, patronat, rozpowszechnianie informacji), Komenda Powiatowa Policja (interwencje), Straż Miejska (monitoring, informowanie, rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych), PUP (prace społecznie użyteczne, oferty pracy, poradnictwo), PCPR (programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy, terapie, poradnictwo specjalistyczne), MOSiR i MCK (alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego).

Pomimo dotychczasowego zaangażowania wielu podmiotów lokalnych w działania profilaktyczne wciąż pojawiają się trudności organizacyjne związane ze słabym przepływem informacji, co opóźnia lub nawet utrudnia podjęcie interwencji i działań pomocowych. Należy więc w najbliższych latach położyć nacisk na jakość współpracy, która powinna poprawić skuteczność podejmowanych działań. Warto rozważyć potrzebę utworzenia grupy wsparcia dla ofiar przemocy, utworzenia punktu konsultacyjnego dla ofiar i sprawców przemocy oraz utworzenia mieszkania chronionego dla ofiar przemocy. Rozwijać należy również poradnictwo specjalistyczne w tym prawne, socjalne i psychologiczne.

Konieczne jest zapewnienie ciągłości podejmowanych działań profilaktycznych, działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych, działalność Młodzieżowego Klubu Integracji Społecznej, realizację programów profilaktycznych, zwracanie uwagi na nowego rodzaju zagrożenia tj. cyberprzemoc, stalking i inne oraz prowadzenie testów narkotykowych w szkołach. Nierozłącznym elementem świadczenia profesjonalnego wsparcia jest konieczność doskonalenia zawodowego pracowników socjalnych, pedagogów i innych specjalistów, którzy muszą nadążać za trendami panującymi w społeczeństwie, mieć świadomość ich skali, skutków oraz umiejętnie proponować różne formy wsparcia i pomocy.

17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn. Problemy oraz doświadczenia kobiet i mężczyzn powinny być integralnym elementem planowania, wdrażania i monitorowania realizowanych programów i projektów, aby nierówność się nie utrwałała, a kobiety i mężczyźni odnosili równe korzyści. Dzięki wdrażaniu zasady równości szans płci w realizowanych przedsięwzięciach, odpowiadają one lepiej na specyficzne potrzeby zarówno kobiet, jak i mężczyzn.

Zasada równości szans kobiet i mężczyzn wynika z postanowień Traktatu Amsterdamskiego oraz Rozporządzeń Rady Europejskiej i jest obligatoryjna dla wszystkich podmiotów korzystających ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Społecznego. Według Komisji Europejskiej barierami równości płci są: segregacja pionowa i pozioma rynku pracy, różnice w płacach kobiet i mężczyzn, mała dostępność elastycznych form czasu pracy, niski udział mężczyzn w wypełnianiu obowiązków rodzinnych, niski udział kobiet w podejmowaniu decyzji, przemoc ze względu na płeć, niewystarczający system opieki przedszkolnej, stereotypy płci we wszystkich obszarach, dyskryminacja wielokrotna, szczególnie w odniesieniu do kobiet starszych, imigrujących, niepełnosprawnych, należących do mniejszości etnicznych. Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć oraz odniesieniu się do występujących barier równości płci. W latach 2013-2015 w Nowym Mieście Lubawskim widoczny był spadek ogólnej liczby mieszkańców. Pomiędzy rokiem 2013, a 2015 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 140 osób, z czego 85 stanowiły kobiety. W rozpatrywanym okresie struktura ludności miasta pod względem płci była bardzo stabilna. W latach 2013-2015 około 52% mieszkańców miasta stanowiły kobiety. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 35. Udział kobiet w liczbie ludności miasta w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba ludności miasta ogółem	11 241	11 180	11 101
liczba kobiet	5 885	5 864	5 800
udział kobiet w liczbie ludności miasta ogółem	52,35%	52,45%	52,25%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Niepokojący jest fakt, iż kobiety stanowiły zdecydowaną większość bezrobotnych w całym analizowanym okresie, a udział kobiet w ogóle bezrobotnych ulegał tylko nieznacznym zmianom, przy czym udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych na koniec 2015 roku był prawie o 2% wyższy od stanu początkowego w roku 2013. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w mieście w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba osób bezrobotnych w mieście ogółem	882	679	515
liczba bezrobotnych kobiet	511	410	306
udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	57,94%	60,38%	59,42%

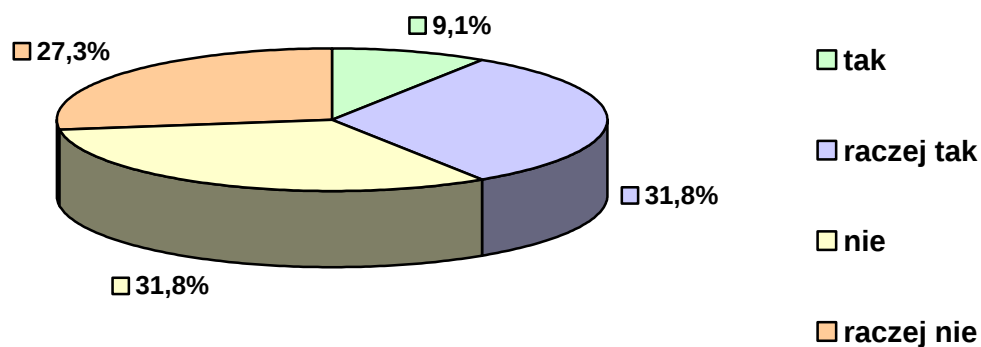
Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Mieście Lubawskim.

Z powyższych danych wynika, że w latach 2013-2015 w Nowym Mieście Lubawskim problem bezrobocia dotyczył częściej kobiet niż mężczyzn. Udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych mieszkańców miasta wyniósł: w 2013 r. 57,94%, w 2014 r. 60,38% oraz w 2015 r. 59,42%.

Analiza struktury bezrobocia w mieście pod względem płci wykazała, że kobiety stanowiły większość w prawie wszystkich wyróżnionych kategoriach, z wyjątkiem grupy osób posiadających od 20 lat stażu pracy w wzwyż, osób powyżej 60 r. życia oraz osób pozostających bez pracy do 1 miesiąca i od 3 do 6 miesięcy. W grupach tych dominował udział mężczyzn. Problemy dotyczące równości szans płci nieograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. O ile analiza struktury bezrobocia pod względem płci jest oparta na dostępnych danych liczbowych, to w wielu innych obszarach życia społecznego tego typu statystyki nie są prowadzone, a występowanie problemów nierówności i dyskryminacji można szacować na podstawie subiektywnych opinii przedstawicieli danej społeczności. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w Nowym Mieście Lubawskim przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć. Do analizy przedłożono 22 ankiety wypełnione przez wybranych losowo mieszkańców miasta.

W pierwszym pytaniu poproszono uczestników badania o odpowiedź na pytanie, czy istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jest wg nich problemem społecznym. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 15. Czy postrzega Pani/Pan istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?

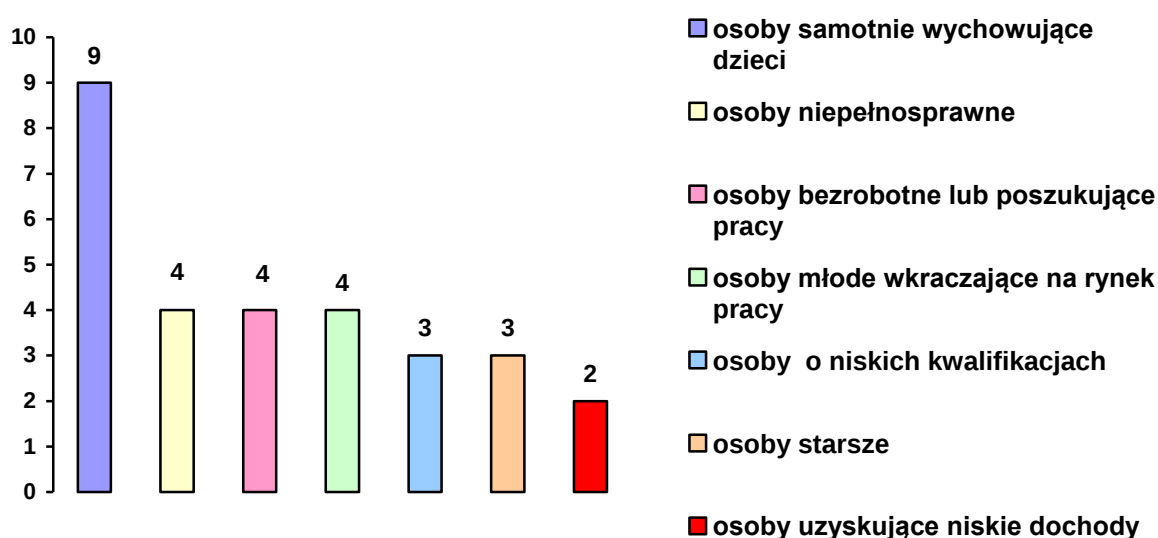
Dane z badania ankietowego.

Większość badanych (59,1%) stwierdziło, iż nierówność szans kobiet i mężczyzn „nie jest” lub „raczej nie jest” problemem społecznym. Tylko 9,1% ankietowanych z całą stanowczością zaliczyło tę nierówność do problemów społecznych, a około 32% badanych

zauważając problem nierówności wybrało odpowiedź „raczej tak”, przychylając się do uznania tej kwestii jako problemu społecznego. Zasada równości szans płci ma ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując im taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów. Uwzględniając powyższe pytano respondentów, kto ich zdaniem jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans. W odpowiedzi 59,1% badanych stwierdziło, że bardziej zagrożone problemem nierówności są kobiety. Około 36% ankietowanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie („nie mam zdania” lub brak odpowiedzi). Jednak wśród odpowiedzi respondentów pojawiła się również taka, która wskazywała na większe narażenie mężczyzn na nierówność z uwagi na płeć (4,5%).

Odpowiadając na następne pytanie ankiety, respondenci wskazywali grupy osób najbardziej zagrożone w mieście dyskryminacją ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres. Zdaniem ankietowanych najbardziej narażone na dyskryminację płciową są osoby samotnie wychowujące dzieci. Kolejne grupy zagrożone tym problemem to: osoby niepełnosprawne, bezrobotne lub poszukujące pracy oraz młode osoby wkraczające na rynek pracy. Nieco niżej oceniono narażenie na dyskryminację płciową osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych. Rzadziej na dyskryminację płciową narażone są według badanych osoby uzyskujące niskie dochody.

Wykres 16. Kto jest najbardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć w mieście?

Dane z badania ankietowego.

Ankietowanych zapytano także o to, czy ich zdaniem płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej. Odpowiedzi ukazują, iż taki sam odsetek badanych (po 41%) uważa, iż płeć wpływa

na możliwość budowania kariery i że nie ma na nią wpływu. Pozostałe 18% badanych nie miało zdania w tej sprawie.

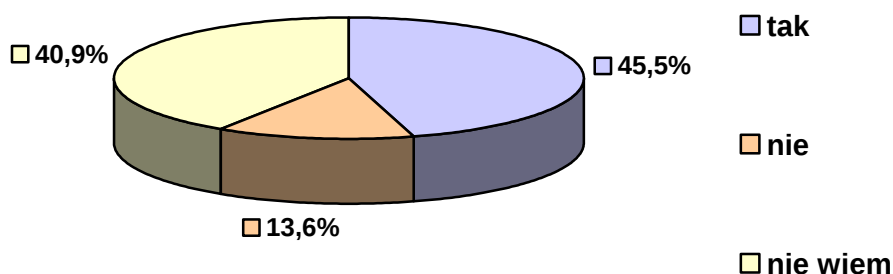
Badanie pozwoliło również na poznanie styczności (pośredniej lub bezpośredniej) respondentów z dyskryminacją płciową w ich lokalnym środowisku. Zdecydowana większość badanych (59,1%) stwierdziła, że nie zna przypadków dyskryminacji płciowej w mieście. Odmienne zdania było łącznie 40,9% respondentów, z czego 27,3% deklaroowało, że słyszało o takich przypadkach od innych osób, natomiast 13,6% badanych zetknęło się bezpośrednio z takimi sytuacjami lub osobami dotkniętymi dyskryminacją płciową.

Kolejne pytanie ankiety pozwoliło na identyfikację występowania dyskryminacji płciowej wśród badanych i członków ich rodziny. Uzyskane odpowiedzi pokrywają się z pytaniem wcześniejszym, gdyż 13,6% respondentów odpowiedziało „tak”, potwierdzając tym samym, że zjawiska dyskryminacji płciowej doświadczyli osobiście lub doświadczyli jej członkowie ich rodzin.

Kolejne pytanie dotyczyło skali występującej w mieście dyskryminacji ze względu na płeć. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 4,5% badanych, a zdania w tej sprawie nie miało 27,3%. Około 23% ankietowanych odpowiedziało, że skala tego zjawiska jest niska, a najwięcej badanych (45,5%) wskazało na skalę średnią.

Ankietowani udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące potrzeby podejmowania działań na rzecz równości kobiet i mężczyzn oraz mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji płciowej. Rozkład odpowiedzi ilustruje zamieszczony poniżej wykres.

Wykres 17. Czy w mieście powinno się podejmować działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Około 41% badanych uznało, że nie trzeba podejmować działań w zakresie równości płci i przeciwdziałania dyskryminacji płciowej, jednak przeciwnego zdania było 45,5% badanych. Niespełna 14% badanych nie miało zdania w tym zakresie.

Z przeprowadzonego badania wynika, że około 59% ankietowanych nie uważa nierówności i dyskryminacji płciowej za problem społeczny, jednocześnie taki sam odsetek przyznał, że nie zetknął się, ani też nie słyszał o takich przypadkach. Ponadto 41% badanych nie widzi potrzeby podejmowania działań sprzyjających zachowaniu równości płci i przeciwdziałaniu dyskryminacji. Powyższe opinie są potwierdzeniem dla dokonanych przez respondentów ocen skali tych zjawisk w Nowym Mieście Lubawskim, w których uznano ich niskie lub średnie nasilenie. Zauważyć należy, że zdania respondentów są bardzo równo podzielone, co do kwestii wpływu płci na możliwość robienia kariery zawodowej. Faktem jest, iż w latach 2013-2015 kobiety stanowiły większość wśród zarejestrowanych w PUP osób bezrobotnych (ok. 58-60%), jednakże ich dominacja wynikała częściowo z ich przeważającego udziału w ogólnej liczbie ludności miasta (około 52%).

Dopiero po dokonaniu gruntownej analizy danych liczbowych i ocen jakościowych z badania ankietowego dostrzegalny jest obraz ewentualnego zwiększonego narażenia kobiet na dyskryminację płciową na rynku pracy. To zwiększone narażenie mogło być wyrażone w skali procentowej; 6-8% zwiększonego narażenia kobiet na dyskryminację lub nierówność ze względu na płeć. Kobiety młode, wkraczające na rynek pracy z uwagi na nakładane na nie oczekiwania społeczne dotyczące podejmowania się w tym wieku nowych ról społecznych, w szczególności roli żony i matki, przyczyniają się do kształtowania postaw dyskryminujących w obszarze zatrudnienia. Świadczy o tym wysoka liczba wskazań narażenia na dyskryminację ze względu na płeć wśród osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz osób młodych wkraczających na rynek pracy.

Uwzględniając grupy osób najbardziej narażonych na dyskryminację, respondenci wskazywali głównie na osoby samotnie wychowujące dzieci, a przecież wciąż to kobiety częściej samotnie wychowują dzieci, niż mężczyźni. Fakt ten dowodzi istnieniu dyskryminacji płciowej również w sferze społecznej, gdyż pełnienie roli rodzica (ojca i matki) jest właśnie rolą społeczną, jaką powinny przyjąć osoby oczekujące własnego potomstwa.

18. SYTUACJA DZIECKA

Analiza sytuacji dziecka w Nowym Mieście Lubawskim została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na terenie miasta placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko przedszkolne, szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Do analizy przedłożono ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny, Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Pawła II w Nowym Mieście Lubawskim (liczba uczniów: 437, liczba nauczycieli: 38),
- Zespół Szkół Podstawowej i Muzycznej, Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Janusza Korczaka w Nowym Mieście Lubawskim (liczba uczniów: 467, liczba nauczycieli: 40),
- Gimnazjum im. Filomatów Nowomiejskich w Nowym Mieście Lubawskim (liczba uczniów: 369, liczba nauczycieli: 41),
- Zespół Szkół im. Cypriana Kamila Norwida w Nowym Mieście Lubawskim (liczba uczniów: 421, liczba nauczycieli: 37).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, iż wszystkie przebadane placówki zatrudniają pedagoga, większość (3 z 4) zatrudnia również pielęgniarkę. Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Janusza Korczaka zatrudnia także logopedę, a Zespół Szkół im. C.K. Norwida zatrudnia doradcę zawodowego. W żadnej placówce nie zatrudniano w latach 2014-2015 psychologa. Dostęp do sali gimnastycznej i Internetu posiadały w tym czasie wszystkie przebadane placówki. Natomiast 3 placówki oświatowe prowadziły dożywianie uczniów, którym łącznie objęto 234 osoby. Wszystkie szkoły prowadzące dożywianie zgłosiły zapotrzebowanie na zwiększenie liczby dożywianych dzieci, przy czym w Gimnazjum im. Filomatów Nowomiejskich w Nowym Mieście Lubawskim postulowano objęcie dożywianiem wszystkich uczniów.

Trzy szkoły prowadzą klasy integracyjne. Natomiast zajęcia dodatkowe dla uczniów proponowane są we wszystkich placówkach, które oferują m.in.: zajęcia przygotowujące do egzaminów, zajęcia dla uczniów szczególnie zdolnych oparte na Indywidualnym Programie Nauczania, zajęcia terapeutyczne oraz koła zainteresowań. Jednocześnie we wszystkich szkołach prowadzono zajęcia wyrównawcze i korekcyjno-kompensacyjne dla uczniów

ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród innych zajęć kierowanych do uczniów ze specjalnymi potrzebami w 3 placówkach prowadzono zajęcia logopedyczne, w 2 placówkach prowadzono zajęcia socjoterapeutyczne, a w 1 placówce prowadzono zajęcia psychoterapeutyczne.

Problemy dosięgające dzieci i ich rodziny

Ankietowani określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, wskazywali głównie na dezintegrację rodziny spowodowaną trudną sytuacją materialno-bytową, której przyczyną często jest bezrobocie rodziców, a która wymusza na nich podjęcie zatrudnienia poza granicami kraju w celu zapewnienia środków do życia pozostałym członkom rodziny. Emigracja za pracą powoduje nasilanie trudności wychowawczych w rodzinach i problem tzw. eurosieroctwa. Brak środków do życia lub niskie zarobki są przyczyną trudności mieszkaniowych oraz wielu konfliktów rodzinnych uwidaczniających się w rozpadzie struktury rodzinny.

Wypełniając zamknięty katalog negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje w tej kwestii zawiera poniższa tabela.

Tabela 37. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w otoczeniu przedszkolnym i szkolnym w roku szkolnym 2014/2015

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	obecność poszczególnych cech		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	2	22	2
sięganie po alkohol	1	bliżej nieznana	3
sięganie po narkotyki	1	1	3
niszczenie mienia szkolnego	2	6	2
kradzieże	1	2	3
dyskryminacja	-	-	4
udział w grupach negatywnych	-	-	4
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	3	11	1
autoagresja	2	5	2
ucieczki z domu	-	-	4
przestępczość ujawniona	-	-	4
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	2	5	2

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych miasta.

Wśród stwierdzonych negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych występujących w otoczeniu przedszkolnym oraz szkolnym dzieci i młodzieży najliczniej zaobserwowano: palenie papierosów, agresję i przemoc w grupach rówieśniczych, niszczenie mienia szkolnego oraz po 5 przypadków autoagresji i wymagających nadzorów kuratorskich. Zidentyfikowano również przypadki kradzieży oraz jeden przypadek sięgania po narkotyki.

Połowa ankietowanych uważa, iż skala ujawnionych zjawisk zmniejszyła się, zaś połowa twierdzi, iż utrzymuje się ona w ciągu trzech ostatnich lat na podobnym poziomie.

Tabela 38. Zjawiska patologiczne stwierdzone w środowisku rodzinnym uczniów w roku szkolnym 2014/2015

rodzaje zachowań patologicznych	liczba ujawnionych przypadków
zaniedbanie dziecka	17
przemoc w rodzinie	4

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych miasta.

Wśród patologii ujawnionych w środowisku rodzinnym uczniów najliczniej stwierdzano zaniedbanie dziecka (17 przypadków) oraz przemoc w rodzinie (4 przypadki). Głosy respondentów odnoszące się do skali występowania zjawisk patologicznych w rodzinach były podzielone. Połowa ankietowanych uważa, iż skala ujawnionych zjawisk zmniejszyła się, jednak połowa twierdzi, iż utrzymuje się ona na podobnym poziomie.

Działania wychowawcze i profilaktyczne podejmowane w placówkach

W ankietowanych placówkach podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne odnoszące się w szczególności do zjawiska agresji i przemocy, narkomanii oraz rozwiązywania problemów alkoholowych.

W roku szkolnym 2014/2015 odbywały się w placówkach oświatowych w Nowym Mieście Lubawskim warsztaty dotyczące asertywności („Mogę odmówić”, „Masz problem – zadzwoń 116 111”) oraz zagrożeń w sieci („Sieciaki”, „3...2...1... Internet”, czy „Owce w sieci”). Pedagodzy realizowali elementy programu „Spójrz inaczej na agresję”, a kuratorzy zawodowi i przedstawiciele policji brali udział w pogadankach z uczniami i ich rodzicami, uświadamiając o obecnych zagrożeniach i przypominając o prawnej i moralnej odpowiedzialności.

Wychowawcy, pedagodzy i psycholodzy prowadzili rozmowy z rodzicami i uczniami, w celu poszukiwania rozwiązań zaistniałych trudnych sytuacji. Uczniom z trudnościami wychowawczymi proponowano dodatkowe zajęcia pozalekcyjne, z których najczęściej wybierano zajęcia sportowe (piłkę nożną, zapasy, siatkówkę). Rodzicom, których dzieci uczęszczały do Zespołu Szkół im. C. K. Norwida oferowano możliwość umieszczenia dziecka

w internecie. Ponadto szkoły prowadzą współpracę z instytucjami wspierającymi rodzinę oraz informują o możliwościach uzyskania pomocy, udostępniają adresy i telefony tychże instytucji, w tym telefony zaufania. Placówki oświatowe aktywnie uczestniczą w działaniach profilaktycznych, monitorując środowiska zagrożone uzależnieniami motywując jednocześnie do podjęcia terapii.

W przebadanych placówkach oświatowych realizowano liczne programy profilaktyczne np. „Dbam o zdrowie”, „Nie pal przy mnie proszę”, „Trzymaj formę”, „Czyste powietrze wokół nas”, „Czuj się bezpiecznie”, „Super wiewiórka – przyjaciółka Oli i Kuby” oraz kampanie realizowane przy udziale i finansowym wsparciu MKRPA takich jak m.in. Postaw na Rodzinę, w ramach której realizowane są Nowomiejskie Dni Rodziny oraz Reaguj na Przemoc, w ramach której organizowane są działania zmierzające do podniesienia świadomości nt. zjawiska przemocy podczas organizowanych spotkań okolicznościowych – w szczególności: Międzynarodowy Dzień bez Przemocy połączony z obchodami Międzynarodowego Dnia Osób Starszych, Międzynarodowy Dzień Eliminacji Przemocy wobec Kobiet.

Współpraca placówek z rodzicami

Przedstawiciele wszystkich ankietowanych placówek uznali współpracę z rodzicami dzieci za zadowalającą. Rodzice mają bieżący wgląd w sytuację swoich dzieci dzięki elektronicznej formie dziennika. Okresowo biorą udział w grupowych spotkaniach z wychowawcami oraz spotkaniach indywidualnych (z wychowawcami, pedagogiem szkolnym lub dyrektorem). W roku szkolnym 2014/2015 zaobserwowano mniejszą frekwencję rodziców na spotkaniach ze specjalistami, które mają na celu edukowanie rodziców o bieżących zagrożeniach, trendach wśród dzieci i młodzieży, objawach niepokojących oraz możliwości szukania pomocy.

Szkoły organizują również dni otwarte, na których rodzice i dzieci mogą zapoznać się z placówkami oraz ich ofertą edukacyjno-wychowawczą.

Rodzice włączają się w działania realizowane na terenie szkół, podczas organizacji imprez i świąt okolicznościowych, festynów szkolnych, akademii, wycieczek pieszych i rowerowych oraz współtworzenia programów realizowanych w szkołach.

Współpraca placówek z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Przedstawiciele wszystkich badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów

wspierających zaliczyli w szczególności: Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Nowym Mieście Lubawskim i Iławie, Sąd Rejonowy w Nowym Mieście Lubawskim, Komendę Powiatową Policji, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Współpraca placówek oświatowych z instytucjami wspierającymi rodzinę polega m.in. na: wymianie informacji, prowadzeniu konsultacji, warsztatów, szkoleń, uzgadnianiu i przeprowadzaniu wspólnych działań, w tym spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego. Dzięki współpracy z wieloma instytucjami specjaliści odwiedzają placówki i włączają się w profilaktykę uzależnień organizując spotkania edukacyjne, pogadanki, czy podejmując szybkie interwencje. Instytucje zewnętrzne służą pomocą merytoryczną przy opracowywaniu i wdrażaniu projektów oraz włączają się w organizację uroczystości szkolnych.

Gimnazjum im. Filomatów Nowomiejskich za bardzo dobrą współpracę z instytucjami lokalnymi uzyskało w ostatnich latach wyróżnienie w ramach tzw. „Dobrych Praktyk” od Kuratorium Oświaty w Olsztynie. Stawiając tą placówkę za wzór należy dążyć do wzmocnienia współpracy pozostałych szkół i przedszkoli oraz usprawniać istniejące rozwiązania. Niektóre placówki zgłosiły potrzebę nawiązania współpracy z organizacjami i instytucjami zajmującymi się schorzeniami tj.: Autyzm, Zespół Aspergera, Mutyzm i inne choroby. Placówki oświatowe chętnie podejmą także współpracę z Związkiem Harcerstwa Polskiego, Towarzystwem Przyjaciół Dzieci, Miejscem Inicjatyw Pozytywnych w Kaczym Bagnie oraz organizacją Karan w Elblągu.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Przy identyfikowaniu najważniejszych potrzeb dzieci i młodzieży najwięcej osób zwracało uwagę na organizację czasu wolnego. W celu zapewnienia ciekawych form rozrywki i rekreacji zdaniem ankietowanych należy zwiększyć dostępność siłowni zewnętrznych, ścieżek rowerowych, wybudować skate-park, boisko do gry w kosza, boisko do siatkówki, zmodernizować kino i wyposażyć je w scenę teatralną.

Przestrzeń dla rozwoju zainteresowań i pasji tworzyć powinny także kluby młodzieżowe. Dla młodszych dzieci należy zadbać o atrakcyjność i renowacje placów zabaw. Z kolei dla dzieci i młodzieży z problemami natury emocjonalnej konieczne jest zapewnienie łatwego dostępu do terapeuty, by istniejące trudności nie rozszerzały się i zostały w odpowiedni sposób przepracowane. Respondenci dostrzegli, iż należy wspierać dzieci również finansowo, szczególnie te z dużymi osiągnięciami w nauce i sporcie poprzez zapewnienie im stypendiów.

Możliwości angażowania się placówek w celu poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

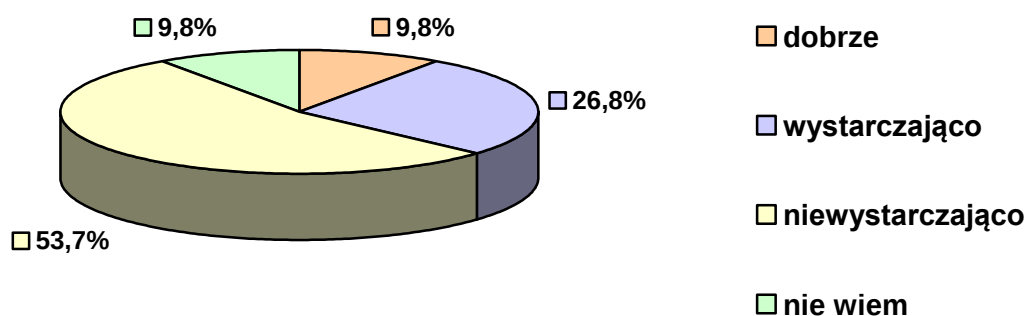
Najczęściej respondenci zwracali uwagę na możliwości placówek oświatowych w zapewnieniu zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania, które jednocześnie stanowią alternatywę dla zachowań dewiacyjnych. Ponadto szkoły współpracując z wieloma instytucjami, a przede wszystkim z rodzinami swoich uczniów włączają się w proces diagnozy, profilaktyki i ograniczania negatywnych skutków zjawisk patologicznych. Szkoły motywują także uczniów do angażowania się w działania społeczne, co w ostatnich latach owocowało udziałem uczniów w obchodach ważnej w Nowym Mieście Lubawskim imprezy o nazwie Niedziela Cittaslow, zaangażowaniem uczniów w kampanie społeczne, festyny, pikniki, turnieje i inne imprezy lokalne. Szkoły pełnią także ważną funkcję w zapewnieniu posiłków.

Według badanych, w celu zwiększenia atrakcyjności oferty placówek, należy doposażyć niektóre pomieszczenia tj. pracownia komputerowa, sala gimnastyczna, biblioteki szkolne.

Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w Nowym Mieście Lubawskim w opinii mieszkańców

O wyrażenie swoich opinii na temat organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w mieście poproszono także przedstawicieli społeczności lokalnej. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 18. Jak Pani/Pan ocenia działania miasta w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad połowa (53,7%) ankieterów uznała, iż podejmowane w Nowym Mieście Lubawskim działania w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży są niewystarczające, a kolejne 9,8% nie ma wiedzy o realizowanych w tym obszarze działaniach. Pozytywnej oceny (odpowiedzi „dobrze” oraz „wystarczająco”) podejmowanych działań dokonało 36,6% badanych.

Uczestnicy badania zgłaszali także propozycje w zakresie ulepszenia oferty spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Najczęściej postulowali oni odnowę parku miejskiego i przywrócenie mu funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej. Wymieniano także: wspieranie finansowe wypoczynku letniego i zimowisk dla dzieci, organizowanie większej liczby wycieczek (w tym pieszych i rowerowych) oraz zwiększenie atrakcyjności oferty edukacyjnej i dostosowanie jej do aktualnych potrzeb rynku. Równie istotne jest tworzenie miejsc spotkań dla młodzieży przy wykorzystaniu infrastruktury publicznej, którą należy uzupełnić m.in. o ścianki wspinaczkowe, ogólnodostępne boisko, basen. Ankietowani wspomnieli o potrzebie rozwijania zainteresowań w kołach, klubach i organizacjach (np: wolontariat, harcerstwo) umożliwiających samorealizację jednostek.

W ramach pracy z rodziną należy monitorować środowiska zagrożone dysfunkcjami oraz nieprawidłowościami w funkcjonowaniu rodziny, a także podejmować interwencje w sytuacjach zagrożenia np. zjawiskiem przemocy.

19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Z analizy danych dotyczących sytuacji demograficznej Nowego Miasta Lubawskiego wynika, że udział osób w wieku poprodukcyjnym (tj. 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn) w ogólnej liczbie ludności systematycznie wzrasta. W latach 2013-2015 wynosił on odpowiednio: 17,58%, 18,25% i 19,04%. Dane szczegółowe w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 39. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności miasta w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba mieszkańców miasta ogółem	11 241	11 180	11 101
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 976	2 040	2 114
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności miasta	17,58%	18,25%	19,04%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Zważywszy na fakt, iż zmniejsza się w mieście populacja osób w młodszych grupach wiekowych (przedprodukcyjny i produkcyjny) nasuwa się wniosek, iż społeczność Nowego Miasta Lubawskiego starzeje się. Starzenie się społeczeństwa powoduje konieczność dokonania zmian organizacyjnych w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale też jest istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych, z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych oraz wymagających wsparcia w codziennym

funkcjonowaniu. Warto przytoczyć tu dane MOPS, który w 2015 roku udzielił pomocy 136 osobom w wieku 61-70 lat. W ramach swojej działalności MOPS świadczy m.in. usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych. Usługi te polegają m.in. na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych i pielęgnacji. W latach 2013-2015 MOPS odnotował wzrost liczby osób, korzystających z tego świadczenia, z 47 w 2013 r. do 62 w 2015 roku. Ponadto MOPS przyznawał pomoc w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, których liczba również nieznacznie wzrosła (w kolejnych latach 11, 12, 13 osób).

Do osób starszych pomoc i wsparcie kierują również niektóre organizacje pozarządowe działające w mieście organizacje pozarządowe m.in.: Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów. W.w organizacje podejmują szerokie spektrum działań w sferze edukacji, zdrowia, aktywizacji społecznej, wzmacniania więzi i tradycji lokalnych oraz działania sprzyjające integracji, rekreacji i jak najdłuższemu utrzymaniu samodzielności osób starszych w ich miejscu zamieszkania.

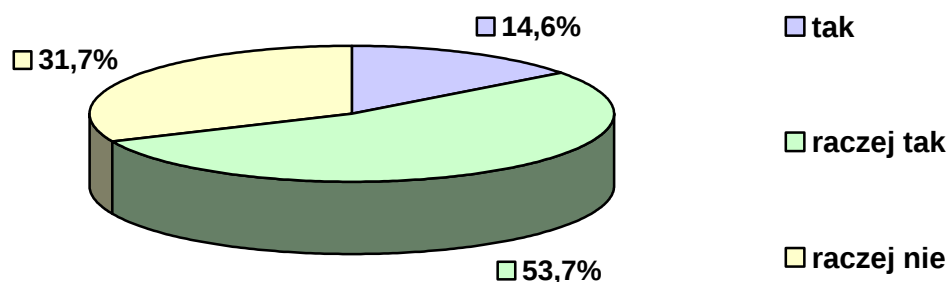
Z przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania ankietowego wynika, że problemy związane ze starzeniem się są na trzecim miejscu w kolejności najbardziej uwidaczniających się w mieście, a osoby starsze zostały uznane za drugą grupę wśród najbardziej zagrożonych marginalizacją grup społecznych w mieście. Dotychczasowe wsparcie dla osób starszych uznano za niezadowalające, a poziom oferty pomocowej był wymieniany na trzecim miejscu wśród najmniej zadowalających ofert pomocowych w mieście.

Odpowiadając na pytanie, jakie problemy i bariery najczęściej dotyczą osób starszych w mieście, respondenci wskazywali głównie na słaby dostęp do opieki medycznej (za mało przyjęć do lekarzy specjalistów, długi okres oczekiwania m.in. na rehabilitację) oraz na słabo rozwinięty system opieki nad osobami starszymi (instytucjonalny: dzienne ośrodki wsparcia, domy pomocy społecznej oraz zapewnienie opieki w miejscu zamieszkania).

Zwrócono uwagę także na: utrudnienia w komunikacji osób starszych zarówno na terenie miasta, jak i z innymi miejscowościami, na niskie dochody seniorów przyczyniające się do ubóstwa, na niewystarczające dostosowanie architektoniczne zamieszkiwanych przez osoby starsze miejsc, samotność, izolację (architektoniczną w budynkach, osłabienie kontaktów z rodziną i znajomymi), bezradność objawiającą się ograniczonymi zdolnościami wykonywania ruchów i samoobsługi, co powoduje nasilanie się zależności od osób trzecich. Poszukiwania pomocy przez osoby starsze nie ułatwia brak tolerancji społecznej atrybutów starości oraz słaba

organizacja czasu wolnego seniorów. Pragnąc poznać opinie mieszkańców na temat sytuacji osób starszych, sformułowano pytanie odnoszące się do uwzględniania potrzeb osób starszych w działaniach realizowanych na terenie miasta. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie miasta uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według 68,2% badanych w działaniach realizowanych na terenie miasta „uwzględnia się” lub „raczej uwzględnia się” potrzeby osób starszych. Około 31% badanych uznało, że w tworzeniu oferty skierowanej dla seniorów „raczej nie uwzględnia się” ich potrzeb.

Z powyższych danych wynika, że mieszkańcy miasta interesują się losem osób starszych, których corocznie przybywa. Ankietowani dostrzegają różnego rodzaju bariery i trudności, jakie stoją przed seniorami, a których częstokroć nie są oni w stanie pokonać własnymi siłami. Świadomość tych utrudnień oraz ograniczeń związanych z wiekiem pozwoliła dokonać respondentom oceny zagrożenia seniorów marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz dostrzec braki w dotychczasowej ofercie pomocowej skierowanej do tej grupy. Z pewnością dla lepszego rozpoznania potrzeb osób starszych w mieście należałoby przeprowadzić odpowiednie badania adresowane tylko i wyłącznie do tej grupy wiekowej. W szczególności, że 29% (12 z 41) ankietowanych stwierdziło, iż oferta wsparcia osób starszych w mieście jest niezadowalająca, 22% wśród respondentów stanowiły osoby w wieku 56-65 lat, 12% osoby w wieku powyżej 65 lat, czyli najbardziej zainteresowani tą kwestią mieszkańcy miasta, których głos z uwagi na dużą świadomość i wiedzę o bieżącej sytuacji osób starszych należy wykorzystać w planowaniu oferty pomocowej na najbliższe lata.

W celu zapobiegania marginalizacji seniorów, wspierania aktywności seniorów Uchwałą Rady Miejskiej w Nowym Mieście Lubawskim z dnia 28 kwietnia 2015 r. została powołana Miejska Rada Seniorów. Ma być ona społecznym organem opiniodawczym,

doradczym i inicjatywnym, działającym w zakresie integracji i wspierania środowiska seniorskiego.

20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Bieżące informacje dotyczące osób niepełnosprawnych są trudne do dokładnego określenia, gdyż jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w 2002 roku w Nowym Mieście Lubawskim mieszkały 1 684 osoby niepełnosprawne, a wśród nich były 904 kobiety oraz 780 mężczyzn. W ramach ogólnej liczby osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w mieście odnotowano 1 490 osób niepełnosprawnych prawnie i 194 osoby niepełnosprawne tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności miasta wynosił 15,33%. Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w mieście, zawierają dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Z danych MOPS w Nowym Mieście Lubawskim wynika, że w latach 2013-2015 niepełnosprawność była trzecim, pod względem liczby rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej (zaraz po ubóstwie i bezrobociu). Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez MOPS w latach 2013-2015.

Tabela 40. Rodziny w mieście korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba rodzin	348	314	302
liczba osób łącznie w rodzinach	763	671	601

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Mieście Lubawskim.

Należy zauważyć, że w 2015 roku MOPS wypłacił 689 świadczeń (na łączną kwotę 55 540 zł) w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. Ważnymi świadczeniami dla rodzin doświadczających niepełnosprawności były także zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne. Warto również w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nowym Mieście Lubawskim, dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu

niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) wydanych mieszkańcom miasta w latach 2013-2015.

Z danych tych wynika, iż w analizowanym okresie liczba wydanych orzeczeń wzrosła z 537 poprzez 551 do 610. Z kolei liczba orzeczeń wydanych dzieciom do lat 16 malała w tym okresie – z 85 poprzez 61 do 53. Liczba orzeczeń o umiarkowanym i lekkim stopniu niepełnosprawności wydanych w omawianym okresie wykazuje tendencje wzrostowe. Liczba orzeczeń o znacznym stopniu niepełnosprawności była najwyższa w 2013 r., kiedy to wydano 237 orzeczeń, a najniższa w 2014 r. – wówczas wydano 181 orzeczeń tego rodzaju. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 41. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom Nowego Miasta Lubawskiego w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z miasta do lat 16	85	61	53
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom miasta	537	551	610
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	237	181	191
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	254	308	348
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	46	62	71

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nowym Mieście Lubawskim.

Osoby niepełnosprawne mogą korzystać również ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim, które dysponuje środkami na rehabilitację społeczną i zawodową. W latach 2013-2015 dofinansowywano: uczestnictwo osób niepełnosprawnych (26 osób w 2013 r., 35 osób w 2014 r., 13 osób w 2015 r.) i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny (odpowiednio: 5 osób, 4 osoby, 1 osoba), przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze (pozytywnie rozpatrzono 145 wniosków w 2013 r., 188 wniosków w 2014 r., 165 wniosków w 2015 r.), likwidację barier architektonicznych (odpowiednio: 9 osób, 8 osób, 11 osób), likwidację barier w komunikowaniu się (10, 8, 2) i barier technicznych (4, 2, 2).

Na terenie powiatu nowomiejskiego funkcjonują inne jednostki, pomagające osobom niepełnosprawnym. Najważniejsze z nich przedstawiono poniżej.

- Poradnia Zdrowia Psychicznego – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Fiołek, Nowe Miasto Lubawskie, ul. Tysiąclecia 6b,

- Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji w Nowym Mieście Lubawskim, w ramach którego funkcjonuje Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Nowe Miasto Lubawskie, ul. 3 Maja 25,
- Warsztat Terapii Zajęciowej im. Jana Pawła II, Nowe Miasto Lubawskie, ul. Grunwaldzka 35, prowadzony przez Zarząd Oddziału Miejskiego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Nowym Mieście Lubawskim,
- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy, Nowe Miasto Lubawskie, ul. 3 Maja 24.
- Inne organizacje i instytucje, w tym min.: Uniwersytet Trzeciego Wieku, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Polski Związek Niewidomych Oddział Warmińsko-Mazurski, Stowarzyszenie „Amazonki” w Nowym Mieście Lubawskim, Stowarzyszenie Komitet Rozbudowy Szpitala w Nowym Mieście Lubawskim, Polski Czerwony Krzyż Oddział Rejonowy, Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski w Nowym Mieście Lubawskim.

Dane statystyczne zebrane od instytucji ujawniają zawsze tylko fragment rzeczywistości dotyczącej kwestii niepełnosprawności, dlatego ważnym uzupełnieniem tych informacji są informacje pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. W ankiecie zapytano mieszkańców o działania, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w mieście. W odpowiedzi najczęściej wymieniano ułatwienie dostępu do usług rehabilitacyjnych, opiekuńczych i specjalistycznej opieki zdrowotnej.

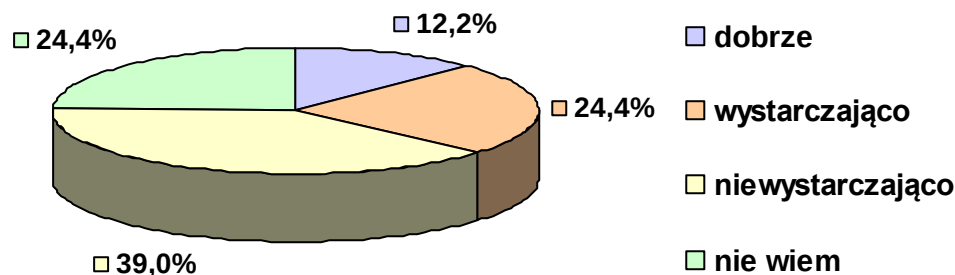
Zdaniem ankietowanych potrzebny jest w Nowym Mieście Lubawskim ośrodek rehabilitacyjny z szeroką ofertą diagnostyczną i terapeutyczną. Spostrzeżenia respondentów ujawniły, iż obecnie osoby niepełnosprawne muszą dojeżdżać do Iławy, Brodnicy lub Grudziądza, aby uzyskać specjalistyczną pomoc, tj. terapia integracji sensorycznej, terapia ADHD, ADD, FAS, terapia ruchowa i inne. Ważnym aspektem usług w zakresie opieki zdrowotnej jest zapewnienie dostępu do sprzętu rehabilitacyjnego i pomocniczego, przy czym respondenci proponowali utworzenie wypożyczalni sprzętu oraz organizowanie zbiórek pieniężnych na zakup drogiego sprzętu, którego nie jest w stanie zapewnić rodzina.

W badaniach ankietowych wskazywano również na bariery architektoniczne (w urzędach, w kamienicach, blokach) i niedostosowanie przestrzeni publicznej (potrzeba utworzenia większej liczby miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych, w tym przynajmniej jedno przed MCK). Wśród innych działań, jakie należy podjąć w najbliższych latach, konieczne jest rozszerzenie oferty w zakresie organizacji czasu osób niepełnosprawnych poprzez organizację imprez kulturalnych, klubów, warsztatów, spotkań integracyjnych.

Zdaniem respondentów istotne jest zapewnienie edukacji w szkołach specjalnych, dostosowanie miejsc pracy na lokalnym rynku do osób niepełnosprawnych, motywowanie do aktywności zawodowej i wolontaryjnej.

W kolejnych pytaniach uczestnicy badania ankietowego zostali poproszeni o ocenę realizowanych w mieście działań adresowanych do osób niepełnosprawnych. Załedwie 12,2% ankietowanych dobrze oceniło realizowane w mieście działania na rzecz osób niepełnosprawnych, a kolejne 24,4% respondentów uznało je za wystarczające. Co ciekawe aż 39,0% stwierdziło, iż są one niewystarczające. Prawie jedna czwarta badanych nie orientuje się w prowadzonych na terenie miasta działaniach kierowanych do osób i rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności (24,4% odpowiedzi „nie wiem”).

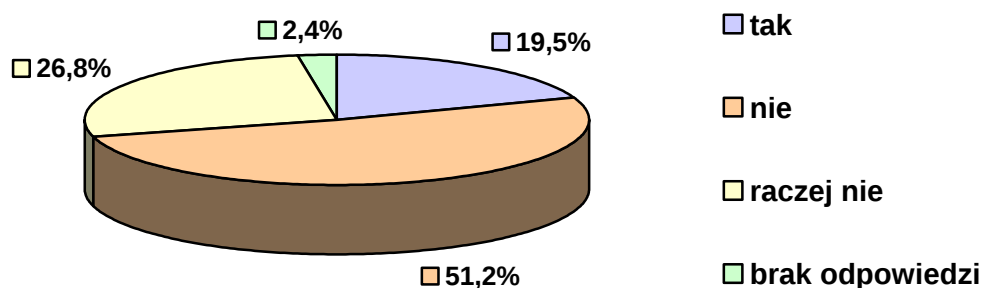
Wykres 20. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w mieście działania na rzecz niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Odpowiadając na pytanie, czy miasto zapewnia wsparcie rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi, ponad połowa ankietowanych zaprzeczyła udzielaniu wsparcia. Kolejne 26,8% respondentów odpowiedziało niezbyt pewnie, iż miasto takiej pomocy „raczej nie” udziela. Załedwie 19,5% respondentów wskazało pozytywną odpowiedź, dostrzegając działania ze strony miasta i powołanych na jego terenie instytucji. Część ankietowanych nie odpowiedziała na to pytanie.

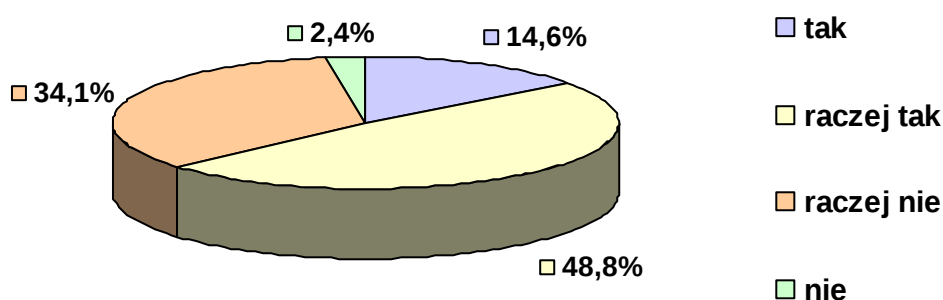
Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem miasto zapewnia wsparcie rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Dostęp do usług rehabilitacyjnych dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w mieście został pozytywnie oceniony przez 14,6% respondentów. Prawie 49% badanych nie było do końca przekonanych o zapewnianiu usług rehabilitacyjnych dzieciom niepełnosprawnym. Natomiast 34,1% ankietowanych twierdziło, że usługi rehabilitacyjne nie są dostępne dla grupy dzieci niepełnosprawnych. Pozostała część ankietowanych nie wskazała żadnej odpowiedzi. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 22. Czy Pani/Pana zdaniem rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi mają zapewniony dostęp do usług rehabilitacyjnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ostatnich latach dostrzegalna jest wzrostowa tendencja liczby wydawanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla dorosłych. Liczba orzeczeń dla osób poniżej 16 roku życia zmniejszyła się w latach 2013-2015, co może być efektem mniejszej liczby urodzeń oraz zmniejszania się populacji osób w tym wieku.

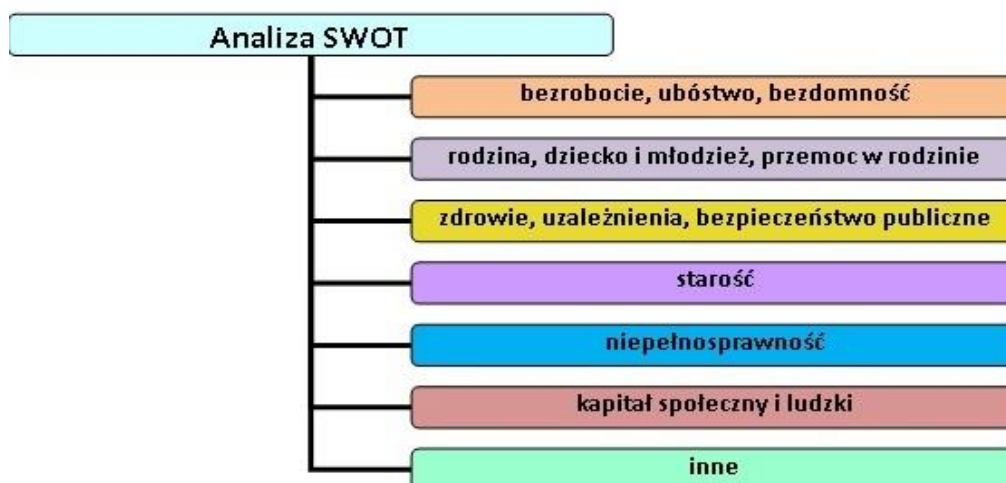
Większość respondentów biorących udział w badaniu ankietowym dostrzegło obecność osób niepełnosprawnych w środowisku. Pomimo, iż 24,4% badanych nie ma wiedzy o potrzebach i problemach osób niepełnosprawnych oraz nie orientuje się w dostępie do pomocy na terenie miasta dla tej grupy mieszkańców, to jednak kolejne 24,4% badanych uważa, iż oferowana pomoc jest wystarczająca. Ankietowani słabo ocenili dostęp do usług rehabilitacyjnych dla dzieci z niepełnosprawnością (około 49% uważa, że nie zapewnia się takiej formy wsparcia w mieście). Wśród działań, jakie należy podjąć w najbliższym okresie, wymieniono głównie specjalistyczne usługi medyczne i usługi opiekuńcze, eliminowanie barier architektonicznych oraz organizację czasu wolnego osób niepełnosprawnych.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona

w ujęciu: mocne strony i słabe strony to czynniki zależne od nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a szanse i zagrożenia, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego. Niniejsza analiza obejmuje następujące obszary: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność; rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; starość; niepełnosprawność; kapitał społeczny i ludzki. Wzięto także pod uwagę kwestie spoza wymienionych obszarów.

Diagram 2. Obszary analizy SWOT

BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• diagnozowanie problemu bezrobocia • podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów i lokowanie kapitału w mieście • stwarzanie przez samorząd miasta warunków do rozwoju przedsiębiorczości • udział bezrobotnych z miasta w działaniach aktywizujących • podejmowanie działań na rzecz zmniejszania bezrobocia wśród różnych grup wiekowych, w tym osób młodych • podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet • prowadzenie działań zmierzających do tworzenia w mieście podmiotów ekonomii społecznej mogących tworzyć nowe miejsca pracy • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych • pozyskiwanie środków finansowych	• brak organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób bezrobotnych, bezdomnych i zagrożonych bezdomnością • niewidoczność działań uwrażliwiających na problemy osób ubogich • brak środków umożliwiających tworzenie mieszkań socjalnych • występowanie w mieście zjawiska bezdomności przy braku szczegółowej diagnozy skali tego zjawiska

z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy UE) • prowadzenie działań służących przeciwdziałaniu ubóstwu, w tym przez NGO • podejmowanie działań służących ograniczaniu zjawiska dziedziczenia biedy • organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich • realizowanie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem	
Szanse	zagrożenia
• Spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych • ograniczanie bezrobocia w mieście dzięki pozyskiwaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. UE) oraz realizacji indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności • korzystanie z pomocy organizacji pozarządowych przez osoby bezrobotne • niewzrastający poziom bezrobocia w mieście • dostosowana do oczekiwań osób bezrobotnych oferta działań aktywizujących • zainteresowanie mieszkańców prowadzeniem własnej działalności gospodarczej • częściowa aktywizacja zawodowa osób objętych działaniami pomocowymi • wzrastanie liczby ofert pracy dla bezrobotnych • zainteresowanie bezrobotnych szkoleniami zawodowymi oraz poradnictwem • włączanie się mieszkańców miasta w działania prowadzone na rzecz ubogich • dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób ubogich • zainteresowanie poradnictwem specjalistycznym w rodzinach przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze • podejmowanie systematycznej pedagogizacji rodzin z uwzględnieniem promocji wspólnego spędzania czasu i prezentowania alternatywnych form rekreacji • w miarę możliwości rozszerzanie dotychczasowej pomocy kierowanej do rodzin o mediacje, coaching i inne usługi wspierające rozwiązywanie trudności życiowych • wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie usług i technologii przemysłu	• niska świadomość społeczna w zakresie rozwoju lokalnego i pozyskiwania inwestorów • wysoki poziom bezrobocia wśród osób młodych i kobiet, • brak zainteresowania mieszkańców tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej • działające organizacje nie łagodzą skutków zaistniałego bezrobocia • niezmniejszająca się skala dziedziczenia biedy • pauperyzacja mieszkańców miasta • wzrastająca liczba osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością • brak podmiotów ekonomii społecznej, co ogranicza możliwości znalezienia zatrudnienia • brak działań organizacji pozarządowych kierowanych do osób zagrożonych bezdomnością • duże zapotrzebowanie na mieszkania socjalne, szczególnie w rodzinach zagrożonych eksmisją • niska świadomość rodziców i opiekunów dzieci w zakresie mody panującej wśród młodych uczniów, trendów zachowań oraz pojawiających się nowych zagrożeń

RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
• analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w mieście • podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania dysfunkcjom rodzin • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • odpowiednia baza dydaktyczna zapewniająca właściwy rozwój uczniów • oferowanie uczniom przez placówki oświatowe w mieście zajęć pozalekcyjnych • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • funkcjonowanie w mieście Zespołu Interdyscyplinarnego • zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia • udział sprawców przemocy w rodzinie w programach korekcyjno-edukacyjnych • zapewnianie ofiarom przemocy dostępu do informacji o możliwych formach wsparcia • prowadzenie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie	• słaby dostęp do poradnictwa specjalistycznego • niewielka możliwości skorzystania z oferty placówek wsparcia dziennego • słabo dostosowana do potrzeb dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego • zbyt mało działań organizacji pozarządowych zajmujących się problemami rodzin • słaba efektywność działań promujących wolontariat wśród dzieci i młodzieży • słabo rozwinięte poradnictwo dla osób i rodzin doświadczających przemocy w rodzinie
szanse	zagrożenia
• zmniejszanie się społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy w rodzinie • fachowość pomocy udzielanej rodzinom doświadczających przemocy • rozwój poradnictwa rodzinnego • podejmowanie działań zapewniających opiekę nad małymi dziećmi w formie przedszkoli, klubów • sprawna współpraca instytucji wspierających rodziny i szybkość interwencji w sytuacji zagrożenia • podejmowanie inicjatyw mających na celu budowanie więzi rodzinnych i ich integrację (organizowanie działalności kulturalnej, rozrywkowej i edukacyjnej dla całych rodzin) • udzielanie wsparcia specjalistycznego rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w formie asystentury (asystent rodziny, osoby niepełnosprawnej) • poprawa jakości przestrzeni publicznej dla	• rosnąca skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w mieście, • wzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych • niewydolność rodzin w pełnieniu ról społecznych • nieadekwatne do potrzeb rodzin poradnictwo specjalistyczne • wzrost liczby osób samotnie wychowujących dzieci oraz niedostosowanie wsparcia świadczonego przez instytucje wsparcia dziennego w mieście do potrzeb rodzin • niewystarczające środki na utrzymanie i rozwój bazy dydaktycznej • niezaspokajająca oczekiwań uczniów i ich rodziców oferta zajęć pozalekcyjnych • wzrastająca liczba rodzin zgłaszających potrzebę wsparcia ze strony organizacji pozarządowych • zwiększająca się liczba osób, w stosunku do

mieszkańców dzięki obszarom przeznaczonym do aktywnego lub biernego wypoczynku • włączanie młodego pokolenia w działalność wolontarystyczną • kontynuowanie prac Zespołu Interdyscyplinarnego i MKRPA, • opracowywanie programów, procedur ułatwiających szybką reakcję właściwych służb w sytuacjach kryzysowych • doposażanie szkół i innych placówek wspierających rozwój dziecka	których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • wzrastająca liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia • wzrastająca liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych • wzrost skali zjawiska przemocy w rodzinie • słabe zaangażowanie dzieci i młodzieży z terenu miasta w działania wolontariackie • niewystarczająca kadra pracująca z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie
--	--

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

mocne strony	słabe strony
• zabezpieczanie dostępu do świadczeń z zakresu POZ dla mieszkańców miasta • podejmowanie działań propagujących zdrowy styl życia • podejmowanie przez samorząd miasta inicjatyw na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • prowadzenie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • kierowanie osób uzależnionych na leczenie odwykowe • prowadzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych oraz uczniów w placówkach oświatowych • diagnozowanie problemu spożywania alkoholu i narkotyków przez nieletnich • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • realizowanie w placówkach oświatowych na terenie miasta programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • podejmowanie przez jednostki miasta współpracy z instytucjami o szerszym zasięgu działania (międzygminnym, powiatowym, regionalnym, ogólnopolskim) • prowadzenie przez samorząd miasta działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w mieście • realizowanie inwestycji mających na celu	• brak działań na rzecz poszerzenia zakresu świadczeń medycznych dla mieszkańców miasta • brak zainteresowania organizacji pozarządowych prowadzeniem działalności w zakresie uzależnień • niska kontrola społeczna młodzieży

zapewnienie bezpieczeństwa na drodze • zachęcanie mieszkańców do włączania się w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczania klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń	
szanse	zagrożenia
• wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • zwiększający się poziom świadomości ekologicznej mieszkańców • wzrost świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych w mieście na temat zagrożeń uzależnieniami • zwiększająca się świadomości dzieci i młodzieży z miasta na temat zagrożeń uzależnieniami • angażowanie się organizacji pozarządowych w pomoc osobom uzależnionymi i współuzależnionym, • wzrost świadomości negatywnego wpływu przestępczości na życie społeczne wśród dzieci i młodzieży • angażowanie się mieszkańców w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczania klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń • podejmowanie inicjatyw o charakterze profilaktycznym z możliwością wykonania bezpłatnych badań • rozpowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania dofinansowań lub bezpłatnej pomocy w zakresie zdrowia (np.: leków),	• niedostateczny dostęp mieszkańców do niektórych świadczeń z zakresu POZ, • brak możliwości wsparcia rozwoju usług POZ przez miasto • niezadowalające rezultaty leczenia odwykowego z uzależnień • wzrost zapotrzebowania rodzin na pomoc psychospołeczną i prawną • trudne do oceny efekty działań rehabilitacyjnych i terapeutycznych w obszarze uzależnień • wzrastająca liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • wzrost liczby osób uzależnionych i współuzależnionych • niewystarczająca liczba kadry do pracy z osobami uzależnionymi, • wzrost zagrożenia przestępczością nieletnich w mieście • niezmnijające się zagrożenia na drogach w mieście

STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• analizowanie sytuacji demograficznej miasta z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców oraz warunków codziennego funkcjonowania osób starszych • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • podejmowanie działań na rzecz wzmocnienia potencjału osób starszych • działalność organizacji pozarządowych, w tym Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku • zatrudnianie kadry świadczącej usługi opiekuńcze w mieście • działalność Klubu Seniora i innych form	• niewystarczająca kadra pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • brak organizacji pozarządowych pomagających rodzinom opiekującym się osobami starszymi • niska aktywność organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych • brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób starszych

wsparcia dziennego • stwarzanie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej • wychodzenie do osób starszych z ofertą spędzania czasu wolnego • zapewnianie osobom starszym wymagającym całodobowej opieki miejsca w DPS w innych miejscowościach • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych • powołanie Miejskiej Rady Seniorów • lokalna edycja ogólnopolskiej Karty Seniora • akcja społeczna „Koperta życia”	
Szanse	zagrożenia
• możliwe do pokonania bariery utrudniające przekaz informacji o formach pomocy dla osób starszych • wystarczające zasoby umożliwiające wzmacnianie potencjału osób starszych • możliwość kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej przez osoby starsze dzięki współpracy i wzajemnym uzupełnianiu się działań instytucji publicznych i organizacji pozarządowych • częściowa możliwość uzyskania przez osoby starsze wsparcia ze strony rodzin • zainteresowanie mieszkańców NML pomocą wolontarystyczną dla seniorów • dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób starszych • sektor pozarządowy podejmuje się realizacji działań ukierunkowanych na osoby starsze • inicjowanie powstania środowiskowego domu samopomocy, rodzinnych domów pomocy lub dziennego domu pomocy	• rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności mieszkańców • brak środków finansowych na poprawę warunków funkcjonowania osób starszych w mieście • wzrost liczby osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych • wzrastanie liczby osób starszych pozostawianych przez rodziny, które wymagają zapewnienia opieki ze strony instytucji • zbyt słaby dostęp osób starszych do form wsparcia dla seniorów (kluby seniora, ośrodki wsparcia dziennego) • niewystarczająca, w stosunku do potrzeb osób starszych, dostępność domów pomocy społecznej • wzrost liczby osób wymagających umieszczenia w placówkach wsparcia całodobowego • niewystarczający zakres wsparcia dostępnego w organizacjach pozarządowych w stosunku do potrzeb lokalnych seniorów • niedostosowana do potrzeb i oczekiwań osób starszych oferta spędzania czasu wolnego w mieście

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• monitorowanie liczby orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom miasta • informowanie osób niepełnosprawnych	• brak na terenie miasta domu dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych • niedostateczne działania zachęcające mieszkańców do prowadzenia działalności wolontaryjnej na rzecz osób

o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • dysponowanie kadrą pracowników świadczących opiekę i udzielających wsparcia osobom niepełnosprawnym • miasto zapewnia pomoc dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych • likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • prowadzenie działań na rzecz tworzenia w mieście podmiotów ekonomii społecznej • informowanie przedsiębiorców o możliwościach refundacji ze środków PFRON kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • funkcjonowanie na terenie miasta środowiskowego domu samopomocy oraz warsztatów terapii zajęciowej • prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością (nauczanie indywidualne) • podejmowanie przez organizacje pozarządowe działań wspierających osoby niepełnosprawne • prowadzenie działań profilaktycznych zapobiegających marginalizacji osób niepełnosprawnych	niepełnosprawnych • utrudniony dostęp osób niepełnosprawnych do niektórych instytucji, placówek oraz podmiotów ze względów architektonicznych
szanse	zagrożenia
• posiadanie przez osoby niepełnosprawne wystarczającej wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • społeczna akceptacja dla potrzeby likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym, • wystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • odpowiednia wiedza przedsiębiorców o możliwościach refundacji ze środków PFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych przyczyniająca się do wzrostu zainteresowania zatrudnianiem niepełnosprawnych • wzrastające w społeczności miasta przekonanie o potrzebie zapewnienia osobom	• niska wiedza społeczności o działających w NML organizacjach pozarządowych wspierających osoby niepełnosprawne • wzrost liczby osób niepełnosprawnych w mieście, w tym wymagających specjalistycznych usług opiekuńczych • brak wolontariatu skierowanego na pomoc osobom niepełnosprawnym • niewystarczający dostęp osób niepełnosprawnych do usług rehabilitacyjnych w mieście • nieadekwatna do potrzeb osób niepełnosprawnych liczebność i poziom fachowości kadry świadczącej opiekę i udzielającej wsparcia • niedostateczny dostęp osób niepełnosprawnych z terenu miasta do

niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym • funkcjonuje WTTZ prowadzący rehabilitację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych, • angażowanie społeczności w akcje ogólnopolskie dotyczące osób niepełnosprawnych, uświadamianie o możliwościach i ograniczeniach wynikających z indywidualnego postępu i rodzaju schorzenia	domów dziennego pobytu • niewielkie zasoby miasta utrudniające zaspokojenie potrzeb w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością • brak zainteresowania organizacji pozarządowych rozszerzeniem oferty pomocowej dla osób niepełnosprawnych
--	--

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
• podejmowanie przez samorząd miasta inicjatyw mających na celu wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • podejmowanie działań mających na celu realizację inicjatyw społecznych i kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego • rozpowszechnianie informacji wśród mieszkańców miasta o działających na jego terenie organizacjach pozarządowych lub innych, których działalność obejmuje teren miasta • podejmowanie przez samorząd działań ograniczających zagrożenie marginalizacją osób zamieszkujących w mieście • podejmowanie działań mających na celu pozyskiwanie środków finansowych na pomoc społeczną z funduszy zewnętrznych, w tym z UE • realizowanie projektów mających na celu aktywizację społeczną w ramach kształcenia ustawicznego • wspieranie przez miasto aktywności gospodarczej mieszkańców • stwarzanie mieszkańcom możliwości zaspokojenia potrzeb w zakresie kultury, sportu i rekreacji • upowszechnianie w mieście wiedzy o możliwościach uzyskania wsparcia z systemu pomocy społecznej • podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej poprzez udział w szkoleniach, konferencjach i innych formach doskonalenia zawodowego • angażowanie się przedstawicieli Kościoła w działania na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych	• niedostateczna sieć infrastruktury w ramach pomocy społecznej, która ogranicza realizowanie niektórych działań pomocowych lub powoduje kierowanie osób wymagających pomocy do innych miejscowości • niedostateczne działania propagujące wiedzę o możliwościach podejmowania przez mieszkańców inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych • nieprowadzenie przez organizacje pozarządowe działań na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych • ograniczone działania jednostek samorządowych mających na celu promowanie idei wolontariatu

• prowadzenie konsultacji społecznych	
Szanse	zagrożenia
• zasoby miasta umożliwiają podnoszenie atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej oferowanej na terenie miasta • wzrastająca aktywność gospodarcza mieszkańców miasta • wiedza mieszkańców o dostępnych formach wsparcia z systemu pomocy społecznej • niewzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • odpowiednie środki przekazywane przez miasto na skuteczną realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • korzystanie przez dorosłych mieszkańców miasta z dostępnych form uzupełniania lub podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych • pozytywny wpływ działalności przedstawicieli Kościoła na łagodzenie problemów społecznych w mieście	• brak faktycznego odczucia przez mieszkańców wzrostu jakości życia w mieście • bardzo niskie zainteresowanie inicjatywami lokalnymi i działalnością w ramach organizacji pozarządowych ze strony mieszkańców NML • wzrost liczby osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym • niedostateczny dostęp mieszkańców do oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej w mieście, • brak możliwości poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej w mieście • nieadekwatne do aktualnych potrzeb nakłady finansowe na doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej • brak widocznego wpływu działalności organizacji pozarządowych na łagodzenie problemów społecznych w mieście • niewielkie zainteresowanie wolontariatem
Inne mocne i słabe strony w obszarach, które nie zostały objęte analizą	
mocne strony	słabe strony
• walory przyrodniczo-geograficzne i turystyczne miasta • bogate dziedzictwo kulturowe • przynależność do miast Cittaslow – międzynarodowej sieci miast dobrego życia • funkcjonowanie podstrefy Warm.- Mazur. Specjalnej Strefy Ekonomicznej • świadomość potrzeb społecznych mieszkańców i podejmowanie działań sprzyjających ich zaspokojeniu • współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi i tworzenie lokalnych partnerstw sprzyjających pozyskaniu dodatkowych środków • funkcjonowanie centralnej kotłowni miejskiej	• ograniczenia w tworzeniu i gospodarowaniu nowych terenów inwestycyjnych • brak wystarczających środków finansowych na realizację wszystkich planowanych zadań programowych • zdegradowane i niewykorzystane obszary w mieście • niewystarczające zasoby lokalowe miasta do potrzeb społecznych • słaba oferta usług i obiektów rekreacyjnych • niezadowalająca estetyka niektórych części miasta
Inne szanse i zagrożenia w obszarach, które nie zostały objęte analizą	
szanse	zagrożenia
• budowa obwodnicy DK 15 • przyjazna rodzinom polityka państwa • doszkalanie wszystkich specjalistów pracujących z rodziną • realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow • modernizacja budynku MOPS przy	• postępujący zanik systemu wartości moralnych wśród młodzieży przejawiający się m.in. niszczenie mienia publicznego przez młodzież • kryzys wartości i rozluźnienie więzi rodzinnych • zanik bezpośrednich kontaktów między ludźmi na rzecz kontaktów pośrednich, np. telefonicznych, internetowych - schematyzacja i automatyzacja zachowań,

- ul. Korczaka • podejmowanie inwestycji w infrastrukturę drogową (przebudowa skrzyżowań, zmiana nawierzchni), kulturalną i sportową (tworzenie nowych obiektów i modernizacja już istniejących) • ograniczenie ruchu pojazdów spalinowych w centrum oraz utworzenie deptaka dla pieszych, na którym prezentowanoby oraz sprzedawano lokalne wyroby • ograniczenie możliwości parkowania w rynku i zwiększenie liczby miejsc parkingowych poza centrum miasta • organizowania hepeningów promujących istniejące placówki oświatowe	• migracje zarobkowe
--	--

22. PODSUMOWANIE

Gmina Miejska Nowe Miasto Lubawskie stanowi odrębną jednostkę administracji samorządowej o powierzchni 11 km². W mieście funkcjonują organizacje pozarządowe, które zajmują się m.in. budowaniem silnej więzi mieszkańców z ich miejscowością oraz promocją tradycji regionu. Gmina, pomimo miejskiego charakteru, posiada wiele atrakcyjnych miejsc pod względem przyrodniczym. Rozwój **turystyczny** miasta odbywa się dzięki promocji jego historii, pielęgnowaniu lokalnych tradycji, dbałości o zdrowie i środowisko przyrodnicze.

Sytuacja demograficzna miasta z uwagi na ujemne saldo migracji, **starzejącą się społeczność** oraz wahania przyrostu naturalnego wymaga dostosowania usług rynkowych i pomocy instytucjonalnej do potrzeb **osób starszych** o ograniczonej samodzielności. Należy rozszerzać działania kierowane do tej grupy wiekowej. Niezbędne jest zatem nawiązanie współpracy samorządu i instytucji ochrony zdrowia. Osoby starsze zostały uznane jako druga grupa wśród najbardziej zagrożonych marginalizacją grup społecznych w mieście.

Ogólny poziom **infrastruktury technicznej** w mieście jest dość dobry, w mieście funkcjonuje jedna centralna kotłownia, z której ciepło dostarczane jest przede wszystkim do budownictwa wielorodzinnego oraz instytucji i podmiotów publicznych. Nowe Miasto Lubawskie zgodnie z dokumentem „Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na lata 2012-2030” gazyfikowane jest w ramach projektu pn. „Budowa sieci gazowej wysokiego ciśnienia relacji Brodnica – Nowe Miasto Lubawskie – Iława DN 300 oraz gazyfikacja gmin”. Stan techniczny części dróg znajdujących się na terenie miasta wymaga modernizacji. Miasto już w poprzednim okresie programowym rozpoczęło

dostosowywanie infrastruktury drogowej do planów rozwojowych (w tym do budowy obwodnicy).

W strukturze **gospodarczej** miasta największe znaczenie odgrywa przemysł (głównie meblarski) i budownictwo. W obszarze miasta funkcjonuje 19,1 ha podstrefy Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Według rejestrów gminnych w latach 2013-2015 wzrastała liczba indywidualnych działalności gospodarczych prowadzonych w mieście.

Liczba **mieszkań** komunalnych w latach 2013-2015 była stała (175), wzrosła natomiast z 2 do 7 liczba mieszkań socjalnych. Miasto za pośrednictwem MOPS udzielało wsparcia rodzinom mającym trudności w samodzielnym ponoszeniu kosztów mieszkaniowych. Liczba dodatków mieszkaniowych w latach 2013-2015 stopniowo zmniejszała się.

W mieście funkcjonują **placówki oświatowe** wszystkich szczebli, z wyjątkiem szkół wyższych. Zdecydowana większość ankietowanych uznała, iż w mieście istnieje potrzeba tworzenia i prowadzenia placówek dla dzieci do lat 3 (np. żłobek, kluby dziecięce). Negatywnie została oceniona przez większość oferta przedszkolna, jednak nie uwzględniono zmian które wprowadzono od września 2016 r. (przy szkołach podstawowych utworzono oddziały przedszkolne dla dzieci w wieku 3-6 lat). Ofertę edukacyjną szkół pozytywnie oceniło 65,8% respondentów, podobnie oceniono stan bazy dydaktycznej (75,6%). Uczestnicy badania wskazywali głównie na brak placówek wczesnego wspomagania rozwoju dzieci.

O **sytuację dzieci** w mieście dbają przede wszystkim placówki oświatowe, wychowawcze i specjalistyczne jednostki. Uczniowie szkół mogą korzystać z pomocy pedagogów i psychologów, czasem również pielęgniarki, logopedy oraz doradcy zawodowego. Ponad połowa (53,7%) ankietowanych uznała, iż podejmowane w mieście działania w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży są niewystarczające, dlatego stale należy dbać o ich atrakcyjność i dostosowanie do potrzeb tej grupy. Oferty szkół uwzględniają nie tylko kierunki edukacyjne i zainteresowania młodzieży, ale również ich stan zdrowia i zdolności adaptacyjne. Proces wychowania i edukacji łączy instytucje rodziny i placówki oświatowe, które monitorują sytuację dzieci w rodzinach zagrożonych patologią, lub w sytuacji zaobserwowania kryzysu u dziecka. Szkoły podejmują działania inicjujące udzielenie wsparcia przez inne instytucje, bądź same podejmują się udzielania takiego wsparcia.

Dla dzieci organizowane są zajęcia integracyjne, wyrównawcze, zajęcia pozalekcyjne uwzględniające potrzeby i możliwości dziecka. Szkoły prowadzą programy profilaktyczne, promocję zdrowego stylu życia, identyfikują potrzeby i pomagają we właściwym diagnozowaniu

trudności uczniów. Monitoring funkcjonowania rodzin, których dzieci uczęszczają do placówek oświatowych ujawnia, iż stosunkowo często w mieście dochodzi do dezintegracji rodziny na skutek trudnej sytuacji materialno-bytowej. Wśród patologii ujawnionych w środowisku rodzinnym uczniów najliczniej stwierdzano zaniedbanie dziecka oraz przemoc w rodzinie. Wśród stwierdzonych negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych występujących w otoczeniu szkolnym dzieci i młodzieży najliczniej wymieniano: palenie papierosów, agresję i przemoc w grupach rówieśniczych oraz niszczenie mienia szkolnego.

W kwestii dotyczącej działalności **kulturalnej**, ponad połowa ankietowanych dokonała negatywnej oceny istniejącej oferty.

Opiekę zdrowotną w mieście zapewniają 4 podmioty świadczące usługi POZ. Mieszkańcy mogą korzystać z 28 poradni specjalistycznych, 5 poradni stomatologicznych oraz 5 aptek. Dwa podmioty świadczą opiekę medyczną w warunkach domowych. Działalność ochrony zdrowia w mieście dobrze oceniło zaledwie 2,4% badanych, a aż 85,4% respondentów oceniło ją jako niewystarczającą. Ankietowani oczekują zwiększenia dostępności do lekarzy.

Główną bazę **sportową** miasta stanowi w szczególności „Orlik” oraz obiekty MOSiR. We wrześniu 2016 r. został otwarty wielofunkcyjny kompleks sportowy przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym przy ul. Jagiellońskiej. Istniejąca infrastruktura pozwala na uprawianie różnych dyscyplin sportowych. Do niewątpliwych atrakcji sportowych i turystycznych należą coroczne Samochodowe Wyścigi Górskie i Nowomiejski Rajd Samochodowy. Propagowaniem kultury fizycznej w mieście zajmują się kluby sportowe (8) i inne organizacje pozarządowe.

Bezpieczeństwo publiczne w mieście zapewnia Policja i Straż Miejska. Zdecydowana większość ankietowanych (85,3%) czuje się „bezpiecznie” lub „raczej bezpiecznie”.

Pomoc społeczną w mieście realizuje głównie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Ośrodek spełniał wymogi zatrudnienia pracowników socjalnych wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Najliczniejszą grupą beneficjentów MOPS w ramach pomocy społecznej stanowiły dzieci i młodzież do 16 r. życia. Ubóstwo, bezrobocie i niepełnosprawność to trzy najczęstsze powody ubiegania się o pomoc. Ośrodek realizuje również zadania w ramach innych ustaw, w tym: świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, dodatków energetycznych i mieszkaniowych, stypendiów, świadczeń wychowawczych, wspierania rodziny oraz Karty Dużej Rodziny. W ramach swojej działalności Ośrodek realizował także liczne programy i projekty.

W wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej MOPS **współdziałał z różnymi podmiotami**, m.in. z innymi jednostkami organizacyjnymi miasta, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta wpływała na prawidłowe identyfikowanie zapotrzebowania na pomoc, zgodnie z obowiązującymi przepisami, i pośrednio na trafność udzielanego wsparcia i właściwą dystrybucję środków.

Wśród **zadań inwestycyjnych**, które należy podjąć lub kontynuować w mieście, w ramach poprawy istniejącej infrastruktury socjalnej trzeba uwzględnić drugi etap remontu budynku MOPS mieszczącego się przy ul. Korczaka 4, utworzenie mieszkania chronionego oraz zwiększenie liczby mieszkań socjalnych. Wskazane jest rozwijanie usług konsultacyjnych, poradnictwa specjalistycznego, asystentury rodzin, monitoringu lokalnego środowiska pod względem zjawiska bezdomności i zapotrzebowania na usługi opiekuńcze osób niesamodzielnych oraz rozszerzenie działań profilaktycznych i terapeutycznych związanych z uzależnieniami i przemocą.

W 2015 roku na terenie Nowego Miasta Lubawskiego funkcjonowały 42 **organizacje pozarządowe**. Samorząd miasta podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecania zadań, wsparcia lokalowego, doradztwa i konsultacji oraz przyjmowania patronatu nad organizacją imprez. W 2015 roku w mieście funkcjonowała jedna parafia rzymskokatolicka p.w. św. Tomasza Apostoła, przy której działała Poradnia Rodzinna. Parafia prowadziła placówkę wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.

W ramach identyfikacji **problemów społecznych** w mieście zostały przeprowadzone wśród mieszkańców badania ankietowe. Respondenci ocenili, iż najbardziej uwidaczniającymi się w mieście problemami są: dysfunkcyjność rodzin, alkoholizm, bezrobocie oraz problemy związane ze starzeniem się. Z kolei za najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym uznano osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz osoby i rodziny dotknięte ubóstwem. Wśród oferty pomocowej dostępnej w mieście najslabiej oceniono działania ograniczające skalę bezrobocia. Wśród koniecznych do podjęcia w mieście działań w celu poprawy sytuacji mieszkańców ankietowani wymieniali: zwiększenie liczby miejsc pracy. Zdaniem ankietowanych należy dołożyć starań, aby zwiększył się budżet na działania wspierające mieszkańców oraz by była kontynuowana współpraca samorządu z organizacjami i instytucjami lokalnymi. Zdaniem respondentów do zniwelowania lokalnych

problemów społecznych najbardziej mogą przyczynić się w szczególności instytucje oświatowe, pomocy społecznej oraz rynku pracy.

Według danych PUP w latach 2013-2015 liczba **osób bezrobotnych** uległa w mieście zmniejszeniu. Programami aktywizującymi należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy. Ze względu na to, że problem bezrobocia w mieście w największym stopniu dotyczył osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym trzeba motywować młodzież do kształcenia się, a w przypadku osób nie znajdujących przez dłuższy okres zatrudnienia należy rozważyć szkolenia i kursy umożliwiające zmianę zawodu. Respondenci uznali, iż bezrobocie jest trzecim z najbardziej uciążliwych się w mieście problemów, a ograniczanie jego skutków zostało uznane za najbardziej nieefektywną działalność pomocową. Niespełna 35% ankietowanych odpowiedziało, że w realizowanych na terenie miasta działaniach uwzględnia się potrzeby osób bezrobotnych. Problem bezrobocia wymaga tworzenia planów współpracy lokalnych instytucji i przedsiębiorców oraz podnoszenia kompetencji kadr pracujących z osobami bezrobotnymi, w celu adekwatnego rozpoznawania predyspozycji zawodowych, sprawnego kwalifikowania do odpowiednich grup i szybkiej reakcji instytucji, która zwiększa szanse na powrót osób na rynek pracy i skraca czas korzystania z pomocy publicznych instytucji.

Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy MOPS z powodu **bezdomności** w roku 2015 zwiększała się w stosunku do roku 2013 i 2014. MOPS bezdomnym świadczył pomoc w postaci schronienia, pomocy żywnościowej, opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne, pomocy w podjęciu leczenia, poszukiwaniu zatrudnienia oraz wsparcia duchowego. Z uwagi na wzrost liczby osób bezdomnych w latach 2013-2015, należy w kolejnych latach położyć nacisk na wczesne rozpoznawanie zagrożenia bezdomnością oraz podejmowanie skutecznych interwencji, które zahamują zaobserwowane tendencje.

Profilaktyką uzależnień zajmuje się głównie Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe i MOPS. Nowe Miasto Lubawskie posiada Zespół Interdyscyplinarny, w ramach którego okresowo zbierają się grupy robocze i opracowują plany działania. Liczba beneficjentów MOPS korzystających ze wsparcia w związku z alkoholizmem i przemocą w latach 2013-2015 stopniowo zmniejszała się. W latach 2013-2014 odnotowano również przypadki korzystania ze wsparcia z powodu narkomanii. Alkoholizm był najczęściej wskazywanym problemem lokalnym dostrzeganym przez respondentów.

Ankietowani uznali, iż osoby i rodziny dotknięte problemem uzależnienia i przemocy w rodzinie należą do najbardziej zagrożonej wykluczeniem i marginalizacją grupy społecznej.

Mieszkańcy miasta doświadczający przemocy mogą skorzystać z hostelu Ośrodka Wsparcia Rodziny i Dziecka w Pacóftowie. W najbliższych latach trzeba rozważyć potrzebę utworzenia grupy wsparcia, utworzenia punktu konsultacyjnego dla ofiar i sprawców przemocy oraz utworzenia mieszkania chronionego. Rozwijać należy również poradnictwo specjalistyczne. Konieczne jest zapewnienie ciągłości podejmowanych wcześniej działań profilaktycznych, w szczególności przez działalność ZI i grup roboczych, działalność MKIS, realizację programów profilaktycznych w placówkach oświatowych i realizację „Specjalistycznego programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w powiecie nowomiejskim na lata 2012-2017”.

Zdaniem 59,1% badanych **nierówność szans kobiet i mężczyzn** „nie jest” lub „raczej nie jest” tak dużym i ważnym problemem, by przybierać miano problemu społecznego. Tylko 9,1% ankietowanych z całą stanowczością zaliczyło nierówność do problemów społecznych. W latach 2013-2015 w Nowym Mieście Lubawskim problem nierówności szans i dyskryminacji płciowej dostrzegalny był w obszarze rynku pracy i wypełniania ról społecznych. 59,1% badanych stwierdziło, że bardziej zagrożone problemem nierówności są kobiety, a zdaniem ankietowanych najbardziej narażone na dyskryminację płciową są osoby samotnie wychowujące dzieci. Skalę zjawiska dyskryminacji 45,5% ankietowanych oceniło jako średnią.

Okolo 24% badanych nie ma wiedzy o potrzebach i problemach **osób niepełnosprawnych**. Wśród działań, jakie należy podjąć w najbliższym okresie wymieniono głównie specjalistyczne usługi medyczne i usługi opiekuńcze, eliminowanie barier architektonicznych i dostosowywanie przestrzeni publicznej oraz organizację czasu wolnego osób niepełnosprawnych.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Ocena realizacji założeń strategii dla której rok 2015 zamknął okres programowania, jak również wnioski płynące z tej oceny oraz uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych na terenie miasta, poparte analizą źródeł zastanych, wyników badań ankietowych oraz analizą SWOT, pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej Gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskiego na lata 2016-2021. Zostały one przedstawione w formie misji, celów i kierunków działań.

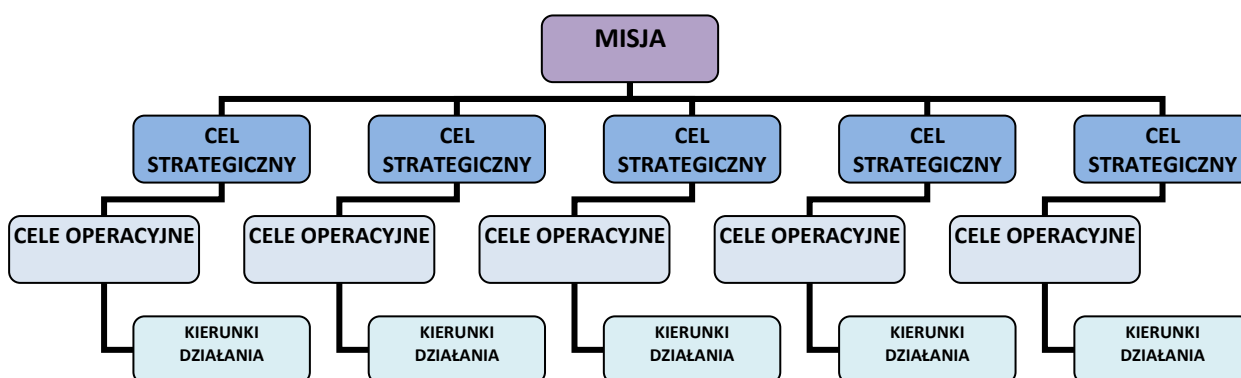
1. MISJA

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta a lata 2016-2021, jest następująca:

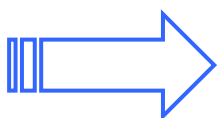
„Gmina Miejska Nowe Miasto Lubawskie dostrzega potrzeby i problemy mieszkańców, dąży do zbudowania zintegrowanej społeczności przy wykorzystaniu istniejących zasobów środowiska naturalnego, kapitału społecznego i zasobów infrastrukturalnych”

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Diagram 3. Związek misji z celami i kierunkami działań

2. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

CEL STRATEGICZNY 1.:

ZAPOBIEGANIE ROZSZERZANIU SIĘ UBÓSTWA, BEZROBOCIA I BEZDOMNOŚCI PRZY JEDNOCZESNYM MINIMALIZOWANIU SKALI TYCH ZJAWISK W MIEŚCIE.

Cele operacyjne:

1. Zabezpieczenie socjalne osób i rodzin ubogich.
2. Pobudzanie i wzmacnianie aktywności mieszkańców na rynku pracy.
3. Zapobieganie narastaniu rozwarstwienia społecznego w mieście.

4. Wspieranie osób i rodzin, które na skutek trudności życiowych i nieporadności własnej nie są w stanie samodzielnie uchronić się przed bezrobociem, ubóstwem i bezdomnością.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1. *Zabezpieczenie socjalne osób i rodzin ubogich.*

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców miasta.
2. Udzielanie schronienia osobom go pozbawionym.
3. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
4. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich m.in. poprzez dożywianie w szkołach.
5. Organizowanie zbiórek i akcji charytatywnych na rzecz osób potrzebujących.
6. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołem.
7. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów na rzecz mieszkańców miasta zagrożonych lub dotkniętych ubóstwem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2. *Pobudzanie i wzmacnianie aktywności mieszkańców na rynku pracy.*

1. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach.
2. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci, uwzględnianie równości płci w podejmowanych działaniach na rzecz osób bezrobotnych; opracowanie i realizacja lub współudział w realizacji projektów i akcji informacyjnych na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy.
3. Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia oraz alokacji kapitału i inwestycji na rynku pracy.
4. Rozpowszechnianie informacji o dostępnych formach aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz udostępnianie ofert i informacji osobom poszukującym pracy.
5. Motywowanie, doradzanie i wsparcie mieszkańców w poszukiwaniu ofert pracy.
6. Wsparcie osób i rodzin ubogich pracą socjalną z wykorzystaniem kontraktów socjalnych.
7. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ograniczenia bezrobocia oraz doradztwa personalnego.
8. Wprowadzenie udogodnień dla pracodawców zatrudniających osoby bezrobotne.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3. *Zapobieganie narastaniu rozwarstwienia społecznego w mieście.*

1. Wspieranie zatrudnienia subsydiowanego.
2. Promowanie wzoru rodziny, w której oboje rodzice czują się odpowiedzialni za jej los.
3. Podejmowanie akcji uświadamiających o równości praw kobiet i mężczyzn.
4. Rozwój budownictwa socjalnego, komunalnego i mieszkań chronionych.
5. Wzmacnianie inicjatyw społecznych ułatwiających zaspokojenie potrzeb osób o niższym statusie materialnym
6. Zapewnienie właściwej kontroli społecznej w mieście sprzyjającej ogólnemu bezpieczeństwu mieszkańców.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4. *Wspieranie osób i rodzin, które na skutek trudności życiowych i nieporadności własnej nie są w stanie samodzielnie uchronić się przed bezrobociem, ubóstwem i bezdomnością.*

1. Zatrudnienie specjalistów z zakresu poradnictwa, terapii, mediacji, wspierania rodzin z problemami (w tym: psychologów, coachów, asystentów, terapeutów, mediatorów, prawników i inni stosownie do potrzeb).
2. Organizowanie warsztatów, pikników, festynów, realizowanie projektów wzmacniających umiejętności gospodarowania, poruszania się po rynku pracy, wzmacniania więzi rodzinnych, w tym kształtowanie umiejętności prowadzenia trudnych rozmów.
3. Monitorowanie sytuacji rodziny poprzez wizyty w środowisku domowym.
4. Organizowanie spotkań integracyjnych w społeczności lokalnej, budowanie sieci wsparcia i społecznego angażowania się osób nieporadnych życiowo.
5. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez MOPS.
6. Wspieranie działań zmierzających do tworzenia w mieście podmiotów ekonomii społecznej.
7. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
8. Monitorowanie zagrożeń mogących prowadzić do wystąpienia zjawiska bezdomności na terenie miasta.
9. Udzielanie w razie wystąpienia takiej potrzeby pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im schronienia oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2021.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury.

Partnerzy w realizacji działań:

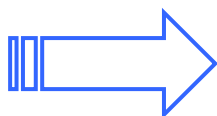
Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, banki żywności, noclegownie, schroniska, hostele spoza miasta, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet lokalny i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób ubogich i bezrobotnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób bezdomnych korzystających ze schronienia,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa bezrobocia i bezdomności,
- liczba osób bezrobotnych w mieście, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych.

CEL STRATEGICZNY 2.:

**WSPIERANIE RODZIN, PODNOSZENIE POZIOMU I JAKOŚCI ICH FUNKCJONOWANIA,
DBAŁOŚĆ O WŁAŚCIWY ROZWÓJ DZIECI I MŁODZIEŻY.**

Cele operacyjne:

- 1. Wzmacnianie potencjału rodzin.**
- 2. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej.**

3. Dbłość o właściwy rozwój dzieci i młodzieży.

4. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1. Wzmacnianie potencjału rodzin.

1. Promowanie prawidłowego modelu rodziny, edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. MOPS i placówki oświatowe.
2. Edukowanie rodzin niezaradnych wychowawczo w celu nabycia i podniesienia świadomości w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych oraz rozwiązywania konfliktów rodzinnych.
3. Podjęcie działań w celu tworzenia grup wsparcia dla rodzin problemowych.
4. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
5. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
6. Zatrudnianie adekwatnie do potrzeb asystentów rodziny oraz organizowanie szkoleń i projektów dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
7. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego.
8. Przeciwdziałanie przejawom dyskryminacji rodzin wielodzietnych.
9. Wspieranie tworzenia różnych form opieki nad dziećmi do lat 3.
10. Integrowanie prowadzonych działań na rzecz rodziny i dziecka w mieście poprzez współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, Sądu Rejonowego i kuratorów sądowych, Policji, organizacji pozarządowych i Kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej.

1. Zapewnienie osobom uzależnionym, w szczególności od alkoholu i środków psychoaktywnych, dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego.
3. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego, a w razie potrzeby schronienia w celu odizolowania od sprawców przemocy.

4. Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych.
5. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie.
6. Tworzenie, w miarę wystąpienia takiej potrzeby, grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
7. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego, podnoszenie kwalifikacji członków zespołu w kwestiach przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w rodzinie.
8. Poszerzenie oferty usług Punktu Konsultacyjno-Terapeutycznego.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3. *Dbłość o właściwy rozwój dzieci i młodzieży.*

1. Zapewnienie odpowiedniej jakości i poziomu kształcenia w placówkach oświatowych.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy i wsparcia dostępu do specjalistów takich jak pediatra, psychiatra dziecięcy czy psycholog.
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce, m.in. przez wolontariuszy.
4. Zapewnienie uczniom niepełnosprawnym dostępu do kształcenia, m.in. poprzez organizację nauczania indywidualnego.
5. Monitorowanie środowiska uczniów pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny.
6. Rozszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, a także rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych miasta.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4. *Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.*

1. Promowanie zdrowia, zdrowego stylu życia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Rozwój bazy rekreacyjnej dostępnej dla mieszkańców.
3. Rozszerzenie zakresu usług wsparcia środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2021.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Straż Miejska, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, placówki sportowo-rekreacyjne, świetlice.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Parafia Rzymskokatolicka i społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet lokalny i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny,
- liczba szkoleń i projektów adresowanych do rodzin,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie,
- liczba interwencji przeprowadzonych w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem Zespołu Interdyscyplinarnego,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

CEL STRATEGICZNY 3.:

WSPIERANIE STARZENIA SIĘ W DOBRYM ZDROWIU ORAZ OGRANICZANIE SKUTKÓW NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.

Cele operacyjne:

- 1. Pomoc osobom starszym, organizacja czasu wolnego, usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.**
- 2. Pomoc osobom niepełnosprawnym oraz ich aktywizacja społeczna i zawodowa.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1. *Pomoc osobom starszym, organizacja czasu wolnego, usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.*

1. Udzielanie przez MOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
3. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Wspieranie powstawania i rozwoju placówek wsparcia dla osób starszych.
5. Kontynuowanie działalności m.in. przez Klub Seniora i Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku.
6. Zachęcanie osób starszych do czynnego uczestnictwa w życiu społecznym.
7. Wspieranie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych.
8. Podejmowanie współpracy z Kościołem oraz z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych.
9. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym poprzez organizowanie imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.
10. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2. *Pomoc osobom niepełnosprawnym oraz ich aktywizacja społeczna i zawodowa.*

1. Ograniczanie skutków niepełnosprawności poprzez aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.

2. Udzielanie przez MOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym.
3. Monitorowanie sytuacji osób niepełnosprawnych w oparciu o dostępne informacje, jak i uwagi przekazywane przez organizacje skupiające osoby niepełnosprawne.
4. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach zawodowych i szkoleniach mających na celu zdobycie kwalifikacji umożliwiających podjęcie pracy.
5. Prowadzenie działań zmierzających do likwidacji barier ograniczających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej i w otoczeniu domowym.
6. Podejmowanie inicjatyw mających na celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym warunków uczestniczenia w życiu społecznym na równych prawach.
7. Organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne, organizowanie imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.
8. Popularyzowanie wolontariatu na rzecz wspierania osób niepełnosprawnych w codziennym życiu.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych i organizacjami skupiającymi osoby niepełnosprawne.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2021.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, placówki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki ochrony zdrowia, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet lokalny i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością (w oparciu o dane MOPS-u oraz PCPR-u),
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,

- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba osób starszych uczestniczących w zorganizowanych formach spędzania wolnego czasu (KS, UTW)

CEL STRATEGICZNY 4.:

DBAŁOŚĆ O BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCÓW MIASTA.

Cele operacyjne:

- 1. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.**
- 2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1. *Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.*

1. Integracja i współdziałanie różnych podmiotów, instytucji i środowisk na rzecz poprawy bezpieczeństwa.
2. Realizacja działań, których celem jest uwrażliwianie na potrzebę wzajemnej ochrony mieszkańców przed przestępczością i pomagających unikać zagrożeń powodowanych przestępczością.
3. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych na temat przestępczości i jej skutków.
4. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg, budowę chodników i oświetlenia.
5. Podejmowanie działań o charakterze prewencyjnym w odpowiedzi na postulaty zgłaszane przez samorząd miasta i mieszkańców.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2. *Zapewnienie dzieciom i młodzieży bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym.*

1. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym.
2. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły.
3. Monitorowanie środowiska szkolnego oraz podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie zachowań o charakterze patologicznym.
4. Budowanie na terenie szkoły pozytywnych relacji z uczniami, dbałość o właściwy klimat umożliwiający rozwój inteligencji emocjonalnej uczniów i stworzenie przyjaznego środowiska szkolnego.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2021.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Straż Miejska, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, placówki sportowo-rekreacyjne, świetlice.

Partnerzy w realizacji działań:

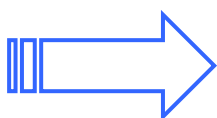
Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet lokalny i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw, w tym wśród nieletnich,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

**CEL STRATEGICZNY 5.:
ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I LUDZKIEGO.**

Cele operacyjne:

- 1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości świadczonych usług, rozwijanie infrastruktury socjalnej.**
- 2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.**
- 3. Budowa dialogu władz samorządowych z mieszkańcami.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1. *Doskonalenie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości świadczonych usług, rozwijanie infrastruktury socjalnej.*

1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zapewnienie niezbędnych środków na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego.
2. Poprawa obsługi klientów pomocy społecznej poprzez dostosowanie struktury kadrowej i warunków lokalowych do bieżących potrzeb.
3. Rozwój usług elektronicznych.
4. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie pracy na rzecz rodziny.
5. Zapewnienie mieszkańcom informacji o dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez zamieszczanie informacji dotyczących funkcjonowania pomocy społecznej na stronach internetowych oraz w postaci broszur i ulotek.
6. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2. *Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.*

1. Inicjowanie działań zmierzających do szerszego włączania się mieszkańców w życie społeczne miasta poprzez udział w istniejących organizacjach pozarządowych oraz zachęcanie do tworzenia nowych podmiotów trzeciego sektora.
2. Opracowywanie i realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.
3. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet miasta źródeł finansowania.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3. *Budowa dialogu władz samorządowych z mieszkańcami.*

1. Wzmacnianie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami.
2. Poszerzenie dostępu informacyjnego do planowanych przez samorząd zamierzeń o charakterze gospodarczym i społecznym.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2021.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne miasta.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet lokalny i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspólnych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba opracowanych i zrealizowanych projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, realizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba organizacji pozarządowych wspieranych przez samorząd miasta,
- liczba spotkań mieszkańców z władzami samorządowymi miasta.

3. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowe Miasto Lubawskie na lata 2016-2021 będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Mieście Lubawskim. Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez Zespół Oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół Oceniający, w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy

Społecznej, będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych i przedstawiał ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w mieście Burmistrzowi i Radzie Miejskiej, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane przy każdym celu strategicznym wskaźniki monitoringowe. Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania Strategii będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

4. PROGNOZA ZMIAN

Zmianą społeczną, jak definiuje to Piotr Sztompka, autor licznych opracowań z zakresu socjologii, skupiający swoje zainteresowania naukowe wokół zagadnień zmian społecznych oraz koncepcji systemu społecznego, jest „(...) różnica między stanem systemu społecznego (grupy, organizacji) w jednym momencie czasu i stanem tego samego systemu w innym momencie czasu”.¹ Realizacja działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań wypracowanych w niniejszej Strategii powinna przyczynić się m.in. do:

- poprawy sytuacji rodzin i osób ubogich,
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa,
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy,
- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych zawodowo,
- zmniejszenia skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia,
- zwiększenia liczby miejsc pracy,
- zmniejszenia liczby osób bezrobotnych,
- eliminowania zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy,
- wzrostu liczby podmiotów gospodarczych,

¹ Piotr Sztompka, *Stawanie się społeczeństwa: pomiędzy strukturą a zmianą*, (w:) Joanna Kurczewska (red.), *Zmiana społeczna. Teoria i doświadczenia polskie*, Warszawa 1999, IFiS PAN, ss. 41-42.

- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla rodzin,
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,
- zwiększenia szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
- polepszenia dostępu do podstawowych usług zdrowotnych, jak również specjalistycznych usług medycznych,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia,
- zwiększenia liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia,
- zapobiegania wykluczenia cyfrowego osób starszych,
- zwiększenia udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- uwrażliwienia społeczeństwa na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
- podniesienia jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym,
- poprawy komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,
- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy uczniów w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zapobiegania patologiom wśród nieletnich,
- umocnienia współpracy sąsiedzkiej w walce z przestępczością,
- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze,
- podniesienia poziomu profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,
- podniesienia jakości świadczonych usług,
- zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z organizacjami pozarządowymi,

- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych,
- podniesienia poziomu wiedzy mieszkańców o podejmowanych przez samorząd działaniach i zamierzeniach.

5. RAMY FINANSOWE

Ustawa o pomocy społecznej (art. 16b ust. 2 pkt 3 litera c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych Strategii. W ramach finansowych ujęto poziom wydatków Gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie w 2016 r. z działów klasyfikacji budżetowej: 851 (Ochrona zdrowia); 852 (Pomoc społeczna z wyłączeniem rozdziałów: 85211, 85212, 85213-zlecone, 85215) oraz 854 (edukacyjna opieka wychowawcza), który wynosi 4.163.636,12 zł. W kolejnych latach wdrażania założeń strategii szacuje się, że wysokość kwot przeznaczonych na realizację tych zadań będzie nie niższa niż w roku 2016, przy założeniu, że wysokość przyznawanych dotacji na realizację zadań zleconych i własnych będzie co najmniej na tym samym poziomie.

6. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowe Miasto Lubawskie będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego pozyskają i znajdą środki umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami.

6.1. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Nowego Miasta Lubawskiego na lata 2016-2021 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Program osłonowy w zakresie dożywiania w Gminie Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie,
2. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
3. Miejski Program Wspierania Rodziny,
4. Program współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o,
5. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
6. Gminny program przeciwdziałania narkomanii
7. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

6.2. PROJEKTY

Projekty, które mogą być realizowane w ramach strategii, odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia miasta i jej mieszkańców. Ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

Tabela 42. Planowane projekty

PROJEKTY
Nazwa projektu: <i>„Aktywizacja i przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych. Najwyższa pora na aktywność seniora.”</i> Wnioskodawca: Uniwersytet Trzeciego Wieku 13-300 Nowe Miasto Lubawskie, ul. Działyńskich 2a Cel główny: <i>Wzrost aktywności i świadomości społecznej osób starszych z terenu gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie poprzez poszerzenie oferty kulturalnej i edukacyjnej oraz poprawę jej jakości</i> Miejsce realizacji: Miejska Biblioteka Publiczna im. M. Bogusławskiej w Nowym Mieście Lubawskim, Miejskie placówki oświatowe w Nowym Mieście Lubawskim Beneficjenci: osoby starsze po 60 r. ż. , członkowie UTW Partnerzy w realizacji projektu: Miejska Biblioteka Publiczna im. M. Bogusławskiej w Nowym Mieście Lubawskim Czas realizacji: od 1 czerwca 2016 r. do 31 grudnia 2016 r.
Nazwa projektu: <i>„Pomosty. Budowanie kapitału społecznego młodzieży.”</i> Wnioskodawca: Młodzież przebywająca w rodzinnej pieczy zastępczej. Cel główny: <i>Wsparcie młodzieży w nabyciu nowych umiejętności poznawania i korzystania z niedostrzeganych i niewykorzystywanych do tej pory zasobów własnego otoczenia społeczno-kulturowego, instytucjonalnego oraz naturalnego. Lepsze poznanie siebie – swoich mocnych stron, nawiązanie nowych kontaktów i podejmowanie działań prospołecznych.</i> Miejsce realizacji: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie 13-300 Nowe Miasto Lubawskie, ul. Grunwaldzka 3 Beneficjenci: młodzież przebywająca w rodzinnej pieczy zastępczej Partnerzy w realizacji projektu: rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu nowomiejskiego Czas realizacji: 2016 r.
Nazwa projektu: <i>„Program Wyrównywania Różnic Między Regionami III.”</i> Wnioskodawca: Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarządu Oddziału Miejskiego w Nowym Mieście Lubawskim Warsztat Terapii Zajęciowej 13-300 Nowe Miasto Lubawskie, ul. Grunwaldzka 35

Cel główny:

Dofinansowanie w ramach obszaru D

Programu do zakupu samochodu dla osób niepełnosprawnych.

Miejsce realizacji:

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarządu Oddziału Miejskiego w Nowym Mieście Lubawskim

Warsztat Terapii Zajęciowej

13-300 Nowe Miasto Lubawskie, ul. Grunwaldzka 35

Beneficjenci:

osoby niepełnosprawne – uczestnicy WTZ w Nowym Mieście Lubawskim

Partnerzy w realizacji projektu: PCPR w Nowym Mieście Lubawskim, sponsorzy , salony samochodowe

Czas realizacji: 2016 r.

Nazwa projektu: „*Pilotażowy program „Aktywny samorząd”.*”

Wnioskodawca: Osoby z orzeczoną umiarkowaną lub znaczną stopniem niepełnosprawności

Cel główny: *Wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i dostępie do edukacji.*

Realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

13-300 Nowe Miasto Lubawskie, ul. Grunwaldzka 3

Miejsce realizacji: teren powiatu nowomiejskiego

Beneficjenci:

- osoby z orzeczoną umiarkowaną lub znaczną stopniem niepełnosprawności,
- osoby z dysfunkcją narządu ruchu, obu kończyn górnych i narządu wzroku,
- osoby z dysfunkcją uniemożliwiającą samodzielne poruszanie się za pomocą wózka inwalidzkiego o napędzie ręcznym,
- osoby pełniące rolę opiekuna prawnego dziecka,
- osoby pobierające naukę w szkole wyższej, policealnej lub kolegium oraz te, które mają otwarty przewód doktorski poza studiami doktoranckimi,
- osoby do lat 18 lub w wieku aktywności zawodowej, bądź zatrudnione.

Partnerzy w realizacji projektu: PCPR w Nowym Mieście Lubawskim, PFRON, szkoły i uczelnie wyższe przedszkola i żłobki, protezownie, sklepy ze sprzętem medycznym, sklepy ze sprzętem komputerowym i elektronicznym

Czas realizacji: 2016 r.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowe Miasto Lubawskie na lata 2016-2021 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd miasta i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących na terenie miasta, jak i tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych

występujących w mieście. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW**Diagramy**

Diagram 1. Struktura dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie	6
Diagram 2. Obszary analizy SWOT	85
Diagram 3. Związek misji z celami i kierunkami działań.....	100

Tabele

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności miasta w latach 2013-2015	15
Tabela 2. Ruch naturalny ludności miasta w latach 2013-2015	15
Tabela 3. Ruch migracyjny ludności miasta w latach 2013-2015	15
Tabela 4. Infrastruktura techniczna w mieście w 2014 roku	17
Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne	19
Tabela 6. Indywidualna działalność gospodarcza mieszkańców miasta w latach 2013-2015	19
Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej w mieście wg rejestru REGON w latach 2013-2015	19
Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w mieście w latach 2013-2015	20
Tabela 9. Dodatki mieszkaniowe przyznane w mieście w latach 2013-2015	21
Tabela 10. Placówki oświatowe w mieście w roku szkolnym 2014/2015	22
Tabela 11. Placówki kultury w Nowym Mieście Lubawskim w 2015 roku	24
Tabela 12. Podmioty świadczące usługi w zakresie zdrowia w Nowym Mieście Lubawskim w 2015 roku	27
Tabela 13. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z miasta w 2015 roku	29
Tabela 14. Schorzenia pacjentów wieku 19 i więcej lat korzystających z POZ w Nowym Mieście Lubawskim w 2015 roku	30
Tabela 15. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z miasta w 2015 roku	30
Tabela 16. Stan zatrudnienia w OPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2015 roku	36
Tabela 17. Wykształcenie kadry MOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2015 roku	37
Tabela 18. Środki finansowe wydatkowane przez miasto na pomoc jego mieszkańcom w latach 2013-2015	37
Tabela 19. Beneficjenci pomocy społecznej w mieście w latach 2013-2015	38
Tabela 20. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w mieście w 2015 roku	39
Tabela 21. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w Nowym Mieście Lubawskim w 2015 roku	39
Tabela 22. Powody przyznania pomocy społecznej w mieście w latach 2013-2015	40
Tabela 23. Formy wsparcia udzielanego w mieście przez MOPS w latach 2013-2015	41
Tabela 24. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2013-2015	42
Tabela 25. Świadczenia rodzinne przyznane w mieście w latach 2013-2015	43
Tabela 26. Świadczenia alimentacyjne przyznane w mieście w latach 2013-2015	44
Tabela 27. Jednostki wsparcia spoza miasta, z których korzystają mieszkańcy Nowego Miasta Lubawskiego	46
Tabela 28. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego w zakresie pieczy zastępczej w latach 2013-2015	47
Tabela 29. Liczba bezrobotnych w mieście z uwzględnieniem struktury płci oraz udział bezrobotnych wśród ludności w wieku produkcyjnym w mieście na dzień 31. grudnia w latach 2013-2015	54
Tabela 30. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2013-2015	54
Tabela 31. Bezrobotni w mieście na koniec 2015 roku według wieku, czasu pozostawiania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia	54
Tabela 32. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy MOPS z powodu bezdomności w latach 2013-2015	59
Tabela 33. Środki finansowe przeznaczone w mieście w latach 2013-2015 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie	61
Tabela 34. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność MKRPA w latach 2013-2015 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w mieście	61
Tabela 35. Udział kobiet w liczbie ludności miasta w latach 2013-2015	66
Tabela 36. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w mieście w latach 2013-2015	66
Tabela 37. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w otoczeniu przedszkolnym i szkolnym w roku szkolnym 2014/2015	72
Tabela 38. Zjawiska patologiczne stwierdzone w środowisku rodzinnym uczniów w roku szkolnym 2014/2015	73
Tabela 39. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności miasta w latach 2013-2015	77

Tabela 40. Rodziny w mieście korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2013-2015	80
Tabela 41. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom Nowego Miasta Lubawskiego w latach 2013-2015	81
Tabela 42. Planowane projekty	116

Wykresy

Wykres 1. Czy oferta w zakresie opieki przedszkolnej w mieście zaspokaja potrzeby mieszkańców?	25
Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana oferta edukacyjna szkół w mieście?	25
Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia stan bazy dydaktycznej i infrastruktury szkół w mieście?	26
Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana oferta kulturalna w mieście?	27
Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia funkcjonowanie ochrony zdrowia w mieście?	31
Wykres 6. Jaka jest wg Pani/Pana oferta miasta w zakresie sportu i rekreacji?	33
Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	35
Wykres 8. Jakie problemy najbardziej uciążliwie się w mieście?	50
Wykres 9. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców miasta są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?	51
Wykres 10. W jakim obszarze oferta pomocy świadczonej w mieście jest najbardziej niezadowolająca?	52
Wykres 11. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w mieście działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?	57
Wykres 12. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie miasta uwzględnia się potrzeby osób bezrobotnych?	58
Wykres 13. Czy zna Pani/Pan przypadki stosowania przemocy w rodzinie na terenie miasta lub o nich słyszała/słyszał?	64
Wykres 14. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie miasta?	64
Wykres 15. Czy postrzega Pani/Pan istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?	67
Wykres 16. Kto jest najbardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć w mieście?	68
Wykres 17. Czy w mieście powinno się podejmować działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?	69
Wykres 18. Jak Pani/Pan ocenia działania miasta w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?	76
Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie miasta uwzględnia się potrzeby osób starszych?	79
Wykres 20. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w mieście działania na rzecz niepełnosprawnych?	83
Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem miasto zapewnia wsparcie rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi?	83
Wykres 22. Czy Pani/Pana zdaniem rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi mają zapewniony dostęp do usług rehabilitacyjnych?	84